

**JAUNIMO POLITIKOS KOKYBĖS
VERTINIMŲ APŽVALGA 43 LIETUVOS
SAVIVALDYBĖSE**

2016 M.

TURINYS

TURINYS

IVADAS.....	- 4 -
1. METODOLOGIJA	- 6 -
1.1. Jaunimo politikos kokybės vertinimo aprašo kontekstas.....	- 6 -
1.2. Metodinės gairės	- 7 -
1.3. Apžvalgos duomenys	- 10 -
1.4. Nagrinėjamų objektų tipologija.....	- 10 -
2. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS	- 17 -
2.1. Miesto regiono apžvalga	- 17 -
2.2. Pusiau kaimo regiono apžvalga	- 18 -
2.3 Kaimo regiono apžvalga	- 20 -
2.4. Bendra regionų statistika.....	- 22 -
3. GALIMYBĖS JAUNIMUI AKTYVIAI DALYVAUTI POLITINIAME, PILIETINIAME, VISUOMENINIAME GYVENIME - 24	-
3.1. Miesto regiono apžvalga	- 24 -
3.2. Pusiau kaimo regiono apžvalga.....	- 26 -
3.3. Kaimo regiono analizė	- 28 -
3.4. Bendra regionų statistika.....	- 31 -
4. INFORMAVIMO, KONSULTAVIMO, ORIENTAVIMO, PARAMOS IR PAGALBOS TEIKIMO, INSTRUKTAVIMO, MOKYMO IR NUKREIPIMO Į KITAS INSTITUCIJAS, PASLAUGŲ, SKIRTŲ JAUNIEMS ŽMONĖMS, VISUMA	- 32 -
4.1. Miesto regiono analizė	- 32 -
4.2. Pusiau kaimo regiono analizė	- 33 -
4.3. Kaimo regiono analizė	- 34 -
4.4. Bendra regionų statistika.....	- 36 -
5. JAUNŲ ŽMONIŲ VEIKLOS FINANSAVIMAS	- 37 -
5.1. Miesto regiono analizė.....	- 37 -
5.2. Pusiau kaimo regiono analizė.....	- 39 -
5.3. Kaimo regiono analizė.....	- 41 -
5.4. Bendra regionų statistika.....	- 42 -

6. TARŽINYBIŠMUKAS, TAPRSEKTORIŠKUMAS.....	- 44 -
6.1. Miesto regiono analizė.....	- 44 -
6.2. Pusiau kaimo regiono analizė	- 46 -
6.3. Kaimo regiono analizė	- 48 -
6.4. Bendra regionų statistika.....	- 50 -
7. JAUNIMO MOKYMAI IR KONSULTAVIMAS	- 51 -
7.1. Miesto regiono analizė	- 51 -
7.2. Pusiau kaimo regiono analizė	- 52 -
7.3. Kaimo regiono analizė	- 54 -
7.4. Bendra regionų statistika.....	- 56 -
8. ATLIKTI JAUNIMO TYRIMAI IR APKLAUSOS	- 57 -
8.1. Miesto regiono analizė	- 57 -
8.2. Pusiau kaimo regiono analizė	- 59 -
8.3. Kaimo regiono analizė	- 60 -
8.4. Bendra regionų statistika.....	- 62 -
9. SAVIVALDYBĖJE TAIKOMI NAUJI METODAI, MOKSLINIŲ TYRIMŲ REZULTATAI, INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS, užSIENIO ŠALIŲ IR KITŲ LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ GEROJI PATIRTIS, ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ	- 63 -
9.1. Miesto regiono analizė	- 63 -
9.2. Pusiau kaimo regiono analizė	- 65 -
9.3. Kaimo regiono analizė	- 66 -
9.4. Bendra regionų statistika.....	- 67 -
10. VERTINIMO GRUPĖS STRUKTŪRA.....	- 69 -
10.1. Pariteto principo užtikrinimas.....	- 69 -
10.2. Ekspertų konsultatų įtraukimas į vertinimo grupės sudėtį	- 70 -
10.3. Mokymų organizavimas ir įgyvendinimas	- 71 -
10.4. Vertinimo grupės pirmininkas.....	- 72 -
11. REKOMENDACIJOS.....	- 74 -

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

JRD – Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

EBPO – Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

JPKV – Jaunimo politikos kokybės vertinimas

JO – Jaunimo organizacija

JRK – Jaunimo reikalų koordinatorius

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

SJRT – Savivaldybės jaunimo reikalų taryba

N.d. – Nėra duomenų / nesuteikti duomenys

JD – jaunimo darbuotojas

LSD – Lietuvos statistikos departamentas

Aktualumas. Naujų technologijų laikais, jaunų žmonių vaidmuo ypatingai svarbus, kai kalbama apie priimamus viešosios politikos sprendimus. Šiems sprendimų priėmėjams esmine veiklos sritimi tampa jaunimo politika. Priklausomai nuo to, kokia jaunimo politika vyraus šalyje t. y. konsoliduota ar atvirkščiai netobula ir neužbaigta, tiesiogiai palies ir jaunų žmonių gyvenimus bei jų ateitį. Šios viešosios srities beperstojį silpnėjimą neabejotinai gali iššaukti abejingą jaunų žmonių reakciją. Tokios problemos priešakyje būtina užtikrinti efektyvų, rezultatyvų ir nenutrūkstamą jaunimo politikos formavimo bei formavimosi procesą. Lietuvoje JRD įgyvendina jaunimo politiką ir užtikrina kokybišką jos veikimą. Jaunimo reikalais besirūpinanti įstaiga, siekdama esamos jaunų žmonių situacijos gerinimo, stiprindama nevyriausybinį sektorių, skatindama jaunų žmonių dalyvavimą ir atstovavimą, kartu su kitais vyriausybiniais ir nevyriausybiniais organais parengė jaunimo politikos kokybės vertinimo aprašą. Pastarasis dokumentas tapo gairėmis, Lietuvos savivaldybėms atliekant jaunimo politikos kokybės vertinimo analizę. Šioje apžvalgoje pateikiami jau sujungti 43 vertinimo grupių pateikti duomenys.

Tikslas. Pristatant ir apžvelgiant esamą jaunimo politikos situaciją vietos lygmeniu, skatinti savivaldybių progresą viešosios politikos srityje.

Uždaviniai:

1. Surinktus duomenis pateikti kokybinės ir kiekybinės analizės išraiškomis.
2. Pateikti savivaldybių jaunimo politikos privalumus ir trūkumus.
3. Atsižvelgiant į išryškėjusią padėtį, pateikti objektyvias ir nešališkas rekomendacijas.

Apžvalgos skyriai. 1) *Metodologija* – suteikianti teorinį, atliekamos apžvalgos pagrindą. 8 sričių apžvalga, remiantis metodologijoje išsikristalizavusia tipologija t. y. 2) *Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas*; 3) *Jaunimo dalyvavimas*; 4) *Jaunimo informavimas ir konsultavimas*; 5) *Jaunimo veiklos finansavimas*; 6) *Tarpžinybiškumas, tarpsektoriškumas*; 7) *Mokymai ir konsultavimas*; 8) *Atlikti tyrimai ir apklausos*; 9) *Inovacijos*; 10) *Vertinimo grupės struktūros analizė*; 11) *Rekomendacijos*.

1. METODOLOGIJA

Norint tinkamai atlikti jaunimo politikos kokybės vertinimo apžvalgą yra būtinas stiprus teorinis pagrindas. Ši apžvalgos dalis orientuota į tokio kriterijaus išpildymą, kartu pristatant apžvalgos objektą, formaliuosius kriterijus t. y. JPKV aprašą, jo tikslus, uždavinius, organizavimą, vykdymą ir atsiskaitymą.

1.1. JAUNIMO POLITIKOS KOKYBĖS VERTINIMO APRAŠO KONTEKSTAS

Aktyviai veikiančios jaunimo organizacijos, didėjantis poreikis ugdyti atsakingas asmenybes, kurios geba prisitaikyti prie kintančių šiandienos sąlygų, uždaviniai susiję su ekonomikos augimu bei darbo vietų kūrimu, lėmė sparčią jaunimo politikos plėtrą Lietuvoje. Regioninė tokios politikos plėtra buvo pradėta, to metinio Ministro Pirmininko, Gedimino Kirkilo, ir Socialinės apsaugos ir darbo ministrės, Vilijos Blinkevičiūtės pasirašyta ir patvirtinta „Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007-2009 metų programa“. Jos paskirtis – skatinti, jaunimo organizacijų kūrimąsi ir aktyvų veikimą, kartu stiprinant jų ryšį su žinybinėmis institucijoms, kaimo bei miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą bei teisinį jaunimo teisių apsaugos reguliavimą, prisidėti prie savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, su jaunimo dirbančių specialistų bei savanorių kvalifikacijos kėlimo, gerinti regioninių institucijų veiklą formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, lygiagrečiai parengiant ir įdiegiant kokybės vertinimo sistemą. Atsižvelgdama į šios programos tikslus ir uždavinius 2008 m. Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu buvo patvirtintas jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašas (toliau – Aprašas), kuris 2015 m. sausio 2 d. buvo atnaujintas. Maksimalus valstybės ir savivaldybės vykdomų programų bei priemonių jaunimo politikos srityse efektyvumas, harmoninga jaunimo politikos plėtra, nukreipta į jaunimui aktualių klausimų sprendimą bei nuolatinis institucinių gebėjimų tobulinimas – tapo pagrindiniais metodikos tikslais. Pastarieji kriterijai gali būti įgyvendinti renkant duomenis apie jaunimo politikos padėtį, išsiaiškinant jos privalumus bei trūkumus, skatinant bendradarbiavimą tarp jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų ir žinybos bei tarp jų pačių, aptariant gerųjų praktikų, įgytų nacionaliniu arba tarptautiniu lygmeniu, įgyvendinimą.

Sunku būtų paneigti, jog kokybės vertinimas, atliekant viešosios politikos srities analizę turi būti suvoktas kaip nuoseklus, nenutrūkstamas, reikšmingais duomenimis grįstas įsivertinimo procesas. JRD sukurtose rekomendacinėse gairėse tokio tipo vertinimas regioniniu turi būti atliekamas, kas 3 metus, atsiskaitant už trejus praėjusius metus. Šios metodikos didžiąją dalį sudaro organizavimo, vertinimo, atsiskaitymo ir informavimo etapai. Pastarieji kintamieji yra esminiai žingsniai, kuriais remiantis 43 Lietuvos Respublikos savivaldybės formavo savo rajono ataskaitas, kurių pasekoje siekė užtikrinti jaunimo politikos įgyvendinimo stebėseną. Lygiagrečiai išryškėja JRD uždavinys - naudojantis savivaldybėse suburtų vertinimo grupių surinktų duomenų analizėmis, sisteminant juos, įgyvendinti galutinę rezultatų apžvalgą kartu pateikiant bendras rekomendacijas dėl tobulintinų jaunimo politikos sričių.

1.2. METODINĖS GAIRĖS

Siaurąja prasme jaunimo politika gali būti suvokta kaip viena iš viešosios politikos sričių, tačiau žvelgiant plačiaja prasme, galima pamatyti visapusišką tokios politikos vaizdą. Neabejotinai tai sistemų ir priemonių visuma užtikrinanti jaunų žmonių interesus kitose viešosios politikos srityse bei jų veiklos plėtrą. Remiantis šių krypčių sinergija, įmanoma spręsti jaunų žmonių problemas, pasiekti sėkmingos jų integracijos į visuomenės gyvenimą ir formuoti pilietišką, tolerantišką, bendruomenišką, aktyvią lyderių kartą. Bandant užtikrinti šių priemonių formavimą ir įgyvendinimą vietos lygmeniu, JRD savivaldybėms pateikė Aprašą su konkrečiomis jaunimo politiką reglamentuojančiomis metodinėmis gairėmis, sudarytą iš 8 prioritetinių sričių:

- i. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas. Savivaldybės teisės aktais, planavimo dokumentais, biudžeto lėšų kiekiu ir jaunimo politiką įgyvendinančių savivaldybių institucijų bei valstybės tarnautojų skaičiumi indikuojama sritis. Svarbūs faktiniai jaunimo politikos pokyčiai, programų ir priemonių įvairovė, bei jų atitiktis jaunimo poreikiams, jaunimo politiką formuojančių institucijų veikla, apklausų, tyrimų rezultatų kokybiškumas bei patikimumas.
- ii. Galimybės jaunimui aktyviai dalyvauti politiniame, pilietiniame ir visuomeniniame gyvenime. Ši sritis susijusi su jaunų žmonių aktyviu dalyvavimu savivaldybės institucijų, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, atvirų jaunimo

centrų bei erdvių veikloje. Nagrinėjama ir socialinę atskirtį patiriančių jaunų žmonių integracija bei darbas su jais. Kartu analizuojant savivaldybės biudžeto lėšas skirtas jaunų žmonių veiklai, projektams, mainams finansuoti, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.

iii. Informavimo, konsultavimo, orientavimosi, paramos ir pagalbos teikimo, instruktavimo, mokymo ir nukreipimo į kitas institucijas paslaugų, skirtų jauniems žmonėms, visuma. Sritis orientuota į priemones bei būdus, kurios užtikrina sklandų jaunų žmonių informavimą ir konsultavimą. Pastaruoju užsiima jaunimo informavimo taškai ir centrai, kurie taip pat tampa šios srities indikatoriais.

iv. Jaunų žmonių veiklos finansavimas. Metodikos dalis tiesiogiai susijusi su lėšų skyrimu jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijų ilgalaikiam turtui įsigyti arba jų remontui (renovacijai), taip pat, jų įsiregistravimo ir administravimo išlaidoms, iniciatyvoms bei projektams. Siekiama užtikrinti atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių plėtrą bei ryšių palaikymą tarptautiniu ir nacionaliniu lygmeniu.

v. Tarpžinybiškumas, tarpsektoriškumas. Ši sritis analizuoja žinybos turimus įgaliojimus, gerinančius jaunų žmonių veiklos efektyvumą bei kokybę, remiantis šių dienų jaunimo prioritetais. Čia neabejotinai svarbus ir atstovavimas įvairiose valdžios institucijose bei bendradarbiavimas, planuojant, organizuojant veiklas bei informacijos sklaidą.

vi. Jaunimo mokymai ir konsultavimas. 6 metodikos dalies esmė užtikrinti gerosios praktikos įgijimą bei integraciją vietos lygmeniu. Tam talkina mokymai bei konsultavimas, turintys atitikti jaunimo poreikius. Jų rengimas turi būti paremtas kompetentingais lyderiais, sudarant sąlygas kvalifikacijos kėlimui tarptautiniu mastu.

vii. Atlikti jaunimo tyrimai ir apklausos. Indikuojant šią sritį svarbiausia atsižvelgti į atskiras jaunimo politikos įgyvendinimo sritis, kuriomis remiantis buvo sudarytos ir įgyvendintos įvairios įsivertinimo formos.

viii. Taikomi nauji metodai, mokslinių tyrimų rezultatai, informacinės technologijos, užsienio šalių ar kitų Lietuvos savivaldybių geroji patirtis. Siaurąja prasme – tai vietos lygmeniu įgyvendintų inovacijų bei gerosios praktikos analizė.

Šios 8 prioritetinės sritys bendrai užtikrinta efektyvią, rezultatyvią jaunimo politiką. Vertinimo grupėms buvo suteikta savo nuožiūra pasirinkti, kurių sričių analizę atlikti regioniniu lygmeniu. Surinkus ir susisteminius kiekvienos dalies kiekybinius ir kokybinius duomenis, buvo galima atlikti įsivertinimą remiantis jaunimo politikos kokybės lygių skale, intervale [1;5] (žr. 1 lentelę). Svarbu pabrėžti, kad įsivertinimo tikslumas priklauso nuo išsamių savivaldybės suteiktų duomenų.

Lentelė 1. Jaunimo politikos kokybės vertinimo skalė

	1 lygis	2 lygis	3 lygis	4 lygis	5 lygis
Įvertinimas	blogai	silpnai	vidutiniškai	gerai	labai gerai
Įvertinimo apibūdinimas	Vyrauja trūkumai. Stipriųjų savybių nėra arba jos yra nežymios	Trūkumų yra daugiau nei stipriųjų savybių	Stipriųjų savybių ir trūkumų yra apytikriai po lygiai	Stipriųjų savybių yra daugiau nei trūkumų	Vyrauja stipriosios savybės. Trūkumų nėra arba jie yra nežymūs
Išvada	Būtina imtis esminių pokyčių. Reikia priimti atitinkamus savivaldybių institucijų sprendimus. Reikia skubios Jaunimo reikalų departamento prie SAM (toliau – Departamentas) bei kitų valstybės institucijų ir įstaigų pagalbos	Reikia atitinkamų pakeitimų. Reikia organizuoti diskusijas savivaldybės jaunimo reikalų taryboje dėl sprendimų, būtinų padėčiai gerinti, priėmimo, įtraukiant į jas Departa-	Tinkama, bet reikia nežymių pakeitimų. Reikia stiprinti ir (ar) plėtoti atskiras sritis, aptarti padėtį su socialiniais partneriais savivaldybėje, ieškant efektyvių sprendimų, stiprinančių silpnąsias puses	Verta skleisti kaip gerąją praktiką regioniniu lygmeniu. Vykdam gerosios patirties sklaidą būtų ieškoma būdų, kaip toliau gerinti jaunimo politikos kokybę kitose savivaldybėse	Verta skleisti kaip gerąją praktiką nacionaliniu, tarptautiniu lygmenimis

		prireikus ir kitų institucijų atstovus			
--	--	--	--	--	--

Lentelė sudaryta autorių, remiantis Aprašo duomenimis

1.3. APŽVALGOS DUOMENYS

Siekiant perteikti sistemingas išvadas bei rekomendacijas, būtina išsiskirti pagrindinius apžvalgos duomenis, padėsiančius sudaryti objektyvesnę jaunimo politikos situaciją regioniniu lygmeniu. Buvo galima išskirti šiuos informacijos šaltinius:

- i. Lietuvos savivaldybių atliktos jaunimo politikos kokybės vertinimo analizės. Pastarąsias įgyvendino vertinimo grupės, kurios buvo sudarytos administracinių vienetų viduje, remiantis JRD rekomendacine metodika. JRD iš 60 savivaldybių sulaukė 43 JPKV analizių (70 proc.). Vertinimo laikotarpis 2012-2014 m.
- ii. Internetinis jaunimo politikos kokybės vertinimas. JRD sulaukė 37 (61 proc.) viešai internete skelbtos apklausos rezultatų (37 savivaldybių atstovai užpildė apklausą). Iš esmės apklausa siekė, kad vertinimo grupės gebėtų adekvačiai į(si)vertinti kiekvieną sritį bei jos indikatorių, kartu pateikiant aiškias rekomendacijas bei išvadas.
- iii. Vertinimo grupės struktūros apklausa. Vertinimo grupė kokybės vertinimo metu atliko svarbiausią darbą. Remiantis metodikos nurodymais, joms buvo pateikta nemažai formaliųjų nurodymų ne tik dėl struktūros, bet ir dėl veiklos principų. Dėl šios priežasties JRD pateikė Jaunimo reikalų koordinatoriams internetinę apklausą, siekdami išsiaiškinti veiklos grupės sudedamąsias dalis, taip nustatant atitikimą ar neatitikimą metodiniams nurodymams.

1.4. NAGRINĖJAMŲ OBJEKTŲ TIPOLOGIJA.

Nagrinėjant įvairias regionų tipologijas, svarbu ne tik parinkti regionus vienijantį požymį, bet ir surasti priemones, kurios būtų tinkamos jaunimo politikos įgyvendinimui savivaldybėse. Priešingu atveju tipologijos lieka tik metodologijos dalis, retai duodančios postūmį tiksliais rezultatams. Nors Lietuvoje nėra vienareikšmiškai sutariama dėl administracinio-teritorinio

skirstymo, tačiau tinkamą generalizaciją galima pasirinkti remiantis tyrimo tikslais. Nemažai įvairių tipologizacijos krypčių pateikia EBPO (Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacija). Struktūruotai apžvelgiant šios institucijos pateiktas rekomendacijas, šiame skyriuje bus atsirinkta nagrinėjamai situacijai palankiausia regionų tipologija.

Viena iš galimų klasifikacijos formų galima įgyvendinti remiantis apgyvendinimo tankumo rodikliu. Gyventojų tankumo kriterijus laikomas vienas iš pagrindinių kaimiškumo požymių, pastaruoju metu ypač dažnai naudojamoje Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos pasiūlytoje regionų klasifikavimo pagal jų kaimiškumo laipsnį metodikoje. Tipologija, sudaryta remiantis šiuo kriterijumi, remiasi nuomone, kad gyventojų tankumas regione lemia socialinę ir ekonominę regiono situaciją. Remiantis teritorijos apgyvendinimo tankumo kriterijumi naudojama sutarta gyventojų tankumo rodiklio reikšmė, pagal kurią regionas priskiriamas kaimo arba miesto grupei. Remiantis EBPO metodika, išskiriant miesto ir kaimiškuosius regionus dažniausiai naudojama 150 žmonių 1 kv. km riba. Skirstant Lietuvos regionus pagal tankumo kriterijų taip pat būtų galima taikyti 150 gyventojų 1 kv. km ribą, atskiriant miesto regionus. Vis dėlto, remiantis šia tipologija kaimo regiono grupei lyginant su kitomis grupėmis priklauso ženkliai daugiau savivaldybių. Dėl šios priežasties būtina ieškoti kito klasifikacijos metodo. Kaimiškuosius regionus galima agreguoti remiantis kita EBPO pateikta generalizacija, kurios administraciniai-teritoriniai vienetai išskirstyti į „kaimo“, „pusiau kaimo“ ir „miesto“ zonas, priklausomai nuo to, koks gyventojų paskirstymas kaimo teritorijoje. Ši metodika palanki tuo, kad kiekviena iš išskirtų zonų išlaiko dalį ir miesto ir kaimo bendruomenės. Siekiant palengvinti analizę, Lietuvos savivaldybės buvo išskirstytos, matuojant gyventojų pasiskirstymą kaimiškoje administracinio vieneto teritorijoje. To pasekoje, savivaldybei priskiriamas vienam iš trijų tipų:

1. Kaimo regionui, jei gyventojų kiekis kaimiškoje teritorinio vieneto dalyje > 50 proc. visų savivaldybės gyventojų;
2. Pusiau kaimo regionui, jei gyventojų kiekis kaimiškoje dalyje, patenka į intervalą [50 proc. - 15 proc.];

3. Miesto regionui, jei gyventojų pasiskirstymas kaimiškoje regiono teritorijoje yra < 15 proc.;

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2 lentelėje pateikiamas bendras gyventojų skaičius vertintose savivaldybėse 2015 m. pradžioje. Kartu išskiriamas kaimiškose savivaldybės gyvenvietėse gyvenančių žmonių skaičius bei nurodomas jų procentinis dydis, atsižvelgiant į visų savivaldybės gyventojų skaičių bei jaunų žmonių skaičius. Pastarasis išskiriamas tam, kad būtų galima pastebėti, ar Lietuvos savivaldybės pasižymi panašia jaunų žmonių santykine dalimi, jas lyginant tarpusavyje.

Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Bendras gyventojų sk.	Jaunų žmonių sk.	Jaunų žmonių dalis (proc.)	Kaime gyvenančių žmonių sk.	Savivaldybės gyventojų procentinis dydis kaimo gyvenamosiose vietovėse, proc.
1	Akmenės r.	20824	4202	20.18	7975	38.30
2	Alytaus m.	54431	10841	19.92	-	-
3	Anykščių r.	25755	4991	19.38	10021	38.91
4	Elektrėnų	23959	4792	20.00	8010	33.43
5	Jurbarko	27565	5633	20.44	16473	59.76
6	Kaišiadorių r.	31447	6888	21.90	20019	63.66
7	Kalvarijos	11307	2519	22.28	7082	62.63
8	Kauno m.	297846	60132	20.19	-	-
9	Kazlų Rūdos	12379	2522	20.37	6222	50.26
10	Kėdainių r.	49053	9591	19.55	24125	49.18
11	Kelmės r.	28647	5916	20.65	17433	60.85
12	Kretingos r.	39122	8113	20.74	19336	49.42
13	Kupiškio r.	18225	3741	20.53	10717	58.80
14	Marijampolės	57103	11839	20.73	19504	34.16
15	Molėtų r.	18877	3829	20.28	12893	68.30
16	Pakruojo r.	20956	4247	20.27	14784	70.55
17	Palangos m.	15542	2639	16.98	-	-
18	Pasvalio r.	25601	5441	21.25	17509	68.39
19	Rokiškio r.	31454	6024	19.15	16594	52.76
20	Šakių r.	29693	6600	22.23	20841	70.19
21	Šiaulių m.	102981	19974	19.40	-	-
22	Šilalės r.	24433	5811	23.78	19036	77.91
23	Šilutės r.	41093	8995	21.89	24572	59.80
24	Švenčionių r.	25180	4798	19.05	9706	38.55
25	Tauragės r.	40788	8458	20.74	16473	40.39
26	Telšių r.	43059	9127	21.20	18417	42.77
27	Trakų r.	33020	6708	20.31	15919	48.21
28	Ukmergės r.	36160	6887	19.05	14341	39.66
29	Utenos r.	39826	7603	19.09	12647	31.76
30	Varėnos r.	23009	4525	19.67	14232	61.85
31	Vilkaviškio r.	38595	8270	21.43	22086	57.23
32	Zarasų r.	16636	3153	18.95	9407	56.55
33	Druskininkų	20400	3857	18.91	7174	35.17
34	Vilniaus m.	543493	108231	19.91	-	-
35	Šiaulių r.	41521	8451	20.35	30291	72.95
36	Skuodo r.	18057	3919	21.70	12249	67.84
37	Visagino	19774	3033	15.34	144	0.73
38	Jonavos r.	43875	9105	20.75	14628	33.34
39	Joniškio r.	23807	4875	20.48	12662	53.19

40	Lazdijų r.	20813	4302	20.67	14978	71.96
41	Klaipėdos m.	156141	30315	19.42	-	-
42	Klaipėdos r.	52831	10948	20.72	37350	70.70
43	Panevėžio m.	95202	18349	19.27	-	-

Lentelė 2. Savivaldybių gyventojų skaičius 2015 m. pradžioje ir procentinė išraiška (jaunimo ir kaimo gyventojų)

3 lentelėje pateikiamas vertintų savivaldybių sugrupavimas pagal savivaldybės gyventojų, gyvenančių kaimo vietovėse, dalį. Skliaustuose nurodoma savivaldybės jaunimo (14-29 m.) procentinė dalis tarp visų savivaldybės gyventojų. Galima pastebėti, jog Vilniaus m., Kauno m., Šiaulių m., Alytaus m., Visagino r., Palangos m., Klaipėdos m., Panevėžio m., pasižymėjo mažiausia gyventojų santykine dalimi kaimiškoje gyvenvietėje. To pasekoje, pagal pasirinktą administracinio suskirstymo tipologizaciją, šios savivaldybės priskiriamos „miesto regiono“ zonai. Remiantis Statistikos Departamento pateiktais duomenimis ir išskyrus kaimiškojo regiono gyventojų dalį į „Pusiaus kaimo regiono“ intervalą pateko Akmenės r., Anykščių r., Elektrėnų, Kėdainių r., Kretingos r., Marijampolės, Molėtų r., Švenčionių r., Tauragės r., Telšių r., Trakų r., Ukmergės r., Utenos r., Druskininkų, Jonavos r., savivaldybės. Didžiausia gyventojų koncentracija kaimo srityje pasižymėjo ir į „kaimo regiono“ grupę įtrauktos Jurbarko, Kaišiadorių r., Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Kelmės r., Kupiškio r., Pakruojo r., Pasvalio r., Rokiškio r., Šakių r., Šilalės r., Šilutės r., Varėnos r., Vilkaviškio r., Zarasų r., Šiaulių r., Skuodo r., Klaipėdos r., Lazdijų r., Joniškio r. savivaldybės.

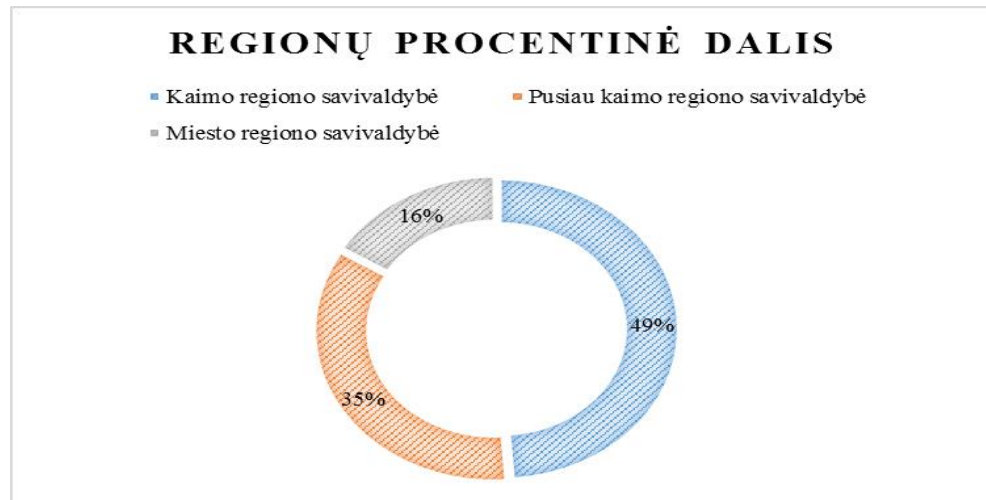
Lentelė 3. Vertintų savivaldybių grupavimas į kategorijas

„Miestų“ savivaldybės (Jaunimo proc.)	„Pusiau kaimo“ savivaldybės (Jaunimo proc.)	„Kaimo“ savivaldybės (Jaunimo proc.)
<15 proc. gyventojų - kaimo gyvenamosiose vietovėse	15-50 proc. gyventojų - kaimo gyvenamosiose vietovėse	> 50 proc. gyventojų – kaimo gyvenamosiose vietovėse
Vilniaus m. (19.91)	Akmenės r. (20.18)	Jurbarko r. (20.44)
Kauno m. (20.14)	Anykščių r. (19.38)	Kaišiadorių r. (21.90)
Šiaulių m. (19.40)	Elektrėnų (20.00)	Kalvarijos (22.28)
Alytaus m. (19.92)	Kėdainių r.(19.55)	Kazlų Rūdos (20.37)
Visagino r. (15.34)	Kretingos r. (20.74)	Kelmės r. (20.26)
Palangos m. (16.98)	Marijampolės (20.73)	Kupiškio r.(20.53)
Klaipėdos m. (20.72)	Molėtų r. (20.28)	Pakruojo r. (20.27)
Panevėžio m. (19.27)	Švenčionių r. (19.05)	Pasvalio r. (21.25)
	Tauragės r.(20.74)	Rokiškio r. (19.15)
	Telšių r.(21.20)	Šakių r.(22.23)
	Trakų r. (20.31)	Šilalės r. (23.78)
	Ukmergės r.(19.05)	Šilutės r. (21.28)
	Utenos r. (19.09)	Varėnos r.(19.67)
	Druskininkų (18.91)	Vilkaviškio r.(21.43)
	Jonavos r. (20.75)	Zarasų r. (18.95)
		Šiaulių r. (20.35)
		Skuodo r. (21.70)
		Klaipėdos r. (20.27)
		Lazdijų r. (20.67)
		Joniškio r. (20.48)

Šaltinis sudarytas autorių, remiantis EBPO pateikta tipologizacija

Remiantis tipologijos išskirtais kriterijais ir kategorizavus savivaldybes į tris regionines grupes, aiškiai buvo galima pastebėti ženklūs kiekybinius skirtumus. 4 lentelėje matyti, jog ties kaimo regioną sudaro didžiausia dalis savivaldybių (49 proc.). Nežymiai mažesnis savivaldybių kiekis – pusiau kaimo regiono grupėje (35 proc.). Miesto priklauso mažiau nei penktadalis visų savivaldybių.

Lentelė 4. Savivaldybių priklausymas regionams, išreikštas procentais

2. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

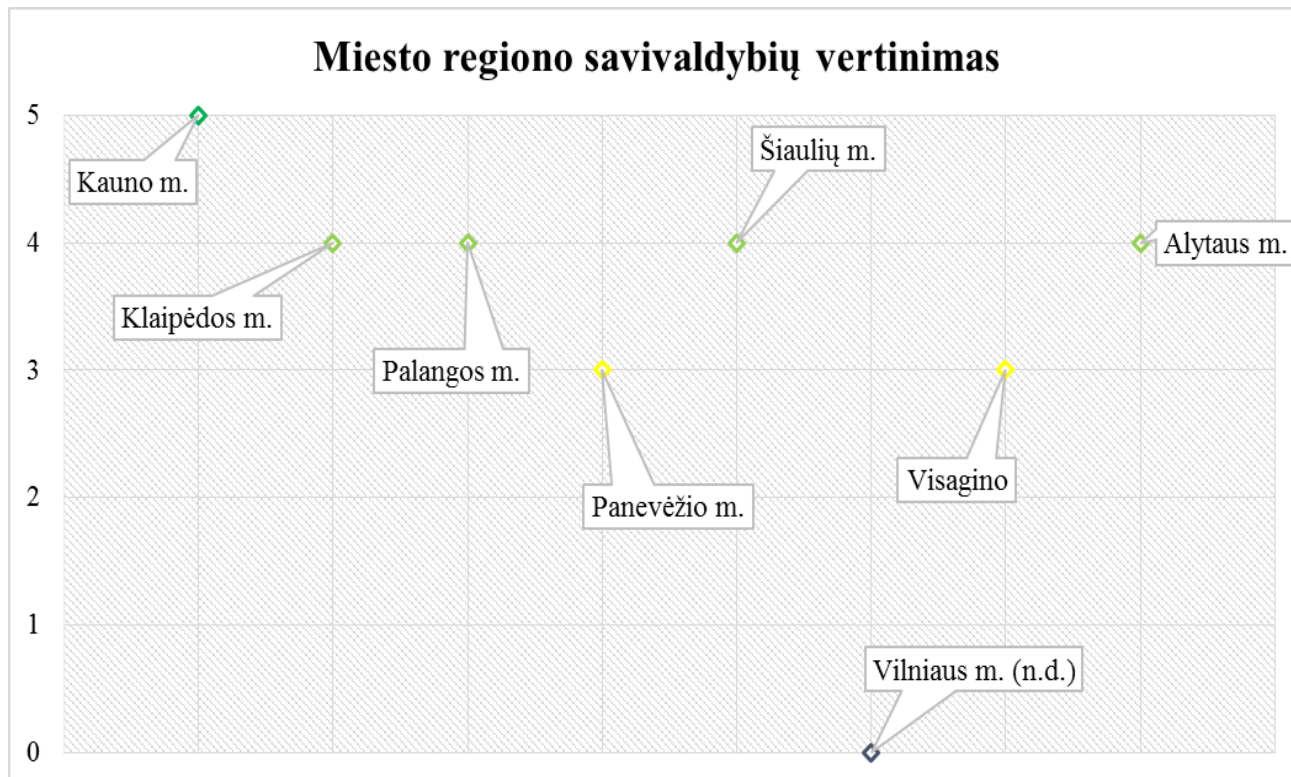
Ši apžvalgos dalis orientuota į esmines prielaidas, skatinančias tinkamą jaunų žmonių poreikius atitinkančią jaunimo politikos įgyvendinimo mechanizmą. 43 savivaldybių vertinimo grupės analizavo formaliuosius kriterijus t. y. regione galiojančius teisinius dokumentus, teisės aktus, reglamentuojančius efektyvų analizuojamos jaunimo politikos formavimą bei įgyvendinimą. Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos programoms, prisidedančios prie jaunimo politikos efektyvaus veikimo, taip pat tapo esminiais šios srities indikatoriais.

2.1. MIESTO REGIONO APŽVALGA

PASTABA: Vilniaus m. savivaldybė jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srities analizės neatliko.

PRIVALUMAI: Analizuojant miesto regionų savivaldybių išskirtas stipriausias jaunimo politikos plėtros ir įgyvendinimo puses, 4 iš 7 vertinimo grupių pastebi didėjantį finansavimą įvairioms jaunų žmonių iniciatyvoms ir projektams. 3 miesto regiono vertinimo grupės pastebėjo tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimą. Jose pradėta skirti daugiau dėmesio atviriesiems jaunimo centrams ir atvirosioms jaunimo erdvėms, jų steigimui bei plėtrai. 3 savivaldybės įžvelgia jaunų žmonių atstovavimo naudą, formuojant jaunimo politiką regioniniu lygmeniu. Tuo pačiu, svarbu paminėti, kad dalis šių administracinių vienetų išskyrė, kad į jaunimo poreikius bei prioritetus yra atsižvelgiama, o jų integracija įgyvendinama, kuriant jaunimo politikos strategiją.

TRŪKUMAI: Vis dėlto lygiagrečiai aiškių privalumų išryškėjo ir tobulintos sritys. Iš 7 šiai grupei priklausančių administracinių vienetų net 4 nurodo, jog būtinas teisės aktų atnaujinimas, nes didžioji dalis jų yra orientuoti ne į patį jaunimo politikos formavimą, o daugiau susiję su jaunimo iniciatyvomis, viešaisiais prikimais, tuo pačiu, jie nebeatsižvelgia į dabartinę situaciją bei tendencijas, susijusias su jaunais žmonėmis. 4 iš 5 savivaldybių savo analizėse nurodo, kad savivaldybės planavimo dokumentai turi būti rengiami remiantis tyrimais ir apklausomis, kurios parodo jaunimo poreikius. Atvirųjų jaunimo centrų ir Atvirųjų jaunimo erdvių kūrimas 3savivaldybėms yra esminiai jaunimo politikos efektyvumą užtikrinantys organai. Būtent jų kūrimui,

Lentelė 5. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srities vertinimas tarp miesto regiono savivaldybių

plėtrai skiriama nemažai dėmesio savivaldybių pateiktose analizėse. Tačiau tuo pačiu akcentuojamas ne tik tinkamų tokių įstaigų stygius, bet ir jaunimo darbuotojų kompetencijų stoka, ar net tokių žmonių nebuvimas.

JVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės situacija tarp „miesto“ savivaldybių yra Kauno miesto, o sąlyginai blogiausia – Visagino ir Panevėžio miesto savivaldybėse (žr. 5 lentelę). Bendra šios srities situacija nepakito, lyginant su prieš tris metus atlikta jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita¹.

2.2. PUSIAU KAIMO REGIONO APŽVALGA

Pusiau kaimo regionui pagal pasirinktą EBPO metodiką buvo prisikirta 15 analizės pateikusių savivaldybių. Nors ir palyginti su miesto regiono grupe administracinių vienetų ženkliai daugiau, tačiau ir čia buvo galima išskirti tam tikras stipriąsias ir silpnąsias sritis, egzistuojančias regioniniu lygmeniu.

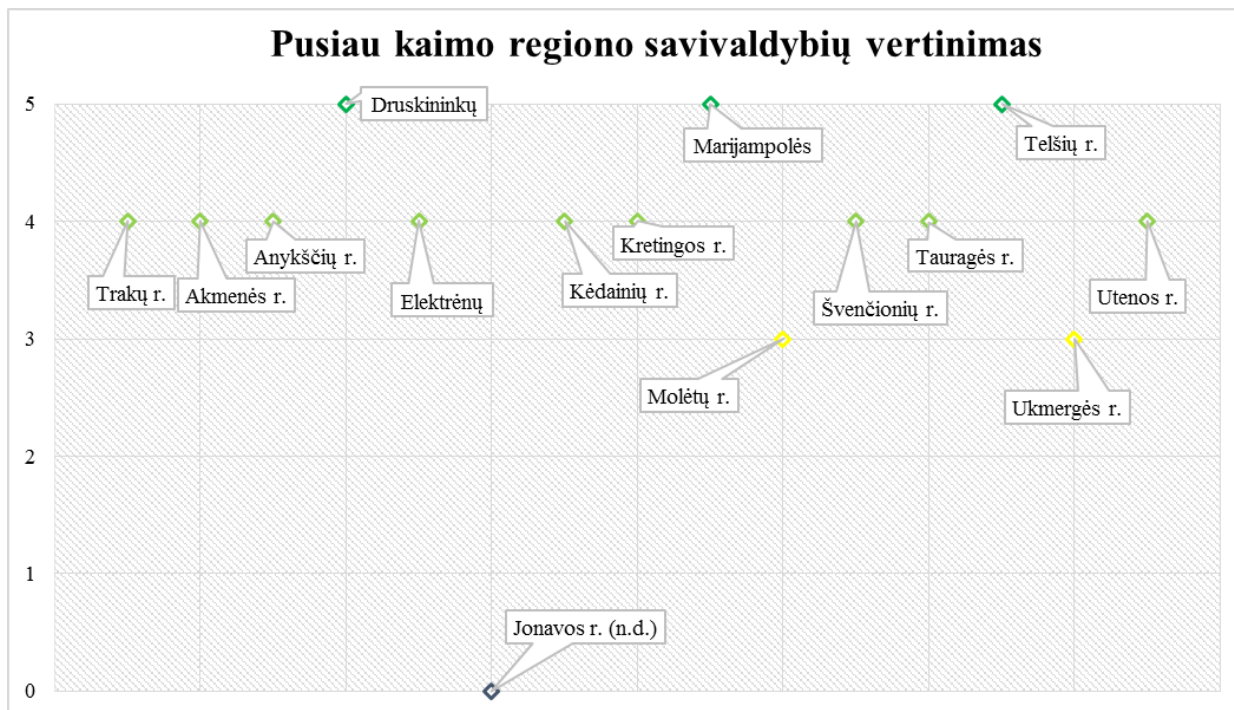
¹ Jaunimo politikos kokybės vertinimo ataskaita, 2012 m. Nuoroda - http://ijpp.lt/file/LYGINAMOJI_ANALIZE_1.pdf

PRIVALUMAI: Planavimo dokumentai yra vienas iš bendro pobūdžio panašumų. 7 vertinimo grupės analizėse nurodoma, jog savivaldybės patvirtino savo strateginius planus, kuriuose nemažai dėmesio arba net tam tikros dalys yra skirtos jaunimo politikos įgyvendinimui.. Jaunimo problemų sprendimų planai taip pat buvo patvirtinti 6 savivaldybėse.. Tokio pobūdžio dokumentų patvirtinimas nurodo, kad į jaunimo interesus, prioritetus yra atsižvelgiama. Tuo pačiu pastarieji yra įtraukiami į planų formavimo etapą, taip užtikrinant, kad priemonės atitiktų jaunų žmonių situaciją bei poreikius. Kita administracinių vienetų analizėse pateikta stiprybė – tai asignavimai. Finansavimas jaunimo politikos įgyvendinimui vietos lygmeniu iš savivaldybės biudžeto didėjo 5 savivaldybėse. Tuo pačiu pastebimi alternatyvių lėšų pritraukimo šaltinių bei jų paieškos, kurie rodo bandymą nepriklausyti vien tik nuo savivaldybės subsidijavimų. Didžioji dalis lėšų skiriama ne tik atvirųjų jaunimo erdvių ar atvirųjų jaunimo centrų kūrimui, bet ir darbo su jaunimu plėtrai. Tai rodo, kad pradedama orientotis ne tik į kiekybinius, o ir į kokybinius pokyčius, kurie matomi per ilgesnį laiko tarpą. Prie jaunimo politikos plėtojimo savivaldybėse prisidedančio JRK pareigybių reglamentavimo nemažai dėmesio skiriama 5 savivaldybių analizėse.. Tuo pačiu savivaldybių analizėse buvo nurodyta, kad šis valstybės tarnautojas užtikrina bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų bei diegia horizontalią politiką, o tai sudaro sąlygas efektyvesns jaunimo politikos įgyvendinimui vietos lygmeniu.

TRŪKUMAI: Nors ir nemaža dalis savivaldybių nurodo, kad parengti strateginiai planai bei jaunimo problemų sprendimo planai, tačiau 5 savivaldybių pateiktose analizėse teigiama, teigima, kad rengiant šiuos planus tik iš dalies atsižvelgtaj jaunų žmonių poreikius, daliai jų trūksta tikslumo, jie tinkamai nekoordinuojami. Savivaldybės susiduria su jaunimo darbuotojų stygiaus problema, kuri buvo matoma ir miesto regiono grupėje. Kaip ir miesto regiono išvadose matomas ne tik mažas darbuotojų kiekis, bet ir jų kompetencijų trūkumas.

JVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės situacija tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių yra Druskininkų, Telšių rajono ir

Marijampolės savivaldybėse, o sąlyginai blogiausia – Molėtų ir Ukmergės rajono savivaldybėse (žr. 6 lentelę).

2.3 KAIMO REGIONIO APŽVALGA

PASTABA: Joniškio rajono savivaldybė jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srities analizės neatliko.

Kaimo regiono tipui buvo priskirta 20 iš 43 savivaldybių, tai yra didžiausia grupė iš visų trijų grupių. Iš jų net 19 savivaldybių įvertino jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo sritį ir pateikė aiškią išvadomis ir rekomendacijomis grįstą analizę. Šiame skyriuje bus struktūruotai pateikta kaimo regiono tipui prisikirtų administracinių vienetų išryškėjusios bendrosios tendencijos.

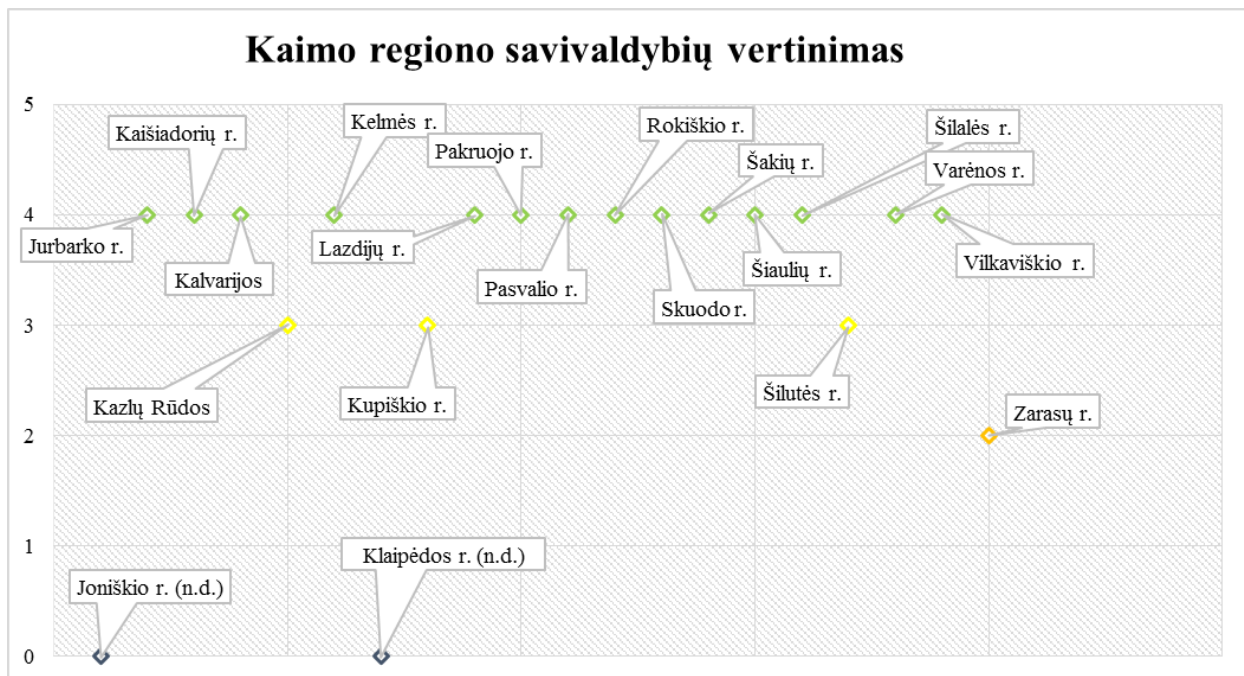
PRIVALUMAI: Nagrinėjant kaimo regiono savivaldybių ataskaitas išryškėjo, kad net 15 jų patvirtino pagrindinius teisės aktus, t. y. savivaldybių strateginius planus, jaunimo politikos sprendimų planus ir kitus planavimo dokumentus. Strateginiuose planuose atsižvelgiama į jaunų žmonių poreikius, esmines problemas bei klausimus, planuose jie nurodyti vienoje dalyje arba

net kelios dalyse. 7 savivaldybėse jaunimo sričiai skirtos finansavimo suma per pastaruosius keturis metus vis augo, taip pat yra numatytos priemonės, skirtos jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui. Pastebima, kad atsiranda įvairesnių lėšų skyrimo fondų ir programų. Stiprioji kaimo regionų grupės pusė įžvelgiama ir tarp savivaldybės skyriaus darbuotojų, kurie pagal analizes prisideda prie jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo, tai įtvirtinta 6 analizėse. Nemažai dėmesio skiriama savivaldybių jaunimo reikalų taryboms, pavyzdžiui, kai kurių savivaldybių jaunimo reikalų tarybų sprendimu buvo suformuota ir patvirtinta jaunimo politikos koncepcija ir jų ilgalaikiai veiklos planai. JRK kaimo regiono savivaldybėse atlieka labai svarbų vaidmenį. 3 savivaldybės savo analizėse nurodė, kad šio valstybės tarnautojo pareigybės orientuotos tik į jaunimo politikos įgyvendinimą, taip užtikrinant, kad JRK neturės papildomų veiklų ir įgyvendins tokią jaunimo politiką, kuri atitiks jaunų žmonių problematiką ir lūkesčius.

TRŪKUMAI: Atliekant lyginamąją analizę tarp savivaldybių išryškėjo paradoksali situacija. Nemažai savivaldybių nurodė, jog strateginiuose planuose įtvirtintos priemonės yra skirtos efektyviai ir rezultatyviai jaunimo politikai įgyvendinti, tačiau 6 savivaldybės šią sritį nurodė kaip tobulintiną. Pabrėžiama, kad tokias priemones, kurios išimtinai yra skirtos jaunimui, pagal analizėje minimas programas yra sudėtinga identifikuoti. 4 savivaldybėse jaučiamas atvirųjų jaunimo centrų ir / arba atvirų jaunimo erdvių stygius, o kartu atkreipiamas dėmesys, kad savivaldybės biudžeto programoje nenumatyta lėšų šių įstaigų (padalinių) steigimui. 3 savivaldybės nurodė, jog būtina stiprinti tarpžinybinį bendradarbiavimą. 4 vertinimo grupės įžvelgia tinkamo informavimo ir informacijos sklaidos neužtikrinimą, dėl ko jaučiamas jaunų žmonių menkas dalyvavimas įgyvendinant jaunimo politiką vietos lygmeniu, jaunimo reikalų tarybos veikloje ir pan.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės situacija tarp kaimo savivaldybių neišryškėjo. Šią sritį prasčiausiai įvertino Zarasų rajono savivaldybėje veikusi darbo grupė (žr. 7 lentelę).

Lentelė 7. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srities vertinimas tarp kaimo regiono savivaldybių

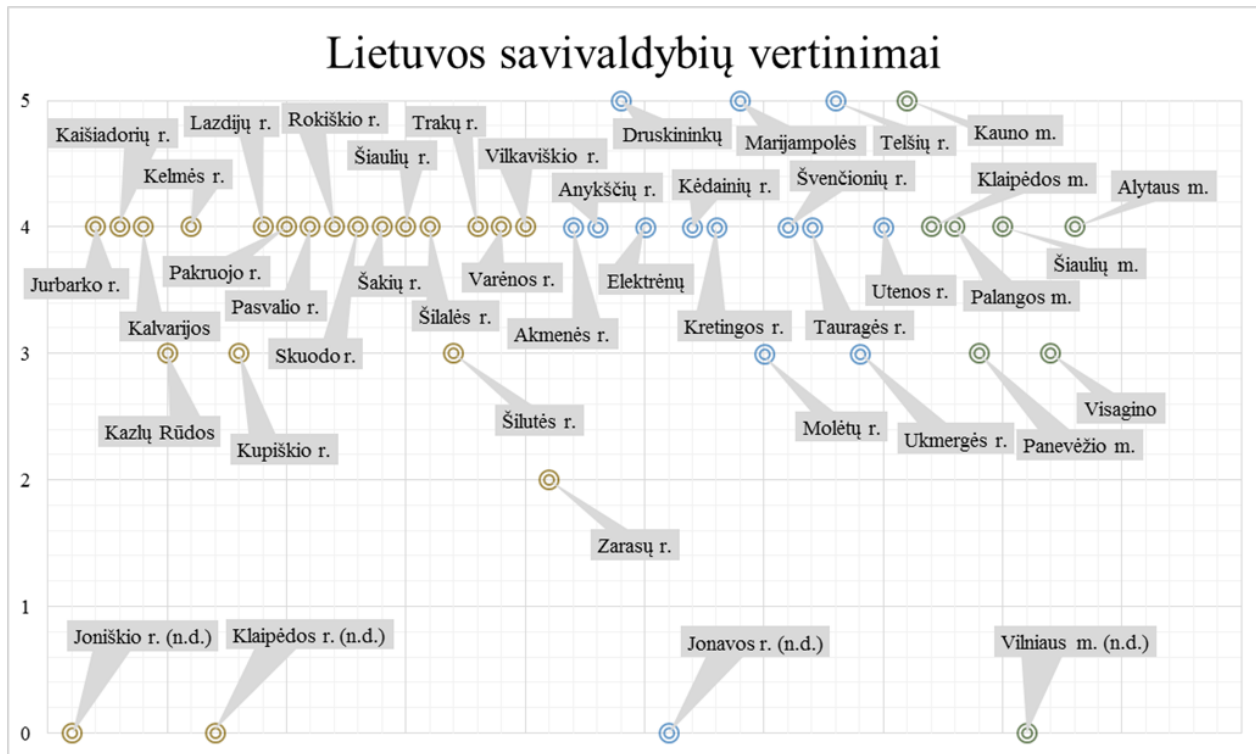

2.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Siekiant suvokti jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srities padėtį nacionaliniu lygmeniu būtina ne tik kokybinė, bet ir kiekybinė analizė. Dėl šios priežasties monitoringą atlikusių grupių vertinimai buvo susisteminti į vieną bendrą šalies statistiką (žr. 8 lentelę) ir išvestas atskiras kiekvieno regiono vidurkis (žr. 9 lentelę). Remiantis išryškėjusiais rezultatais, aiškiai matyti, jog Druskininkų, Marijampolės, Telšių r. ir Kauno miesto savivaldybėse vyrauja labai gera jaunimo politikos situacija, trūkumų nėra arba jie - menki. Tokios prielaidos leidžia šias savivaldybes laikyti geriausiais pavyzdžiais nacionaliniu lygmeniu bei skleisti jų patirtį užsienyje. Lentelėse pateikti duomenys taip pat rodo, kad didžioji dalis visų analizę atlikusių savivaldybių esamą jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo situaciją įvertino gerai t. y. 4 balais. Tai suponuoja, jog stipriųjų pusių yra daugiau nei trūkumų. Šių administracinių vienetų praktika taip pat gali būti skleidžiama kaip gerosios patirtys, tačiau vertėtų atkreipti dėmesį į tobulintinas (problemines) sritis. 3 balais nagrinėjamą sritį įvertino 7-ios savivaldybės. Galima daryti išvadą, jog jose stipriųjų ir silpnųjų pusių yra po lygiai. Reikia stiprinti ir (ar) plėtoti atskiras sritis, aptarti padėtį su socialiniais partneriais savivaldybėje, ieškant efektyvių sprendimų, stiprinančių silpnąsias puses. Zarasų rajono savivaldybė jaunimo politikos

formavimo ir įgyvendinimo sritį įvertino 2 balais. Tai reiškia, kad vertinimo grupė įžvelgė daugiau trūkumų nei privalumų, dėl kurių būtina imtis konkrečių priemonių problemoms spręsti. Kadangi Klaipėdos ir Jonavos rajono savivaldybės atliko tik kokybinę analizę, tačiau jos neįvertino atitinkamais balais, ties jomis pažymėtas trumpinys - (n. d.).

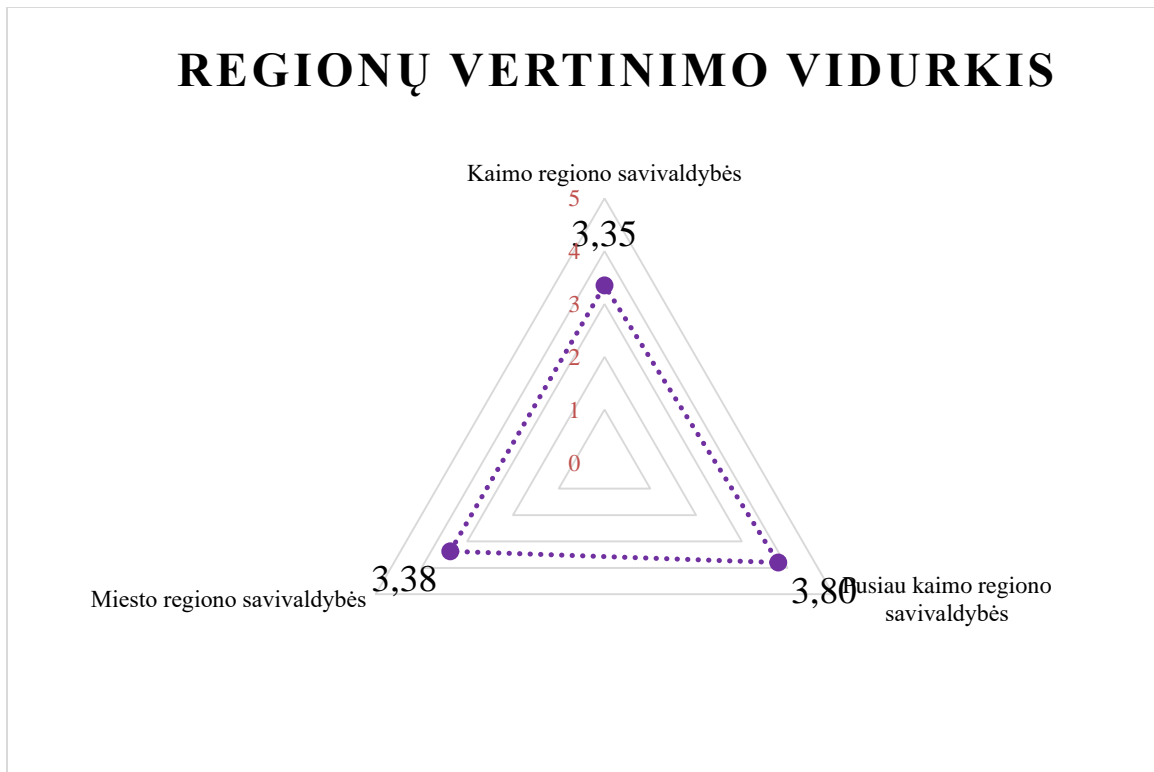
Lentelė 8. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srities vertinimas šalies mastu

Lyginant regionų vertinimo vidurkius, nagrinėjamos srities atžvilgiu aiškiai matyti, jog pusiau kaimo regiono savivaldybės išsiskiria iš visų trijų regionų (žr. 9 lentelę). Pastarasis regionas palankiausiai įvertino jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo kriterijų. Miesto ir kaimo regionų grupių vidurkis beveik nesiskiria. Iš surinktų duomenų, galima daryti prielaidą, jog pusiau kaimo regiono savivaldybėse per tris kalendorinius metus buvo labiau išplėtotas savivaldybės administracijos, veikiančių organizacijų, institucijų darbas ir skiriama daugiau dėmesio jaunimui, įtraukiant šią tikslinę grupę į planavimo dokumentus.

Lentelė 9. Regionų vertinimo vidurkis

REGIONŲ VERTINIMO VIDURKIS

3. GALIMYBĖS JAUNIMUI AKTYVIAI DALYVAUTI POLITINIAME, PILIETINIAME, VISUOMENINIAME GYVENIME

Galima teigti, jog aktyvus jaunų žmonių dalyvavimas politiniame, pilietiniame ir visuomeniniame gyvenime ugdo atsakingą, išsilavinusią, savo teises ir pareigas žinančią asmenybę. Neabejotinai įsitraukimas į tokio pobūdžio veiklas turi būti grįstas savanoriško pasirinkimo principu, tik taip bus pastebimas ir pokytis pačioje valstybėje, jaunimo politikoje. Šiame skyriuje pateikiama 43 savivaldybių analizėse nurodyta jaunų žmonių dalyvavimo situacija. „Jaunimo dalyvavimas“ suvokiamas kaip jaunų žmonių įsitraukimas į savivaldybės institucijų, jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų, neformaliojo švietimo įstaigų, atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių veiklas. Šioje srityje taip pat svarbūs savivaldybės biudžeto (ko)finansuojami tarptautiniai ryšiai, mainai, bendradarbiavimo projektai. Sunku būtų paneigti, jog neformalioje veikloje ypatingai svarbus yra socialinę atskirtį patiriančių jaunų žmonių įsitraukimas bei darbas su šia tiksline grupe. Tai tampa vienu iš esminių indikatorių jaunimo dalyvavimo srityje.

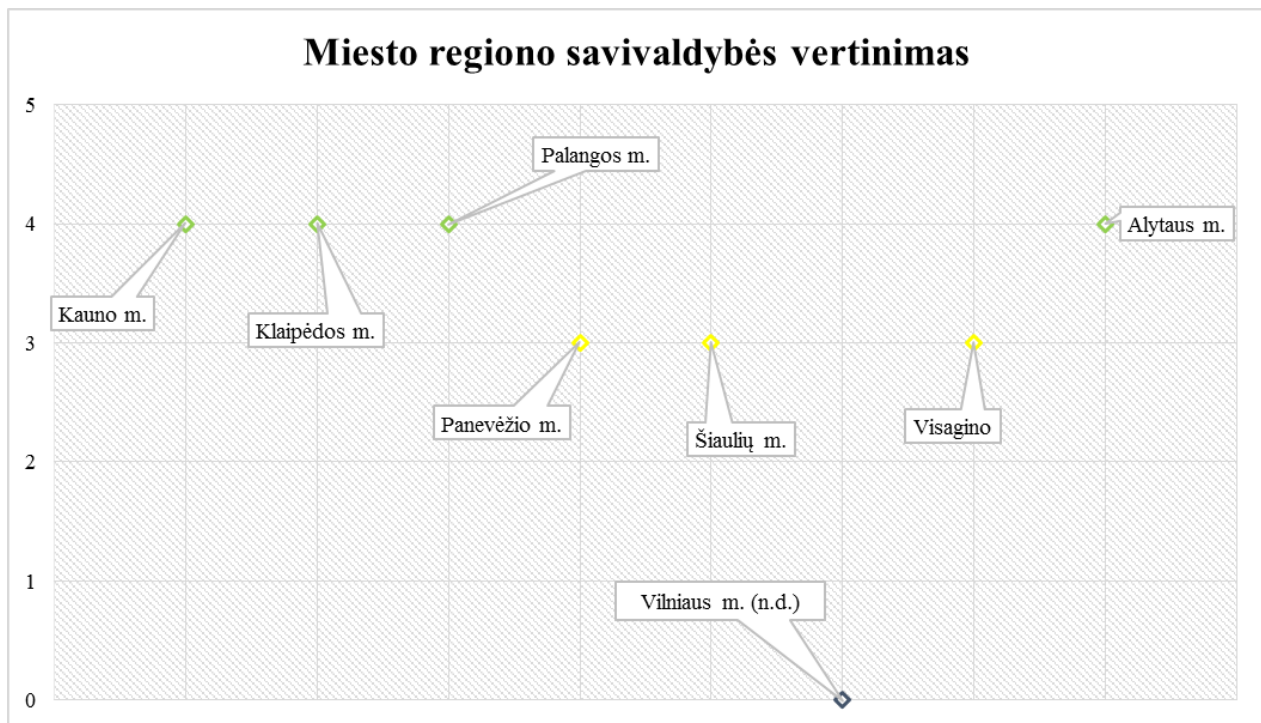
3.1. MIESTO REGIONO APŽVALGA

PRIVALUMAI: Neabejotinai didžiausio jaunų žmonių susidomėjo sulaukia jaunimo ir su jaunumu dirbančios organizacijos. Net 4 analizėse akcentuojamas didėjantis jaunimo įsitraukimas į jų poreikius tenkinančias veiklas. Tuo pačiu pastebimas ir pačių organizacijų aktyvumas, platus pasirinkimo spektras. Neformalusis ugdymas gali būti išskirtas kaip vienas iš stipriųjų miesto regiono savivaldybių indikatorių. 3 regionai nurodo, kad būtent šioje veikloje jauni žmonės noriai ir aktyviai dalyvauja, reiškia savo kūrybiškumą, įgyvendina įvairias iniciatyvas. Ši sritis skatina jaunimo iniciatyvas, jie dažniau patys teikia projektų paraiškas, įgyvendina vietos ir net tarptautines veiklas. Nagrinėjant tarptautinį savivaldybių lygmenį 2 savivaldybėse pastebimas naujų partnerių paieškos bei bendradarbiavimo skatinimas. Vertinimo grupės pastebi, kad sąlygos dalyvauti tarptautiniuose mainuose yra palankios, o ir projektai pasižymi įvairaus pobūdžio tematika.

TRŪKUMAI: Bene aiškiausia ir didžiausia problema miesto savivaldybėse yra susijusi su socialinę atskirtį patiriančiais žmonėmis. 5 savivaldybėse ši problema itin jaučiama. Nors jose skiriasi problematikos pobūdis, savivaldybės įžvelgia menką finansavimą projektams ir veikloms, skirtoms darbui su socialinę atskirtį patiriančiais jaunais žmonėmis. Taip pat, pastebimas neaiškių metodų, darbo specifikos bei pačios grupės išskyrimas, išryškėja informacijos stoka. Kita opi problema – jaunimo neaktyvumas politiniame savivaldybės gyvenime. 4 analizėse teigiama, jog jauni žmonės mažai įsitraukia, patys nėra motyvuoti, tačiau tuo pačiu ir nėra skatinami išorinių subjektų dalyvauti svarstant svarbius jaunimui klausimus savivaldybės institucijose, jos struktūrose. Jauni žmonės apatiški, neteikiantys savo pozicijų savivaldybės veiklos kryptį, susijusiai su jaunimo politika, formuoti. Nors tarptautiniai projektai Lietuvoje susilaukia vis didesnio dėmesio, 3 miesto regiono savivaldybėse pastebimas mažas jaunų žmonių įsitraukimas į šias veiklas. Menką finansavimą šioje srityje įžvelgia 2 savivaldybių vertinimo grupių atstovai.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo dalyvavimo padėtis tarp miesto regiono savivaldybių išryškėjo Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Alytaus miestų savivaldybėse. Ši sritis vidutiniškai įvertinta Panevėžio, Šiaulių miestų ir Visagino savivaldybėse (žr. 10 lentelę).

Lentelė 10. Jaunimo dalyvavimo srities vertinimas tarp miesto region savivaldybių

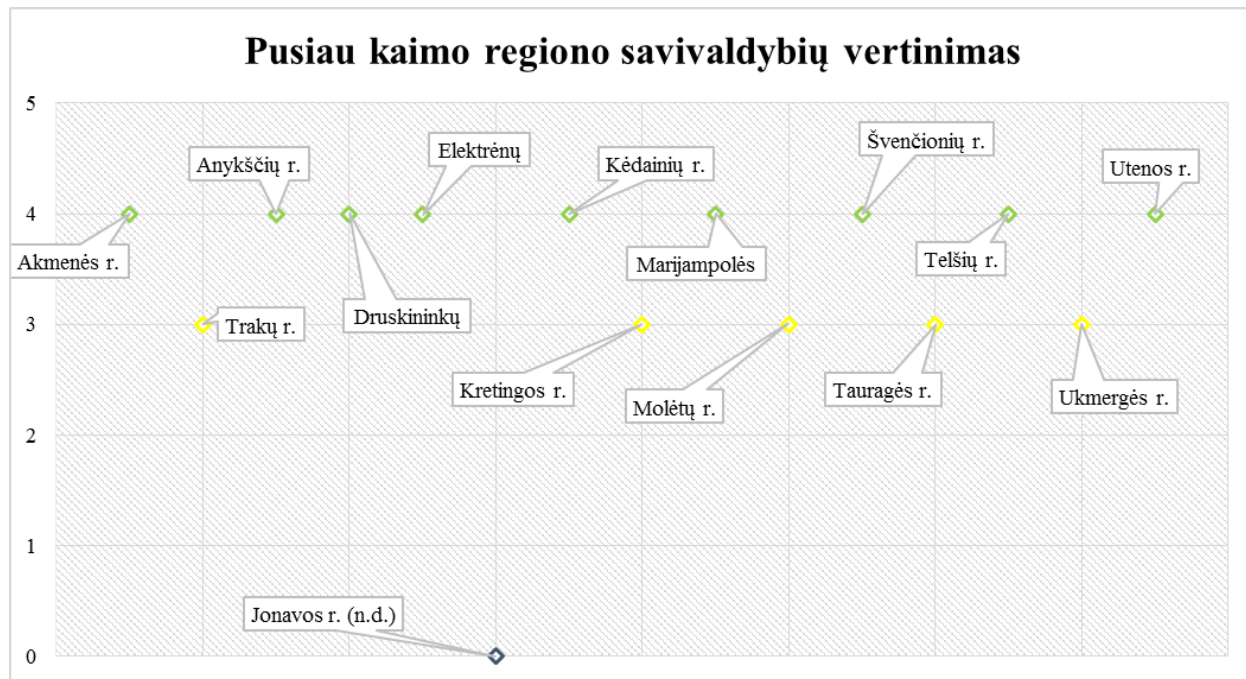
3.2. PUSIAU KAIMO REGIONO APŽVALGA

PRIVALUMAI: Išanalizavus pusiau kaimo regiono grupę išryškėjo trys esminės sąlygos, skatinančios jaunimo aktyvumą politiniame, pilietiniame, visuomeniniame gyvenime. Jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos 8 savivaldybių pateiktose ataskaitose buvo įvardijamos kaip vienos pagrindinių veikėjų, kuriose jauni žmonės savanoriškai ir aktyviai dalyvauja. Tuo pačiu išskiriamas nemažas tokių organizacijų pasirinkimas bei siūlomų veiklų spektras. Pastarosios yra orientuotos į jaunų žmonių poreikių tenkinimą. Kita pusiau kaimo regiono stiprybė – bendruomeninė veikla. Net 6 vertinimo grupės įžvelgė pakankamas ir tinkamas sąlygas jauniems žmonėms įsitraukti į tokio pobūdžio užsiėmimus, per kuriuos galima įgyvendinti viešuosius ir pačio jauno žmogaus interesus. Kitas šias savivaldybes jungiantis privalumas yra mokinių savivaldos. 5 analizėse išskiriama šių jaunimo dalyvavimą skatinančių organų aktyvi veikla švietimo įstaigose. Jų praktinis veikimas įžvelgiamas ir rajono bendrojo ugdymo mokyklose ir neformaliojo švietimo įstaigose. Tuo pačiu pabrėžiamas jaunų žmonių poreikių bei interesų atstovavimas per mokinių savivaldas regioniniu ir nacionaliniu lygmeniu, demokratiškumo švietimo įstaigose skatinimas.

TRŪKUMAI: Nors pusiau kaimo regione buvo daug lengviau išskirti bendrus privalumus, vis dėlto buvo įmanoma įžvelgti ir trūkumus, kuriais pasižymėjo didžioji dalis savivaldybių. Turbūt viena aiškiausių problemų susijusi su tarptautiniais ryšiais bei mainais. Tarp visų šio regiono savivaldybių 8 išryškėjo ši problematika, tačiau administraciniuose vienetuose ji pasižymi skirtinga struktūra ir priežastingumu, dėl to būtina gilesnė analizė. Vienose savivaldybėse įžvelgiamas pačių jaunų žmonių nedalyvavimas tarptautiniuose projektuose, kuomet jaunimas menkai pasinaudoja tarptautinių projektų galimybėmis dėl informacijos bei kompetencijų trūkumo. Kita dalis šia problema pasižyminčių savivaldybių laikosi *status quo* pozicijos ir nebando užmegzti naujų ryšių ar įgyvendintų naujų partnerysčių paieškos. Nors tarptautiniai projektai vyksta pusiau kaimo regione, tačiau jie menkai arba iš viso nėra finansuojami iš savivaldybės biudžeto, o kartu lėšų stygius riboja ir pačių jaunų žmonių dalyvavimą. Tai ne vienintelė problema išryškėjusi analizuojamo regiono savivaldybėse. 4 savivaldybėse socialinę atskirtį patiriančių jaunų žmonių dalyvavimas yra ribotas. Kaip pastebi vertinimo grupės, vis dar nėra sukurta palanki situacija jų savivaldybėse, siekiant sumažinti jaunų žmonių izoliaciją, kartu bandant integruoti juos į visuomenę.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo dalyvavimo padėtis tarp pusiau kaimo savivaldybių neišryškėjo. Savivaldybės pasidalino sąlyginai į dvi dalis, įvertindamos šią sritį gerai arba vidutiniškai (žr. 11 lentelę).

Lentelė 11. Jaunimo dalyvavimo srities įvertinimas tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių

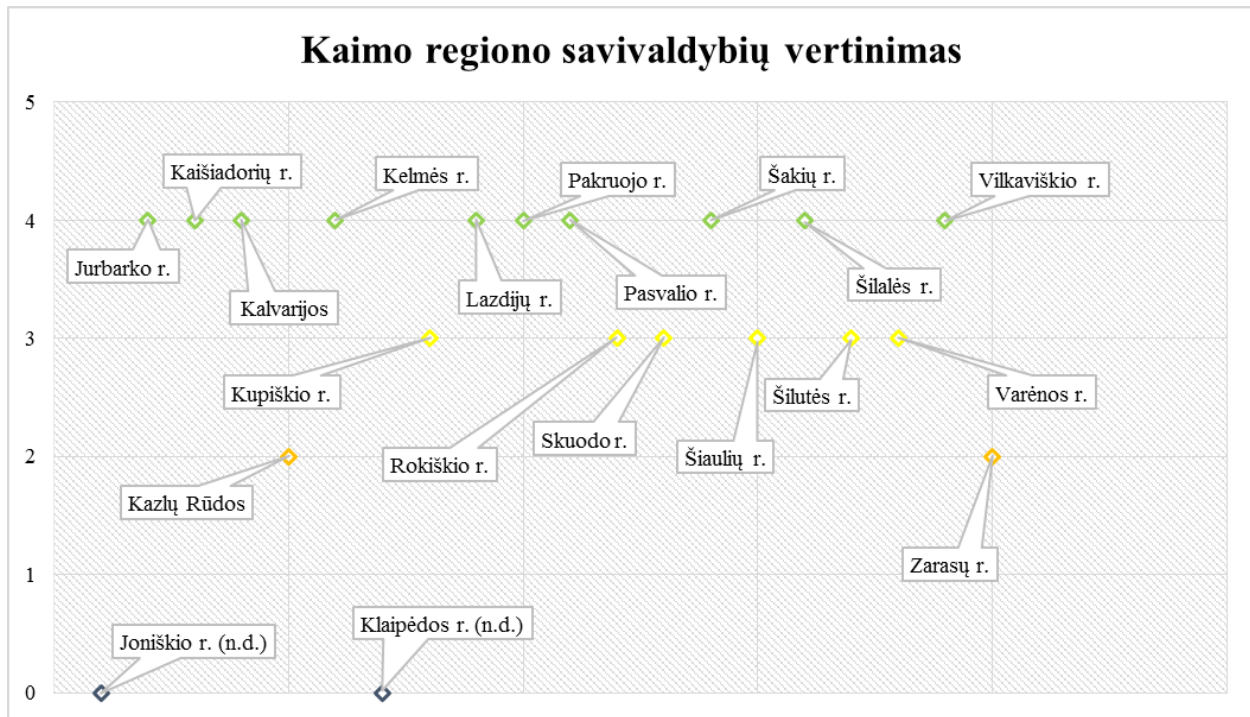
3.3. KAIMO REGIONO ANALIZĖ

PRIVALUMAI: Didžiausiu kiekiu savivaldybių pasižyminti kaimo regiono grupė taip pat pasižymėjo bendro pobūdžio privalumais. Šios srities savivaldybės daug dėmesio skiria tarptautinių projektų įgyvendinimui. 4 kaimo regiono savivaldybės užmezgė ryšius su užsienio šalimis, tikėdamiesi, kad naujas partnerystės pavyks išlaikyti ilgesnį laikotarpį. Kiekybiniai pokyčiai įžvelgiami ne tik tarptautinių projektų gausoje, bet ir pačių jaunų žmonių susidomėjime ir dalyvavime juose. Vis daugiau jaunimo išvyksta į užsienyje vykstančius mainus, grįžę dalinasi gerąja praktika, naujomis žiniomis bei idėjomis. Kita stiprybė kaimo regiono savivaldybėse - neformaliojo ugdymo paslaugas teikiančių veikėjų kiekis. Šiose savivaldybėse veikia nemažai nevyriausybinių, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, atvirųjų jaunimo centrų bei erdvių. Jauniems žmonėms, kaip teigia vertinimo grupės, yra sudarytos pakankamos bei palankios sąlygos aktyviai praleisti laisvalaikį, įsitraukti į neformalaus ugdymo procesus, patiems juos inicijuoti, organizuoti bei įgyvendinti įvairius projektus.

TRŪKUMAI: Kaip jau buvo minėta, ši grupė pasižymi didžiausiu savivaldybių skaičiumi, tačiau bendrąsias tendencijas įmanoma įžvelgti. Kaip ir pusiau kaimo, taip ir kaimo regione išryškėjo problemos susijusios su tarptautinėmis veiklomis. Pastaroji problema išryškėjo 7 savivaldybėse. Vertinimo grupės pastebi, kad savivaldybės neskiria arba skiria nepakankamai lėšų tarptautiniams projektams, tuo pačiu jie nėra kofinansuojami, o jei projektai yra įgyvendinami, geroji praktika nėra pritaikoma formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką. Nors bendradarbiavimas vyksta tarp bendradarbiaujančių savivaldų tarptautiniu lygmeniu, tačiau tarptautiniai protokolai ir sutartys nėra pasirašomos. Savivaldybėse pastebimas ne tik santykinai menkas tarptautinių projektų skaičius, bet ir mažas jaunų žmonių skaičius tarptautinėse stažuotėse bei savanoriškoje veikloje, kvalifikacijos kėlimo mokymuose. Antroji kaimo regiono savivaldybėse išryškėjusi problema - susijusi su informacijos stoka. 5 savivaldybėse pasigendama siūlymų, rezoliucijų, teikiamų iš jaunimo pusės. Informacijos netolygumai išryškėja tarp savivaldybės periferijoje ir centre gyvenančių jaunuolių. Informacija, anot vertinimo grupių, pakraščiuose gyvenančius jaunuolius pasiekia per vėlai arba iš viso nepasiekia, dėl šios priežasties jie nepakankamai įtraukiami.

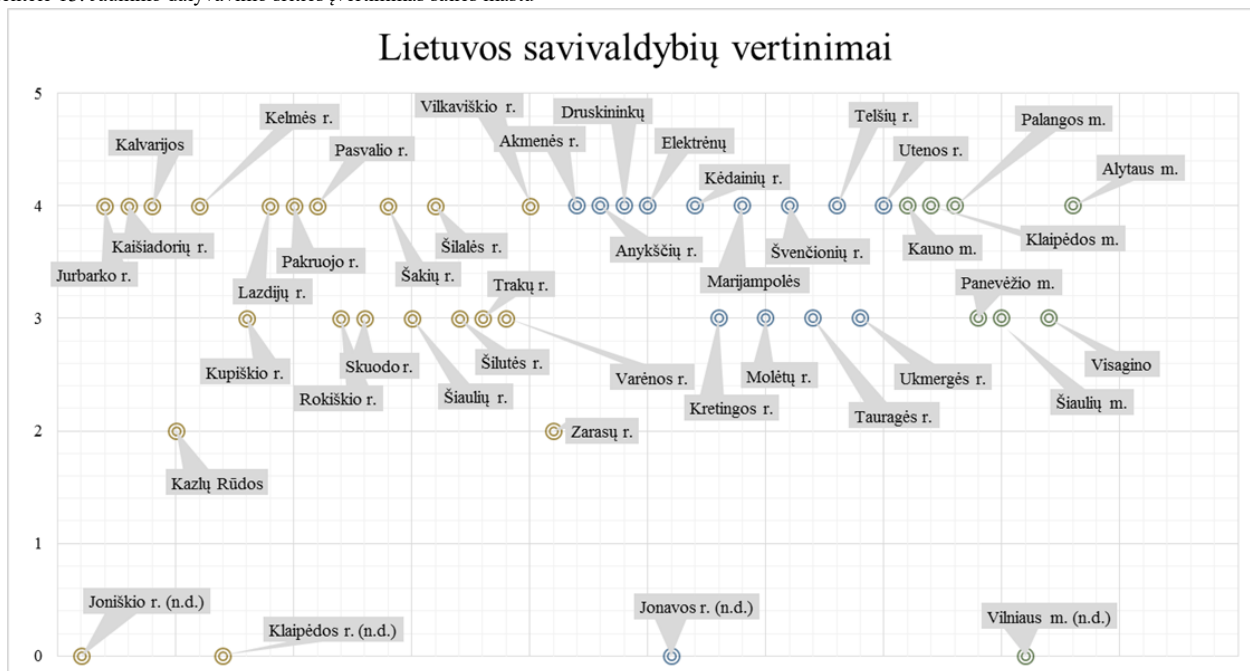
ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo dalyvavimo padėtis tarp kaimo regiono savivaldybių neišryškėjo. Tačiau ši sritis prasčiausiai buvo įvertinta Kazlų Rūdos ir Zarasų rajono savivaldybėse (žr. 12 lentelę).

Lentelė 12. Jaunimo dalyvavimo srities įvertinimas tarp kaimo regiono savivaldybių

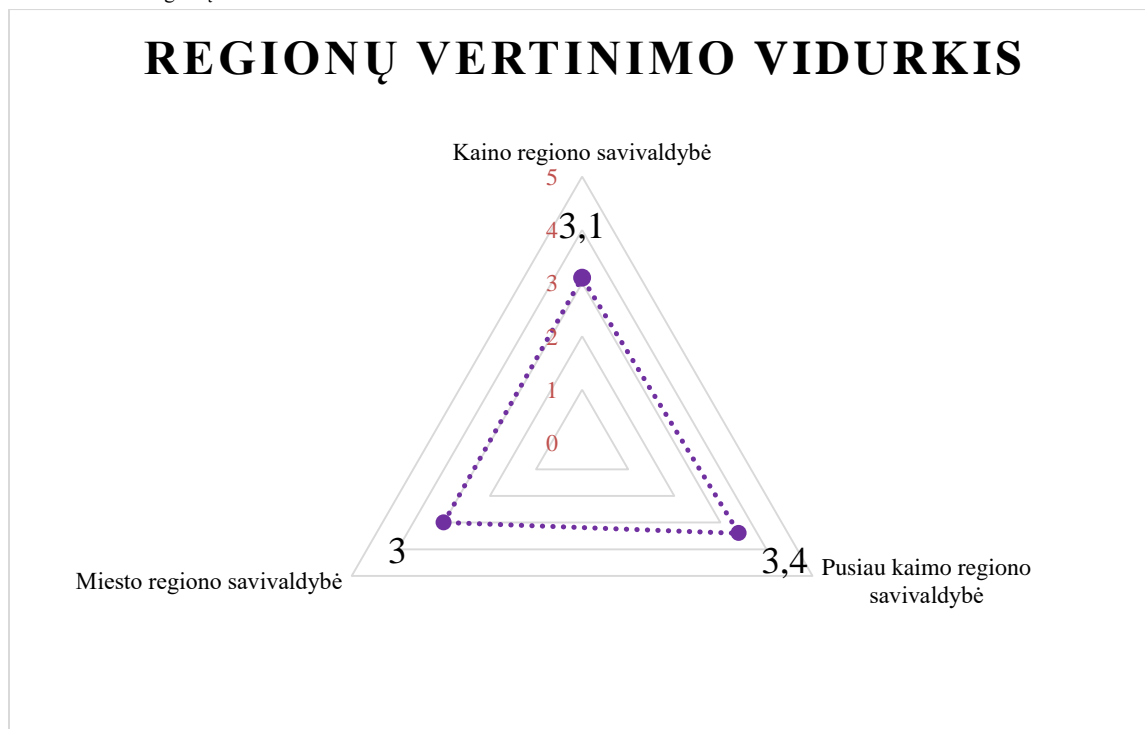

3.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Lentelė 13. Jaunimo dalyvavimo srities įvertinimas šalies mastu

Lentelė 14. Regionų vertinimo vidurkis

4. INFORMAVIMO, KONSULTAVIMO, ORIENTAVIMO, PARAMOS IR PAGALBOS TEIKIMO, INSTRUKTAVIMO, MOKYMO IR NUKREIPIMO Į KITAS INSTITUCIJAS, PASLAUGŲ, SKIRTŲ JAUNIEMS ŽMONĖMS, VISUMA

Šiame skyriuje bus struktūruotai pateikiama trijų EBPO tipologijos išskirtų grupių jaunimo informavimo ir konsultavimo situacija. Ši sritis indikuojama priemonių bei būdų įvairove, jų skirtingumu, aktualumu jauniems žmonėms ir jaunimo informavimo taškų arba centrų veikla, siekiant kokybiškos informacijos sklaidos užtikrinimo. Nors ši sritis nepasižymi indikatorių gausa, tačiau negalima atmesti jos kaip mažiau būtinos, formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką. Jaunimo informavimo veikla gali padėti pasiekti užsibrėžtų siekių ir skatinti aktyvų dalyvavimą visuomeniniame gyvenime. Informacija turėtų būti teikiama tokiais būdais, kurie padidina jaunimo pasirinkimo galimybes ir skatina savarankiškumą ir įgalinimą.

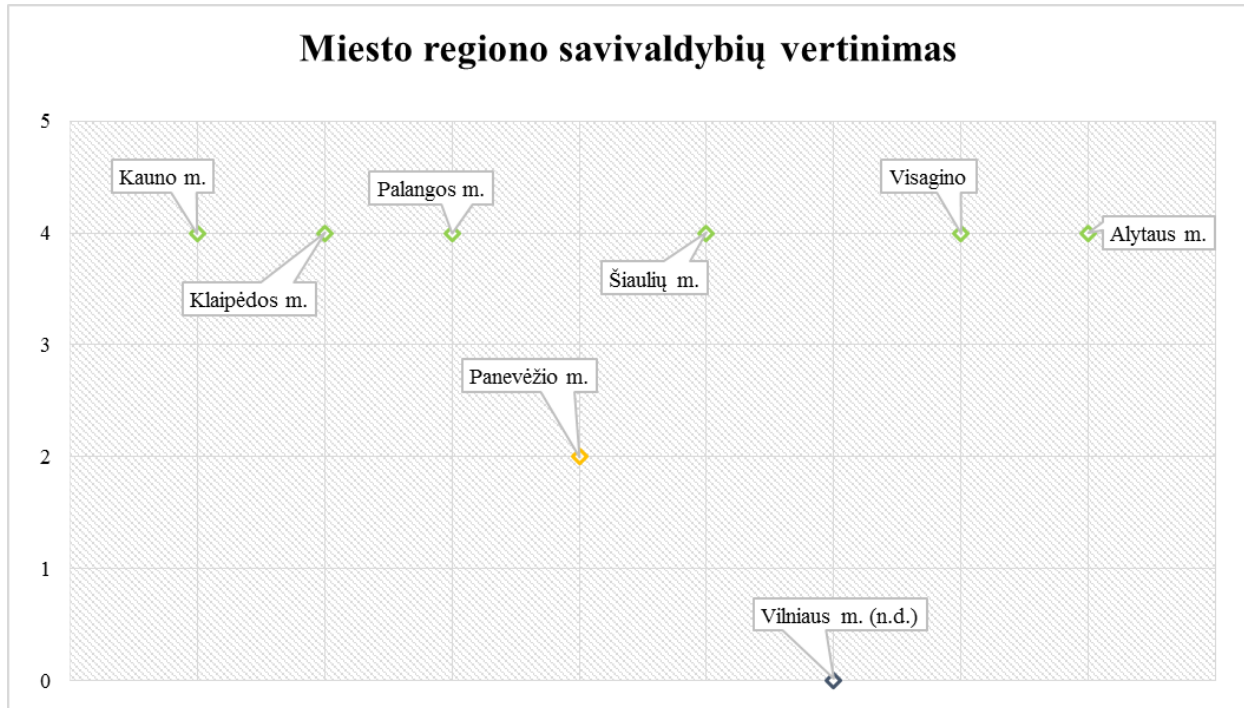
4.1. MIESTO REGIONO ANALIZĖ

PRIVALUMAI: Informavimo svarba aiškiai pabrėžiama tarp šios grupės savivaldybių, kartu išryškėjo bendri panašumai. Regiono lygmeniu buvo galima pastebėti, kad sklaida vyksta įvairiais informavimo kanalais t. y. elektroniniu paštu, internetinėmis svetainėmis, socialiniais tinklais, spauda ir pan. Tuo pačiu alternatyvios informavimo formos pažymėtos kaip vienas iš esminių privalumų. Vertinimo grupės pažymi, kad savivaldybėse informavimą ir konsultavimą užtikrina daug skirtingų įstaigų, institucijų, organizacijų, neformalių grupių. Didelis dėmesys skiriamas JRK, kuris pasižymi atvirumu, detalių atsakymų pateikimu jaunimui.

TRŪKUMAI: Paraleliai išryškėjusiems privalumams, savivaldybės įžvelgė ir esmines tobulintinas sritis, susijusias su informacijos sklaida jauniems žmonėms. 3 vertinimo grupės nurodė, kad jauni žmonės susiduria su didelę informacijos srautų atrankos problema. Tuo pačiu, 3 savivaldybės vis dar neturi internetinės informacijos teikimo platformos, kur būtų galima pateiktį išsamę informaciją apie savivaldybėje veikiančias organizacijas, struktūruotai pateikti informaciją, aktualią jauniems žmonėms. Nors informacijos sklaidos formų įvairovė buvo pastebima visose savivaldybėse, tačiau grįžtamasis ryšis - menkas, o adresatai - apatiški. Svarbu paminėti, kad 2 savivaldybėse vis dar nėra įkurtas jaunimo informavimo centras.

JVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo informavimo ir konsultavimo padėtis tarp miesto regiono savivaldybių nebuvo pastebėta. Panevėžio miesto savivaldybė vertinimo grupė nagrinėjamą kriterijų įvertino silpnai (žr. 15 lentelę).

Lentelė 15. Jaunimo informavimo ir konsultavimo srities įvertinimas tarp miesto regiono savivaldybių

4.2. PUSIAU KAIMO REGIONO ANALIZĖ

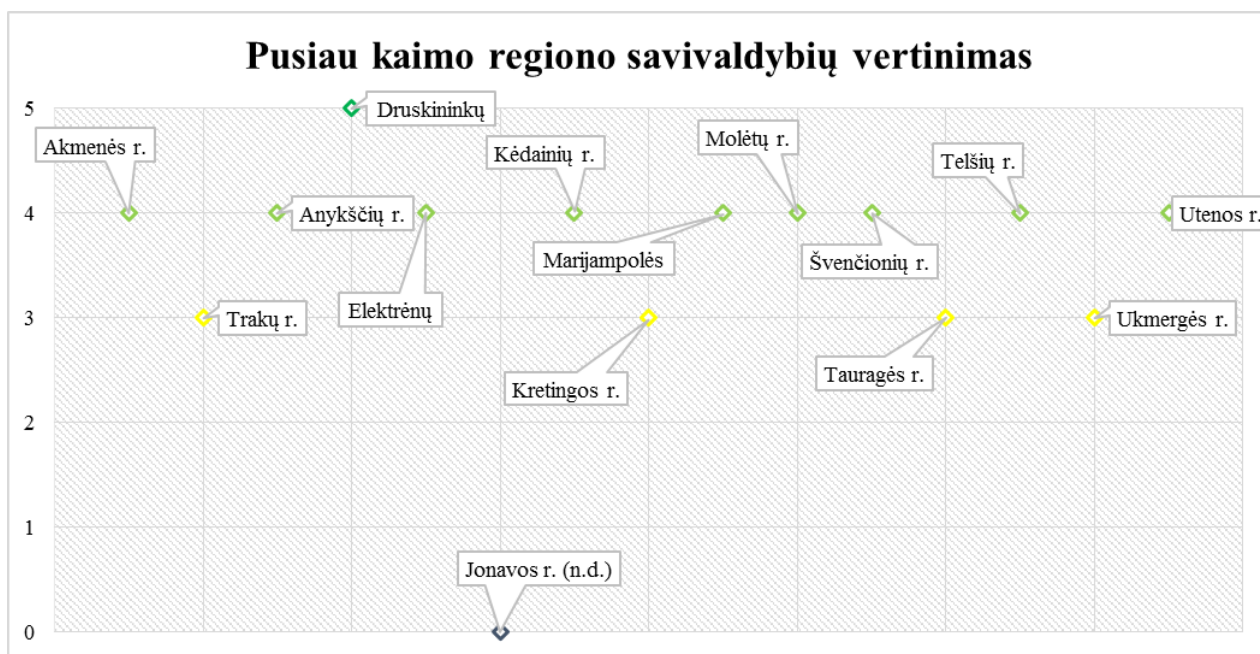
PRIVALUMAS: Kaip ir miesto regiono savivaldybėse, taip ir pusiau kaimo regione, JRK atlieka jaunų žmonių konsultavimo bei informavimo funkciją, teikia informaciją apie įgyvendinamą jaunimo politiką bei kitą jaunam žmogui aktualią informaciją. Diskusijos 5 savivaldybėse – esminis informavimo būdas, o socialiniai tinklai bei elektroniniai paštai – informacijos kanalai. Savivaldybėse atliktų tyrimų rezultatai parodė, kad jaunimą tenkina informavimo priemonių pasiekiamumas, jie yra pakankamai informuoti apie organizacijas, jų vykdomas veiklas. 3 vertinimo grupės pažymėjo, kad savivaldybėse užtikrinamas tarpinstitucinis įstaigų bendradarbiavimas šiuo klausimu.

TRŪKUMAS: Didžiausia problema tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių yra susijusi su jaunimo organizacijomis. 7 savivaldybės nurodė, jog įvairios jaunimo organizacijos neaktyviai

užsiima jaunų žmonių informavimu. Jauni žmonės mažai žino apie jų veiklą, teikiamas galimybės, informacija menkai pasiekia kaimo vietovėse gyvenančius jaunuolius. Dėl šios priežasties pastebimas ir pačių jaunų žmonių įsitraukimo pasyvumas į siūlomas veiklas. 4 vertinimo grupės pastebėjo, kad jaunimas nežino, kur ieškoti jiems aktualios informacijos. Tokia problema iškyla, nes jaunimui skirtų internetinių tinklalapių adresai nėra viešinami plačiu mastu, taip pat, dažnu atveju, savivaldybių tinklalapiuose informacija, aktuali jaunimui, nėra pirminė.

JVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo informavimo ir konsultavimo situacija tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių išsiskyrė Druskininkų savivaldybė. Iš šio regiono savivaldybių Trakų, Kretingos, Tauragės ir Ukmergės rajono savivaldybės esamą padėtį įvertino sąlyginai prastai (žr. 16 lentelę).

Lentelė 16. Jaunimo informavimo ir konsultavimo srities įvertinimas tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių

4.3. KAIMO REGIONO ANALIZĖ

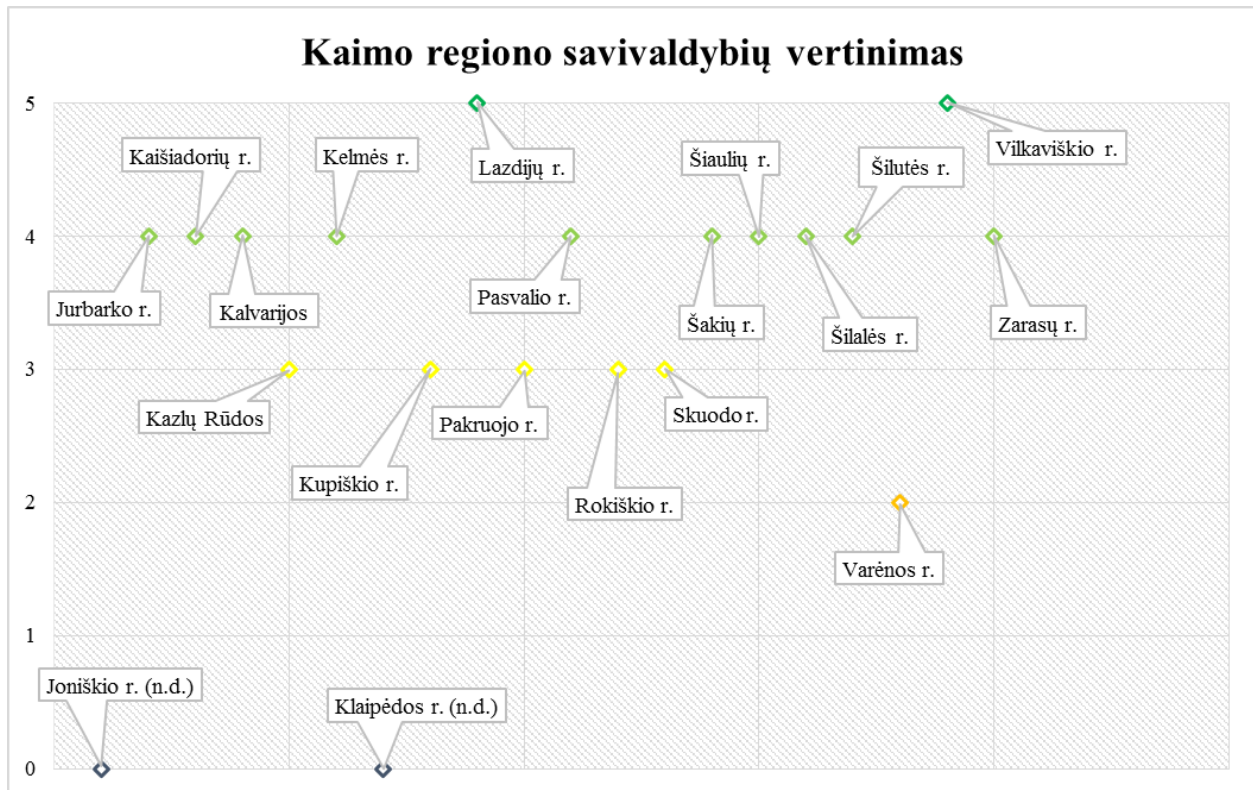
PASTABA: Varėnos ir Joniškio rajono savivaldybės jaunimo ir informavimo srities nevertino.

PRIVALUMAI: Pagrindinė stiprioji pusė išryškėjusi kaimo regiono grupėje yra ta, kad prie jaunimo informavimo labai prisideda savivaldybės administracija, kuri išnaudoja visus jauniems žmonėms informuoti skirtus būdus, kaip nurodo 5 savivaldybių vertinimo grupės. Kartu taip didinamas pasitikėjimas savivaldybėje veikiančiomis institucijomis, jauni žmonėms linkę labiau įsitraukti į savivaldybėje veikiančių įstaigų, organizacijų siūlomas veiklas. Nemažai kaimo regiono savivaldybių turi savo internetinius puslapius, kuriuose yra atskira skiltis jaunimui. Per šį sklaidos būdą, anot vertinimo grupių, perduodama nemažai reikšmingos informacijos. 3 savivaldybės nurodė, kad jų regione aktyviai veikia jaunimo informavimo centrai, o kartu plečiamas ir bendradarbiavimo tinklas, įgyvendinamą bendras veiklas, susitikimus, diskusijas.

TRŪKUMAI: Bene dažniausiai paminėta problema kaimo regiono savivaldybėse – jaunimo informavimo taškų nebuvimas, remiantis analize jų nėra 6 administraciniuose vienetuose. 2 vertinimo grupės nurodo, jog būtina stiprinti patriotinį ir pilietinį jaunimo ugdymą, kartu supažindinant su savivaldybėje svarstomais ir priimtais su jaunimo politika susijusiais sprendimais. Informacijos aktualumas neabejotinai svarbus pačiam jaunimui, būtent tokio pobūdžio problema įvardijama 3 savivaldybėse. Dabartinis informacijos turinys įvairiuose tinklapiuose, žiniasklaidoje, ypač vietinėje spaudoje, neatitinka jaunų žmonių poreikių, interesų.

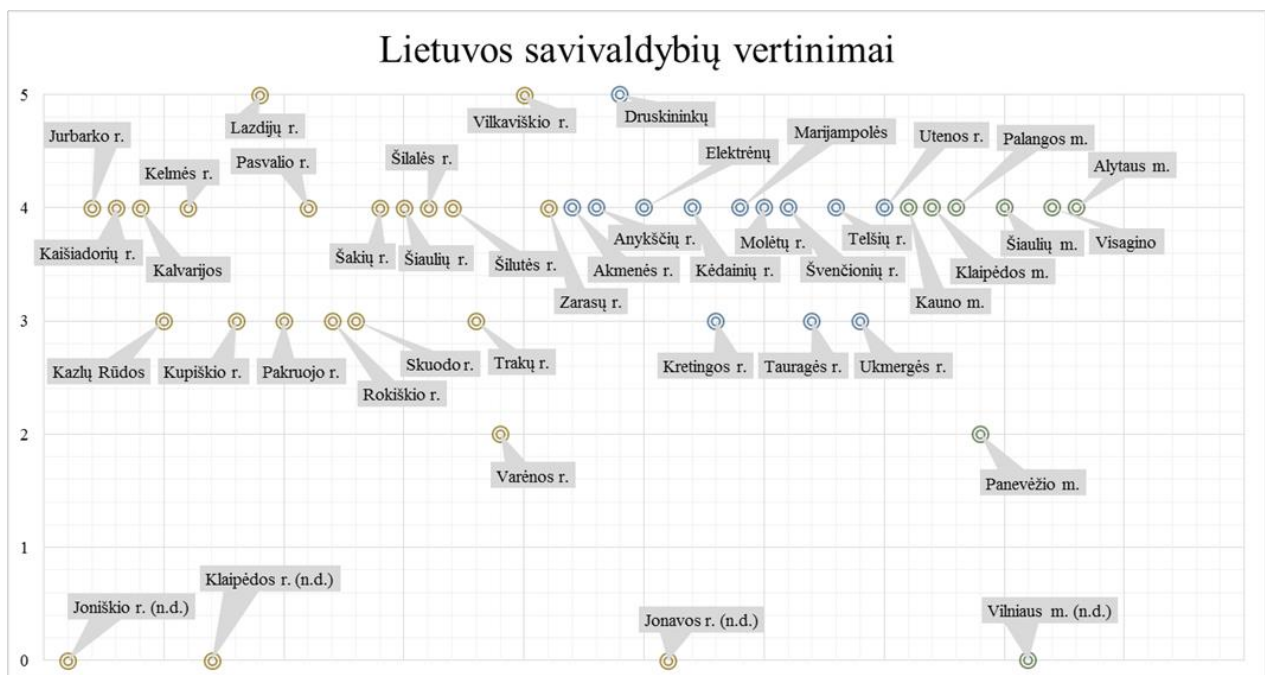
ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo informavimo ir konsultavimo padėtis tarp kaimo regiono savivaldybių išryškėjo Lazdijų ir Vilkaviškio rajonų savivaldybėse. Prasčiausias srities įvertinimas pastebėtas Varėjos rajono savivaldybėje (žr. 17 lentelę).

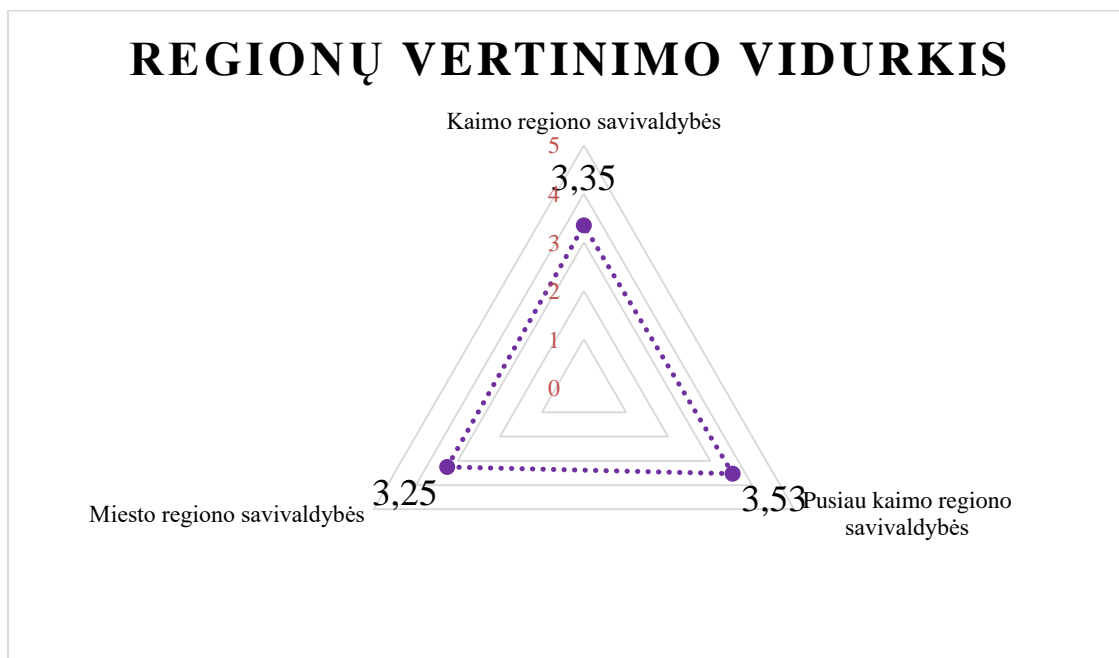
Lentelė 17. Jaunimo informavimo ir konsultavimo srities įvertinimas tarp kaimo regiono savivaldybių

4.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Lentelė 18. Jaunimo informavimo ir konsultavimo srities įvertinimas šalies mastu

5. JAUNŲ ŽMONIŲ VEIKLOS FINANSAVIMAS

Šiame skyriuje bus pateikta informacija apie 43 savivaldybių lėšų paskirstymo padėtį jaunimo veiklų finansavimui. Sunku būtų paneigti, kad vienas iš esminių veiklos įgyvendinimo resursų yra finansiniai ištekliai: jaunas žmogus įgauna galimybę savo idėjas realizuoti praktiškai, jam suteikiamos naujos žinios, kompetencijos, įgūdžiai. Ši prie efektyvaus jaunimo politikos įgyvendinimo prisidedanti sritis jaunimo politikos kokybės vertinimo apraše įtvirtinama 7 esminiais indikatoriais – jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų įsiregistravimo ir administravimo išlaidoms padengti, jų iniciatyvų ir projektų finansavimui bei ilgalaikiam turtui įsigyti arba patalpoms renovuoti (remontuoti), savivaldybės institucijų ir įstaigų partnerystei su šiomis organizacijomis, atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių plėtros užtikrinimui.

5.1. MIESTO REGIONO ANALIZĖ

PASTABA: Vilniaus miesto savivaldybė neatliko jauno žmogaus veiklų finansavimo srities analizės.

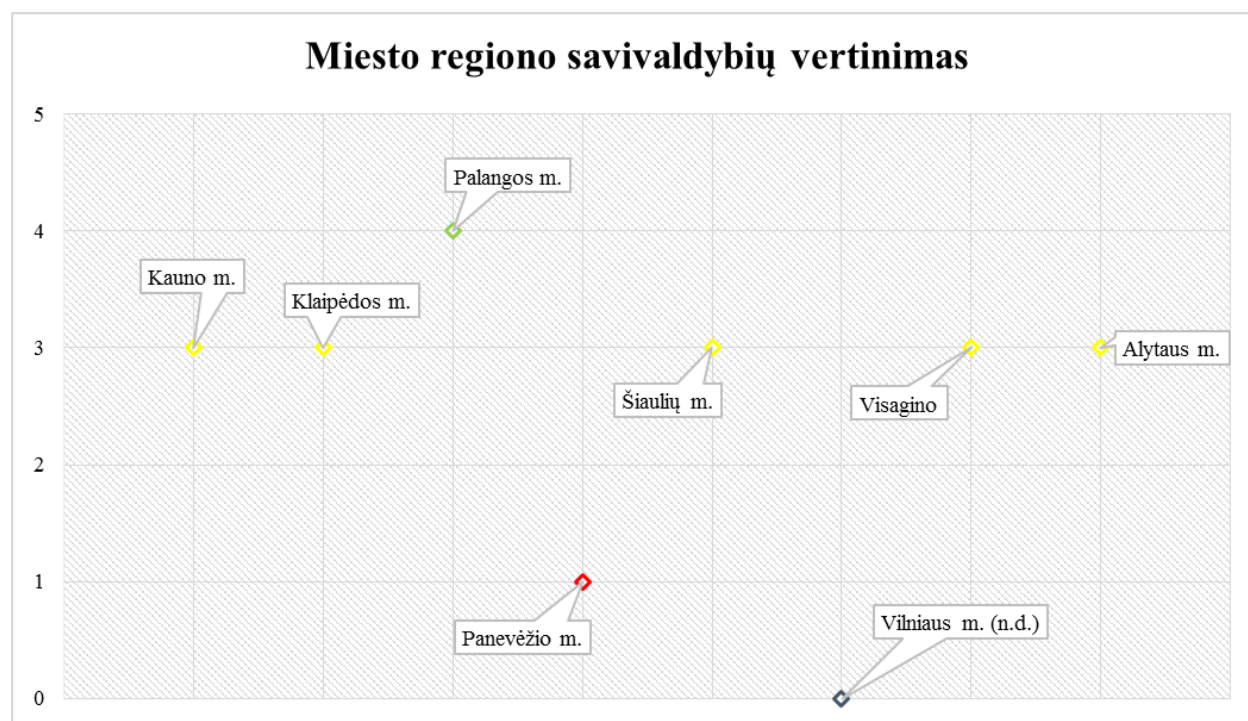
PRIVALUMAI: Vertinant miesto regiono savivaldybių finansavimo sritį, nebuvo įmanoma objektyviai išskirti bendrų panašumų, kurie būtų matomi didžiojoje dalyje ataskaitų. Dėl šios

priežasties yra pateikiama abstrakti šios srities apžvalga. Turbūt aiškiausias privalumas, kurį būtų galima išskirti - susijęs su bendradarbiavimu. 4 vertinimo grupių ataskaitose nurodoma, kad savivaldybės institucijos bei įstaigos įgyvendina horizontalią partnerystę su jaunimo ir su jaunimo dirbančiomis organizacijomis, neatlygintinai suteikdamos retai naudojamas patalpas NVO organizuojamiems reginiams, veikloms, užsiėmimas.

TRŪKUMAI: Atliekant finansavimo srities indikatorių apžvalgą, buvo galima pastebėti, kad didžiausias prioritetas skiriamas jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų įkūrimui. 4 savivaldybėse, anot vertinimo grupių, institucinė parama nenumato šių organizacijų ilgalaikio materialaus turto įsigijimo, neteikiama piniginė parama jų steigimui, reorganizavimui. 3 vertinimo grupės, išanalizavusios savivaldybėje vyraujančią padėtį, teigia, jog nėra užtikrinamas pakankamas atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių finansavimas ir darbo su jaunu formų plėtra. Dažnu atveju finansavimas jiems pagrįstas tik etatų išlaikymu. Taip pat, pastebėta, kad neužtikrinamas bendradarbiavimas bei naujų partnerių paieška nacionaliniu bei tarptautiniu lygmenimis. Šią problemą įžvelgia 3 vertinimo grupės.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunų žmonių veiklos finansavimo situacija miesto regiono grupėje išryškėjo Palangos miesto savivaldybėje. Nepalankiausiai šią sritį įvertino Panevėžio miesto savivaldybė (žr. 20 lentelę).

Lentelė 20. Jaunų žmonių veiklos finansavimo srities įvertinimas tarp miesto regiono savivaldybių

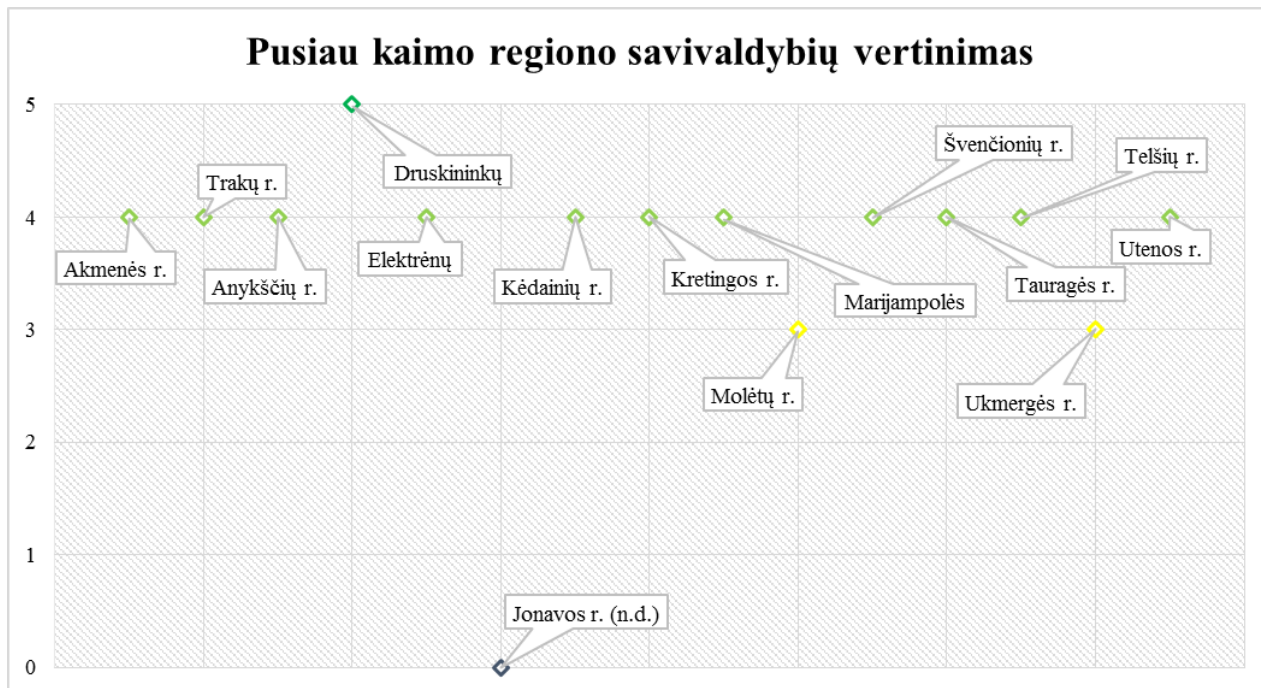
5.2. PUSIAU KAIMO REGIONO ANALIZĖ

PRIVALUMAI: Pusiau kaimo regiono ataskaitose aiškiai matyti savivaldybės įsitraukimas ir siekis gerinti jaunimo politiką regioniniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. 4 analizėse nurodyta, jog savivaldybių teikiama finansavimas yra pakankamas, paraleliai organizuojami jaunimo projektų finansavimo konkursai, kuriuose gali dalyvauti jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos, neformalios jaunimo grupės. Toliau analizuojant savivaldybių veiklą, net 8 vertinimo grupės nurodo, jog savivaldybėse yra užtikrinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Savivaldybės administracijos specialistai palaiko glaudžius ryšius su vietos atviraisiais jaunimo centrais bei erdvėmis, jaunimo ir su jaunu dirbančiomis organizacijomis, organizuojant, vykdant bendrus projektus, veiklas. Taip pat, suteikia ilgalaikę pagalbą kuriant ir palaikant ryšius nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. Svarbu paminėti, kad ypač svarbus savivaldybės specialistų darbas. Pastarieji konsultuoja jaunimo organizacijų lyderius, vadovus, įvairias neformalias jaunimo grupes apie galimybes gauti finansavimą iš savivaldybės, paraiškų rengimą, kitų finansavimo šaltinių pritraukimą, tarptautinių partnerystės užmezgimą ir išlaikymą.

TRŪKUMAI: Vis dėlto, atliekant pusiau kaimo regiono savivaldybių analizę nebuvo išvengta ir aiškiai pastebimų silpnųjų pusių. Iš esmės, didžiausi keblumai kyla dėl teisiųjų savivaldybės dokumentų. Net 5 vertinimo grupės pastebėjo, jog jų savivaldybėse nėra numatyta bendra tvarka, kuria remiantis būtų galima skirti lėšas jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų įsiregistravimo ir administravimo išlaidomis padengti, ilgalaikiam turtui įsigyti arba patalpoms remontuoti (renovuoti) bei kito savivaldybei priklausančio turto perdavimui. Kita problematika išryškėjusi pusiau kaimo regiono savivaldybėse – alternatyvių finansavimo šaltinių pritraukimas ir paieškos. 3 analizėse pastebėta, kad vietos verslo atstovai neprisideda prie jaunimo projektų ir iniciatyvumų finansavimo. Nors dalyje savivaldybių yra bandoma ieškoti naujų bendradarbiavimo tinklų tarptautiniu lygmeniu, visgi, 5 savivaldybėse būtinas šios srities stiprinimas. Pastebima, kad savivaldybės pastangos, užmezgant tarptautines partnerystes, nėra pakankamos.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunų žmonių veiklos finansavimo situacija pusiau kaimo regiono grupėje išryškėjo Druskininkų savivaldybėje. Sąlyginai prasčiausia padėtis matoma Molėtų ir Ukmergės rajono savivaldybėse (žr. 21 lentelę).

Lentelė 21. Jaunų žmonių veiklos finansavimo tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių

5.3. KAIMO REGIONO ANALIZĖ

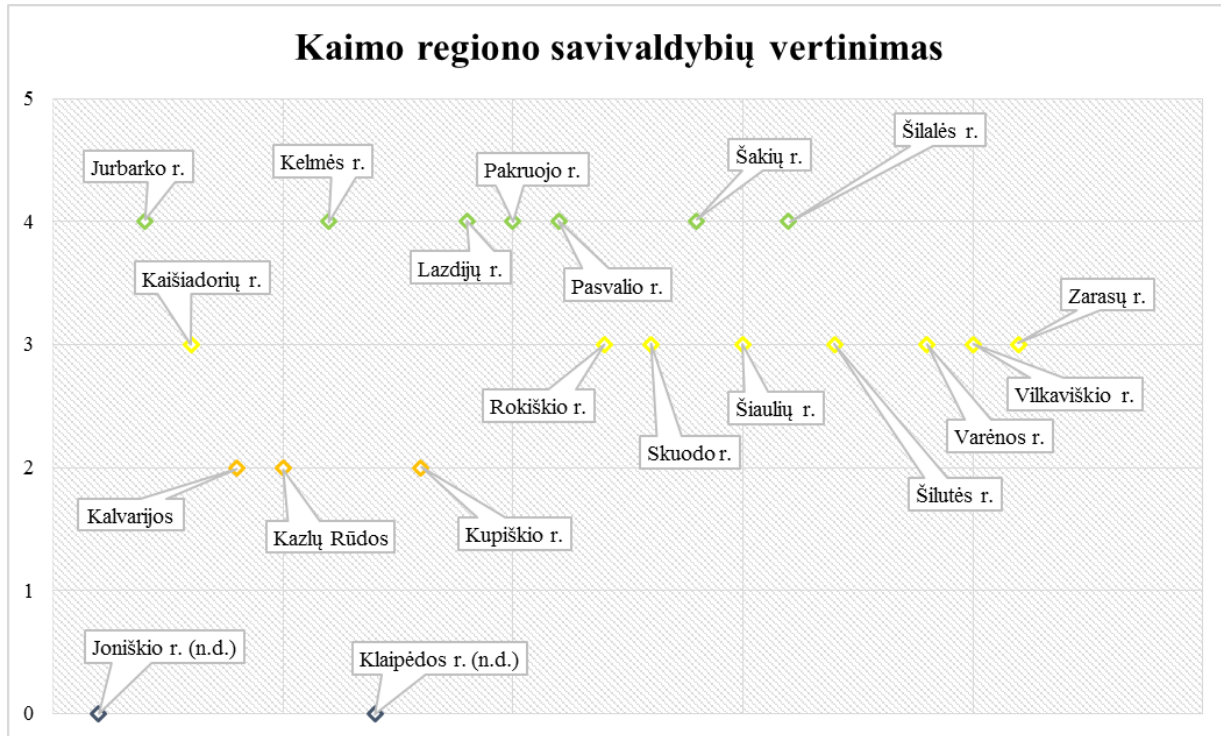
PASTABA: Joniškio r. savivaldybė neatliko jaunimo veiklų finansavimo srities analizės.

PRIVALUMAI: Analizuojant kaimo regiono grupei priklausančių savivaldybių įsivertinimą, išryškėjo panaši tendencija, susijusi su savivaldybių teikiamu finansavimu. 8 ataskaitų duomenyse pastebėta, kad regiono lygmeniu veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų įsiregistravimo ir administravimo išlaidos yra visiškai arba dalinai finansuojamos savivaldybės lėšomis. Kitas esminis privalumas, išryškėjęs kaimo regiono savivaldybėse, susijęs su turto perdavimu. 5 vertinimo grupės iš skirtingų savivaldybių nurodė, jog jaunimo organizacijos pagal poreikį galėjo nemokamai, panaudodamos sutarties pagrindu, naudotis savivaldybei priklausančiomis patalpomis bei turtais. Taip pat, savivaldybės administracijos specialistai siekia ir skatina bendradarbiavimą su jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis bendruose projektuose, skatina ieškoti alternatyvių finansavimo šaltinių ir naujų partnerių užmezgimo tinklų ne tik nacionaliniu, bet ir tarptautiniu lygmenimis, teikti paraišką ES struktūriniais fondais.

TRŪKUMAI: Vis dėlto, kaip ir kitos regionų grupės, taip ir kaimiškosios savivaldybės pasižymėjo tam tikrais esminiais trūkumais. Didžiausia problematika išryškėjusi kaimo regiono savivaldybių grupėje – menkas finansavimas. 4 vertinimo grupės nurodė, jog jaunimo organizacijų įgyvendinamiems projektams skiriamos lėšos yra nepakankamos. Šios problemos rezultatas – mažas projektų, veiklų, skirtų jaunimui, įgyvendinimas. Tarp kaimo regiono savivaldybių susiklosčiusi paradoksali situacija – nors dalis nurodė, jog tarp savivaldybės ir jaunimo organizacijų yra glaudus bendradarbiavimas, jaučiamas atotrūkis tarp šių jaunimo politikos veikėjų. 4 vertinimo grupių surinkti duomenys nurodo, kad bendradarbiavimo iniciatyva daugiausia kyla iš jaunimo organizacijų, tačiau jos yra retai įtraukiamos į savivaldybių įstaigų projektus ar darbo grupes.

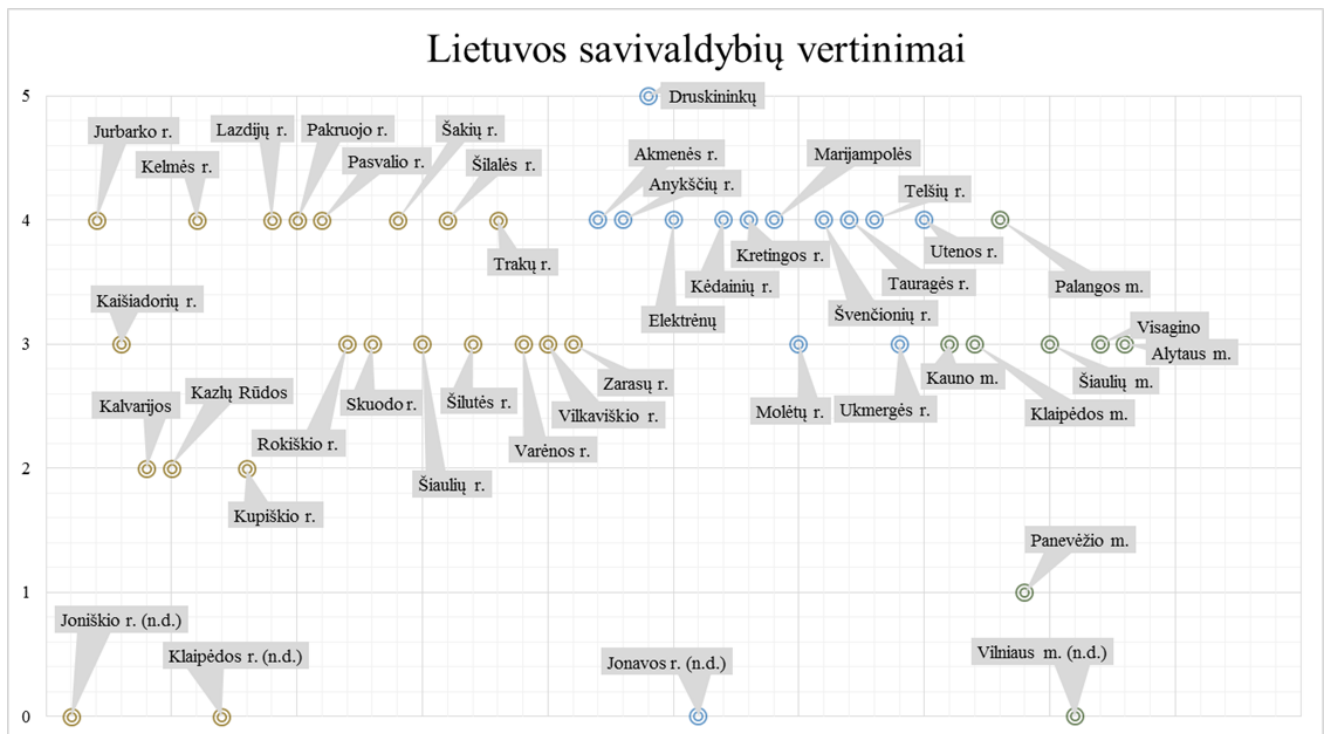
JVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunų žmonių veiklos finansavimo situacija tarp kaimo regiono grupės subjektų nėra matoma konkrečioje savivaldybėje. Kalvarijos, Kazlų Rūdos ir Kupiškio rajono savivaldybėse esama padėtis - prasčiausia (žr. 22 lentelę).

Lentelė 22. Jaunų žmonių veiklos finansavimo srities įvertinimas tarp kaimo region savivaldybių

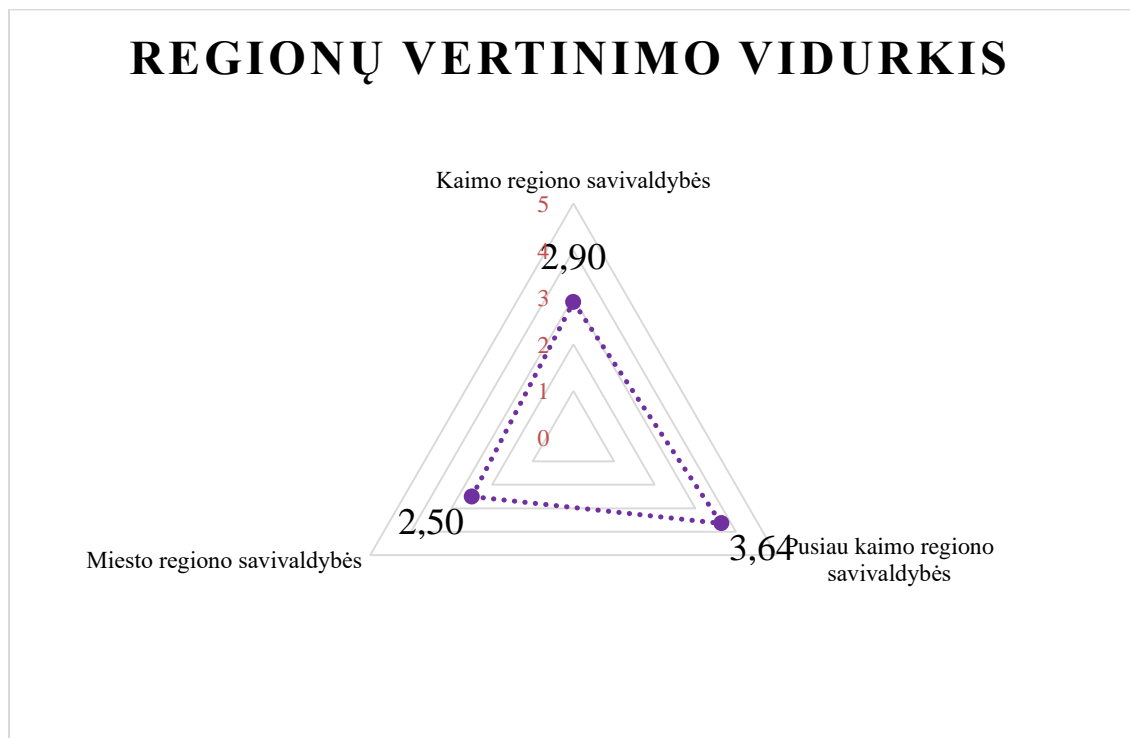

5.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Lentelė 23. Jaunų žmonių veiklos finansavimo srities įvertinimas šalies mastu

Lentelė 24. Regionų vertinimo vidurkis

6. TARŽINYBIŠMUKAS, TAPRSEKTORIŠKUMAS

Turbūt dauguma sutiktų, jog jaunimo politika yra viena iš viešosios politikos sričių, kurios kokybiškam įgyvendinimui reikalingas efektyvus tarpžinybinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas. Jaunimo atstovavimas žinybos sektoriuose, SJRT ar kitose struktūrose, kuriai suteikti įgaliojimai ir resursai dalyvauti savivaldybės priimamuose sprendimuose, kompetencijų vystymas gerinant veiklos efektyvumą ir kokybę, suinteresuotų įstaigų ir organizacijų įsitraukimas į šių organų sudėtį, jaunimo politikos sričių aprėptis, veiklų organizavimas, planavimas, išteklių apjungimas tarp institucijų, informavimas, geroji praktika ir jos sklaida - esminiai indikatoriai padėsiantys plačiau pažvelgti į šiuos kintamuosius. Būtina atsižvelgti į mokymų bei konsultavimo keliamus tikslus, nagrinėjamą situaciją aktualią kasdieninėje jauno žmogaus veikloje ir realiose, o ne menamose situacijose. To pasekoje bus suvokta tiesioginė šios srities įtaka efektyviai jaunimo politikai užtikrinti. Mokymų ir konsultavimo poreikių, žinojimas, prieinamumas, informacijos ir įgytos patirties perdavimo bei sklaidos užtikrinimas, mokymų vadovų, jaunimo organizacijų lyderių kompetencijos tobulinimo užtikrinimas, tarptautinės galimybės - jaunimo politikos kokybės vertinimo apraše pateikti baziniai šios srities rodikliai.

6.1. MIESTO REGIONO ANALIZĖ

PASTABA: Vilniaus miesto savivaldybė taržynibiškumo, tarpsektoriškumo skyriaus analizės neatliko.

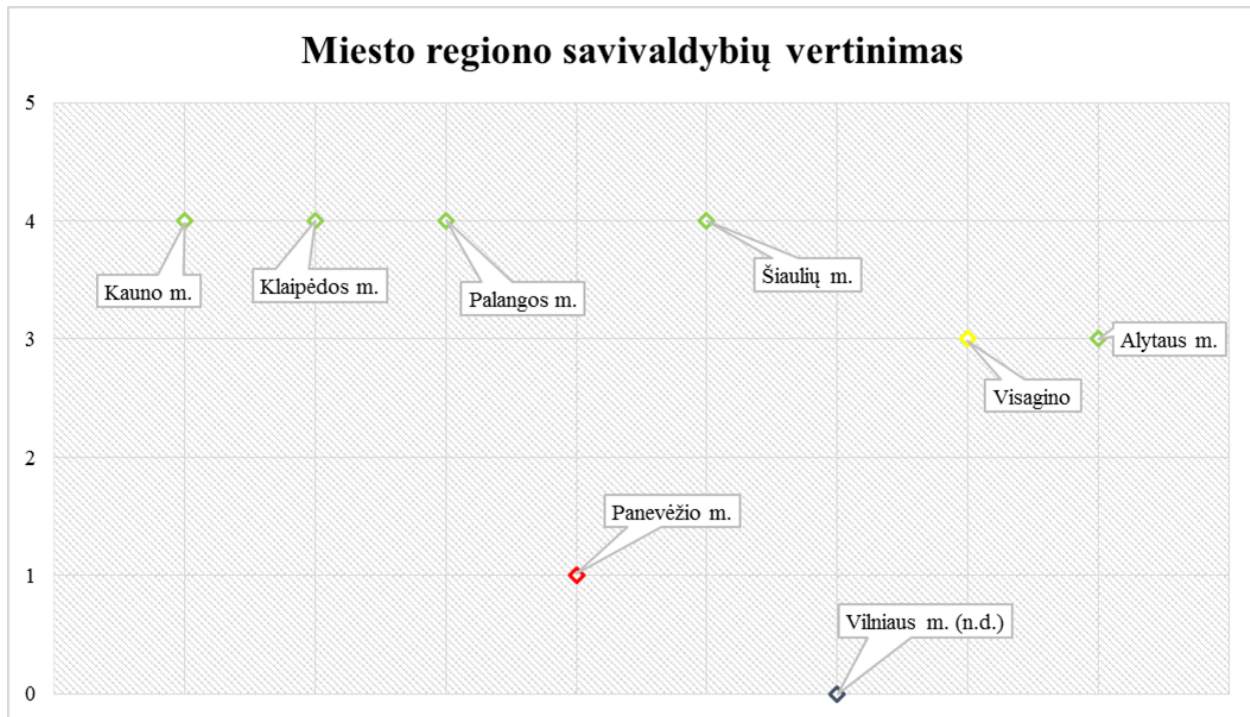
PRIVALUMAI: Atliekant šios skilties analizę tarp miesto regionui priklausančių savivaldybių, buvo galima pastebėti aiškias tendencijas. Neabejotinai nagrinėjama sritis dažnu atveju yra sietina su šalių atstovavimu. Būtent pariteto principas buvo išskirtas 4 savivaldybėse kaip esminis privalumas, vertinimo grupės teigia, jog jų savivaldybėje jaunimo reikalų tarybą sudaro įvairių sričių asmenys, kuriems aktualus yra jaunimo politikos formavimas bei įgyvendinimas. Lygiagrečiai, galima įžvelgti ir kitą privalumą t. y. kompetencijų vystymas. 3 savivaldybių ataskaitose pažymėta, kad jaunimo reikalų tarybos nariai dalyvauja mokymuose, konferencijose ir seminaruose, kurių dėka kelia kompetencijas jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje bei semiasi gerosios patirties iš kitų, tiek Lietuvos, tiek ir užsienio atstovų.

Analizuojant tarpžinybiškumo ir tarpsektoriškumo sritį, labai svarbi tampa informacijos sklaida, veiklos skaidrumo bei viešumo užtikrinimas. Pastarasis indikatorius 3 savivaldybių lygmenyje, anot vertinimo grupių, visokeriopai užtikrinamas ir įgyvendinamas.

TRŪKUMAI: Vis dėlto, nemažoje dalyje miesto grupės savivaldybių buvo susidurta su konkrečiomis problemomis, kurios matomos ne vienoje savivaldybėje. Išryškėja paradoksali situacija – nors didžioji dalis savivaldybių nurodo, jog į SJRT sudėtį yra įtraukiami įvairių sričių jaunimo politikos atstovai, tačiau jaučiamas pasivus jaunų žmonių įtraukimas. Ši problema aiškiai įžvelgiama 4 savivaldybių struktūrose. Iš esmės, savivaldybėse išryškėja aiškus formaliųjų kriterijų nebuvimas arba jų fragmentiškumas. Šią problemą galima įžvelgti 3 ataskaitose, kuomet analizuojame informacijos pateikimo metodikas ir priemones. Jaunimui aktuali informacija nėra sisteminama, dažnu atveju ji išskaidoma tarp skirtingų sektorių, taip neleidžiant užtikrinti sklaidaus jaunimo dalyvavimo ir pačios jaunimo politikos. Apart šios problemos, yra jaučiamas pačios SJRT neveiklumas, nesugebėjimas organizuoti savo darbo remiantis atitinkamomis veiklos formomis.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, tarp miesto regiono savivaldybių neišryškėjo geriausiai tarpžinybinę, tarpsektorinę sritį įvertinusi savivaldybė. Tačiau aiškiai matyti, jog Panevėžio miesto savivaldybė nagrinėjamą sritį įvertino blogiausiai (žr. 25 lentelę).

Lentelė 25. Tarpžinybiškumo, tarpsektoriškumo srities įvertinimas tarp miesto regiono savivaldybių

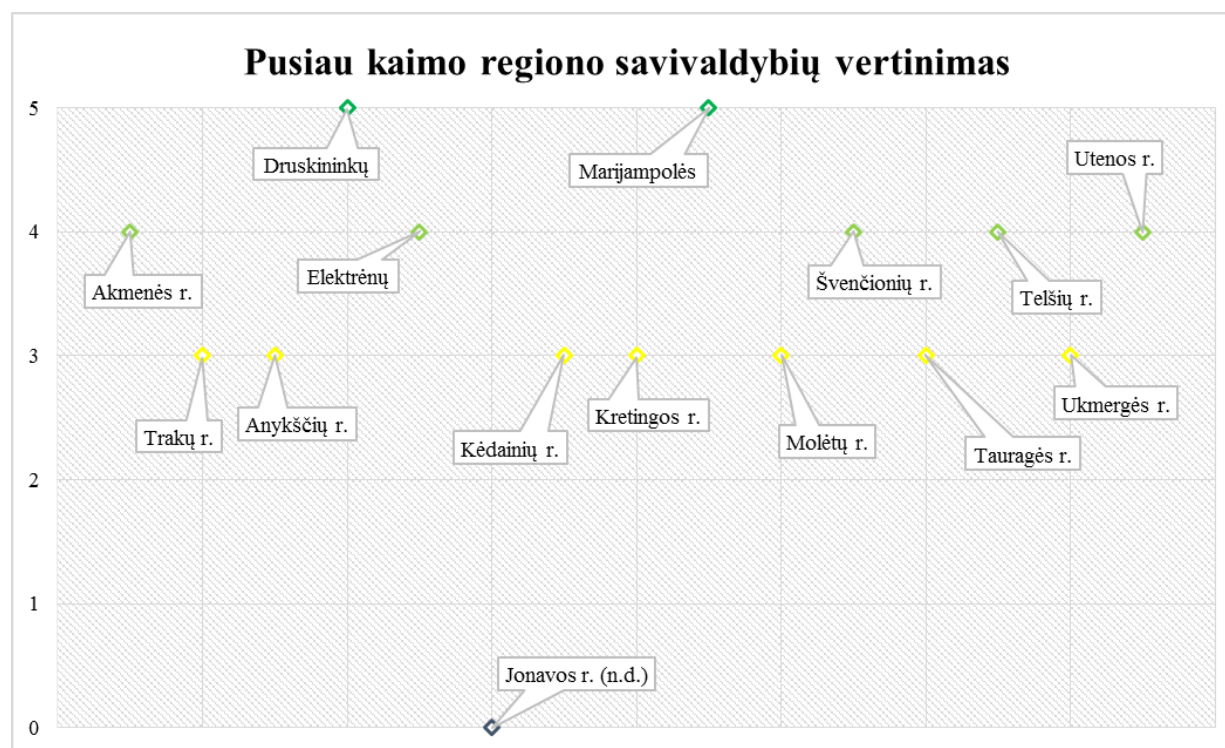
6.2. PUSIAU KAIMO REGIONO ANALIZĖ

PRIVALUMAI: Vertinant pusiau kaimo grupę buvo galima įžvelgti panašumų su miesto regiono savivaldybėmis. Visgi, šios grupės savivaldybėse daug dėmesio skiriama Jaunimo reikalų tarybos sudėčiai. Pastaroji yra sudaroma remiantis pariteto principu, juo vadovautasi 4 savivaldybės jaunimo reikalų tarybų sudarymo metu, taip užtikrinant jaunų žmonių ir kitų suinteresuotų asmenų grupių ar organizacijų atstovavimą. Sunku būtų paneigti, jog SJRT – struktūra, integruojanti jaunimo politiką vietos lygmeniu. Jos koordinacinė veikla, bendravimo ir bendradarbiavimo stiprinimas tarp savivaldybės institucijų ar įstaigų ir jaunimo bei su jaunu dirbančių organizacijų, jaunų žmonių dalyvavimo užtikrinimas - tikslai galintys esmingai paveikti jaunimo politikos formavimosi ir įgyvendinimo kryptį. Būtent šiam savivaldybės tarybai kolegialiam organui skiriamas nemenkas dėmesys. 5 vertinimo grupių analizėse buvo pastebėta aktyvi SJRT veikla, bandant įtraukti jaunimą į įvairias darbo grupes bei komisijas, taip suteikiant jiems galimybę dalyvauti sprendimų priėmimo procese. Tuo pačiu SJRT skatina savivaldybės padalinių ir jaunimo tematiką, integruojant į sektorines politikos sritis, taip užtikrinat sklandžią jaunimo politiką.

TRŪKUMAI: Susistemintos teigiamos pusės negali atsverti konkrečių tobulintinių sričių, kurios matomos tarp šio regiono savivaldybių. Neatsižvelgiant į dokumentų turinį, didžiojoje dalyje ataskaitų matyti, kad dauguma indikatorių nebuvo nustatyti. Iš to būtų galima daryti dvi išvadas: 1) savivaldybėse problemų sietinų su konkrečiu indikatoriumi nėra, 2) vertinimo grupių darbas atliktas paviršutiniškai. Vertinant patį tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą, galima įžvelgti kitokio pobūdžio problemų. Opiausią problemą galima įžiūrėti kvalifikacijos vykdymo ir kompetencijos kėlimo srityse. 4 savivaldybės, susidurdamos bei išskirdamos šią problemą, nurodo, jog nėra sistemos, leidžiančios identifikuoti kompetencijų ir kvalifikacijos kėlimo poreikį. Paradoksalu, tačiau mokymuose dalyvavę savivaldybės nariai praktikai nepritaiko įgytų žinių bei įgūdžių, nesinaudoja jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srities suteikiamomis galimybėmis. Todėl geroji praktika nebetenka aiškios reikšmės, ji lieka tik teorinėse žiniose be realaus įgyvendinimo.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, Druskininkų ir Marijampolės savivaldybės tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių, tarpžinybiškumo, tarpsektoriškumo sritį vertino palankiausiai, o prasčiausiai įvertinusių savivaldybių nebuvo pastebėta (žr. 26 lentelę).

Lentelė 26. Tarpžinybiškumo, tarpsektoriškumo srities įvertinimas tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių

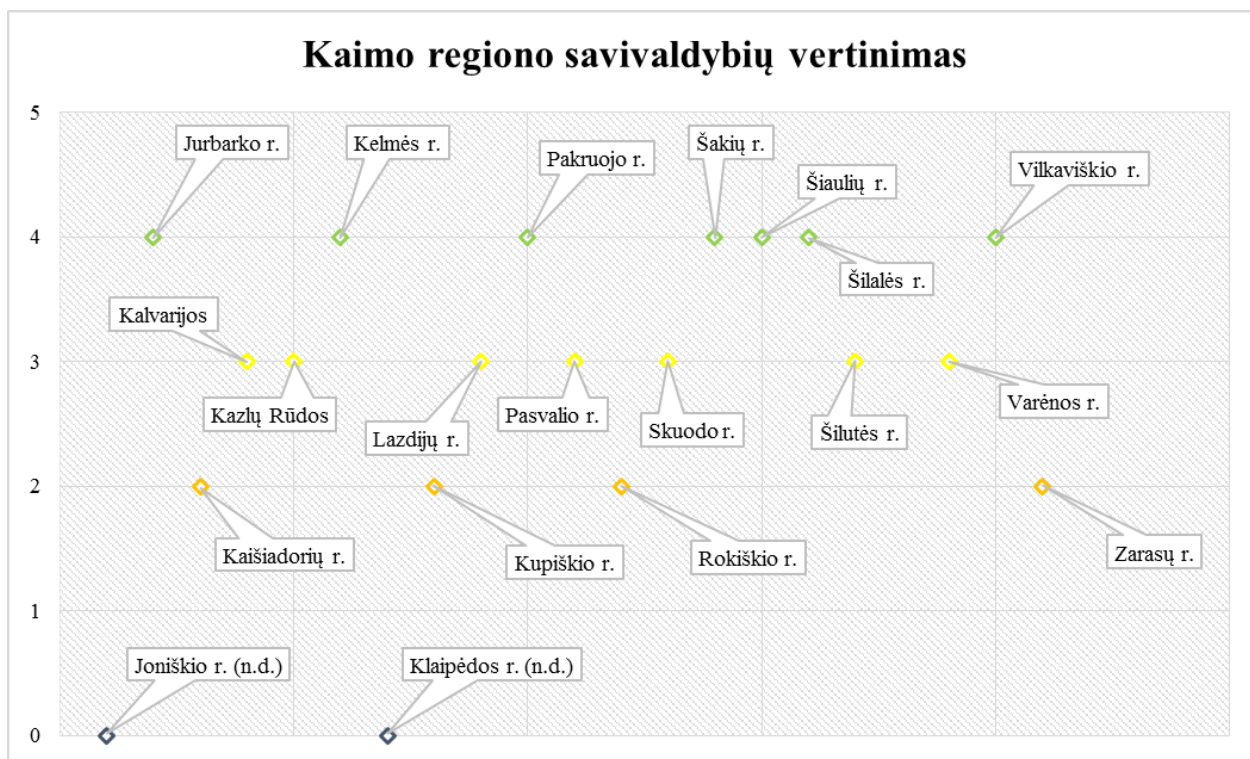
6.3. KAIMO REGIONO ANALIZĖ

PRIVALUMAI: Vertinant pateiktų kaimo regiono savivaldybių ataskaitas ir lyginant jas su kitais regionais, išskirti tie patys privalumai. SJRT sudaryta pariteto principu, jaunimo atstovus deleguoja įvairios jaunimo organizacijos, formalios ir neformalios grupės. Jaunimo atstovai įtraukiami į komisijas, tarybas, darbo grupes, kuriose sprendžiami jaunimui aktualūs klausimai. Į SJRT veiklą įtraukiami įvairių sričių specialistai, atstovaujantys savivaldybės interesus ir kartu su jaunimo atstovais užtikrinantys įvairiapusį požiūrį į jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą. Aktyvus jaunimo ir savivaldybės atstovų įsitraukimas, sprendžiant įvairius klausimus, buvo nurodytas 8 ataskaitose. Nagrinėjant pastarųjų turinį buvo galima išskirti ir kitas stipriąsias taržinybiškumo ir tarpsektoriškumo sritis. Viena tokių būtų viešinimas ir informacijos sklaida. 7 SJRT aktyviai viešina atliktas veiklas ir informuoja suinteresuotuosius apie pasiektus rezultatus, patvirtintus teisinius dokumentus. Informacija yra viešai pasiekama įvairioms savivaldybės institucijoms, organizacijoms ir jauniems žmonėms.

TRŪKUMAI: Viena pirminių problemų, išvelgtų tarp analizuojamų regiono savivaldybių, susijusi su pačiu jaunimu. 7 savivaldybių vertinimo grupės, stebėdamos esamą situaciją savivaldybėse, nurodė, jog jauni žmonės nepakankamai įsitraukia į tarpsektorinio bendradarbiavimo principais veikiančias struktūras, stebėsenos, darbo grupes, komisijas, tarpžinybinius tinklus. Jauni žmonės neaktyviai teikia siūlymus ir komentarus, priimant jaunimui aktualius sprendimus, todėl jų dalyvavimas tampa tik formalumu SJRT susirinkimų metu. Kiti išryškėję sunkumai – pasikeitimas gerąja praktika ir veiklų efektyvumo į(si)vertinimo įgyvendinimas. 4 apžvalgų dokumentuose buvo nurodyta, jog nagrinėjamu laikotarpiu nebuvo atliktas nei vienas veiklos efektyvumo į(si)vertinimas per SJRT kadenciją, o jei vertinimas ir buvo atliktas, jis buvo nestruktūruotas. Kalbant apie gerąją praktiką, tai lygiai tame pačiame kiekyje savivaldybių buvo pastebėta menka gerųjų praktikų sklaida.

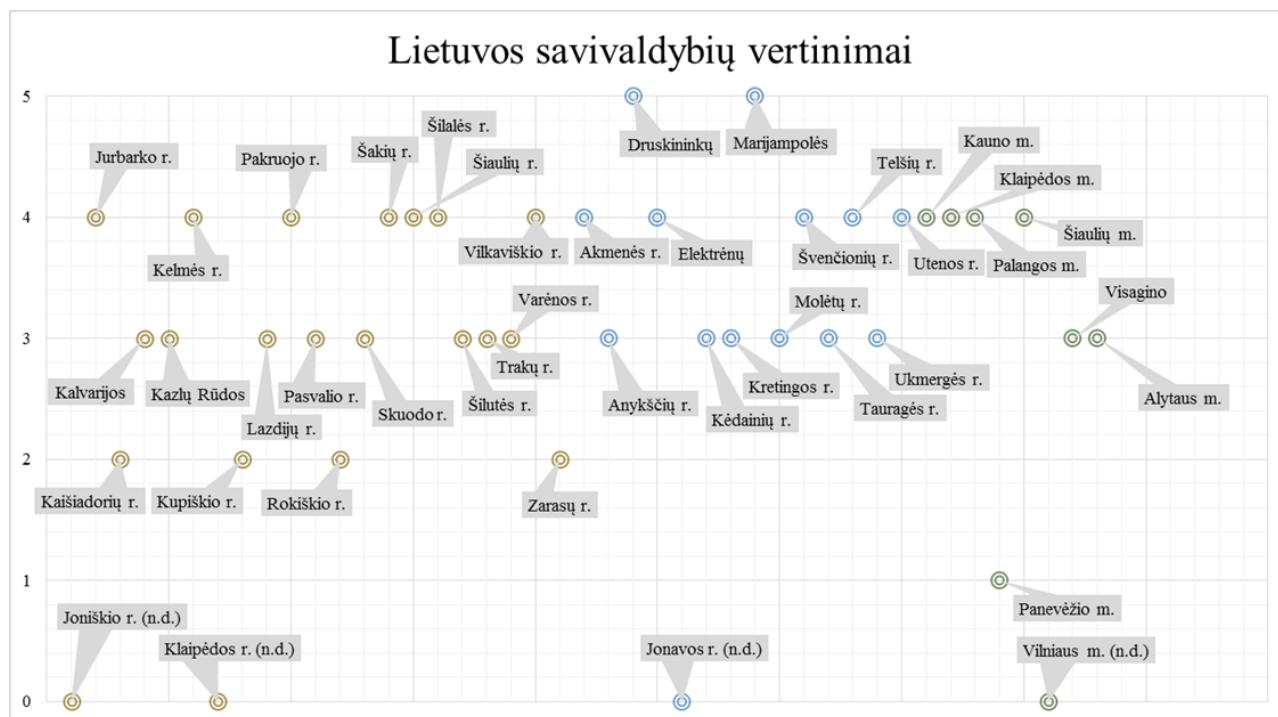
ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, tarp kaimo regiono savivaldybių nebuvo pastebėta savivaldybė, palankiausiai įvertinusi šią sritį. Kaišiadorių, Kupiškio, Rokiškio, Zarasų rajonų savivaldybės analizuojamą sritį vertino prasčiausiai (žr. 27 lentelę).

Lentelė 27. Tarpžinybiškumo, tarpsektoriškumo srities įvertinimas tarp kaimo regiono savivaldybių

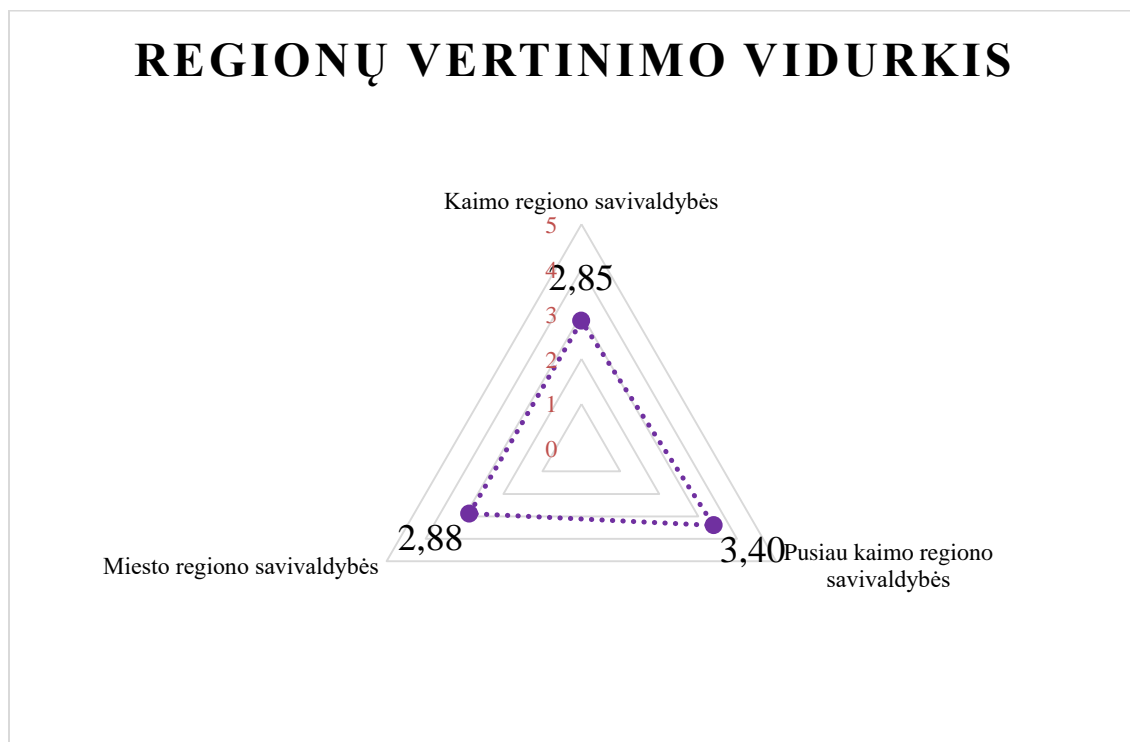

6.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Lentelė 28. Tarpžinybiškumo, tarpsektoriškumo srities įvertinimas šalies mastu

Lentelė 29. Regionų vertinimo vidurkis

7. JAUNIMO MOKYMAI IR KONSULTAVIMAS

Plėtojant bei skatinant neformalųjį ugdymą turi būti užtikrinami kokybiški jaunimo mokymai, suteikiantys visokeriopus įgūdžius, išliekančius visą gyvenimą. Būdamas mokymų ir konsultacijų dalyvis ar pats organizatorius, jaunas žmogus progresuoja, tobulina ir lavina savo gebėjimus, gilina žinias įvairiose srityse bei įgauna motyvacijos efektyvesniam darbui ateityje. Siekiant aukščiausios mokymų ir konsultavimo kokybės, būtina užtikrinti jų prieinamumą ir atitikimą jaunimo poreikiams, įvairių informacijos sklaidos priemonių panaudojimą, perduodant gerąsias patirtis bei informaciją ir užtikrinant kompetencijos tobulinimą tarptautiniame lygmenyje. Mokymai ir konsultavimas stiprina jaunimo politikos įgyvendinime dalyvaujančius jaunus žmones, skatina juos aktyviai dalyvauti jaunimo politikos veikloje, suteikia daugiau info apie jaunų žmonių galimybes, todėl būtina išanalizuoti šios srities indikatorių įgyvendinimą vietos lygmeniu.

7.1. MIESTO REGIONO ANALIZĖ

PASTABA: Vilniaus miesto savivaldybė jaunimo mokymų ir konsultavimo srities analizės neatliko.

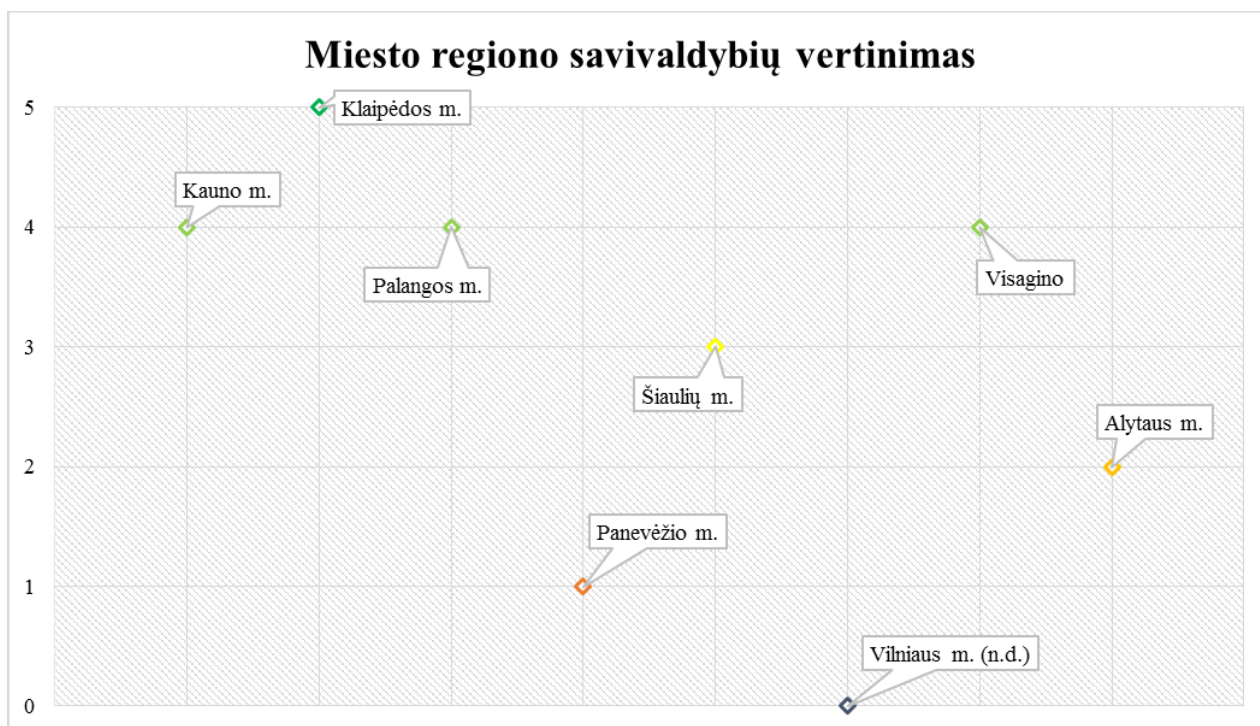
PRIVALUMAI: Iš šiai grupei priklausančių savivaldybių, 4 identifiko, jog vietos lygmeniu įgyvendinti mokymai buvo organizuoti atsižvelgiant į jaunimo poreikius, jiems aktualias temas ir klausimus, esamą jaunimo politikos situaciją. Taip buvo užtikrinamas mokymų aktualumas bei svarba jauniems žmonėms. Antrasis privalumas gali būti įžvelgiamas vertinant kompetencijos svarbą tarp trijų miesto savivaldybių. Į nagrinėjamą imtį patenkantys administraciniai vienetai nurodė, jog reguliariai renka informaciją ir diskutuoja su jaunimo darbuotojais, lyderiais apie būtinausių žinių, esminių kompetencijų (įgūdžių) gilinimą. To rezultatas – įvairaus profilio, tematikos mokymų organizavimas ir dalyvavimas nacionaliniu bei tarptautiniu lygmeniu vykstančiuose mokymuose.

TRŪKUMAI: Į miesto regioną patenkančiose savivaldybėse buvo galima įžvelgti gerokai daugiau tobulintinų indikatorių. Esminiai trūkumai įžvelgiami informavimo srityje. 4 iš 7 nagrinėtų ataskaitų nurodyta, jog informacija apie mokymus nepasiekia tikslinės grupės arba pasiekia tik mažą dalį. Informacijos sklaida yra neefektyvi, nes viešinimas vyksta naudojantis minimaliomis vietos ir vidaus informavimo priemonėmis. Dėl neefektyvios informacijos sklaidos į mokymus

nepakankamai pritraukiami suinteresuotų jaunų žmonių. Iš šios problemos atsiranda ir kita problema - menkas jaunų žmonių kompetencijų bei gerosios praktikos sklaidos užtikrinimas. Šią problemą vietos lygmeniu identifiko 4 vertinimo grupės. Įvertinant nacionalinių ir tarptautinių mokymų poveikį, pastebimas minimalus grįžtamasis ryšys, įgytų kompetencijų įgyvendinimas veiklos kokybei. Taip pat, nėra sukurtos kompetencijų kėlimo poreikių identifikavimo sistemos, todėl nesugebama sudominti jaunų žmonių dalyvauti nacionaliniuose ir tarptautiniuose mokymuose.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, Klaipėdos miesto savivaldybė palankiausiai įvertino jaunimo mokymų ir konsultavimo sritį, o Panevėžio miesto savivaldybė miesto regiono grupėje vertino šią sritį blogiausiai (žr. 30 lentelę).

Lentelė 30. Jaunimo mokymų ir konsultavimo srities įvertinimas tarp miesto regiono savivaldybių

7.2. PUSIAU KAIMO REGIONO ANALIZĖ

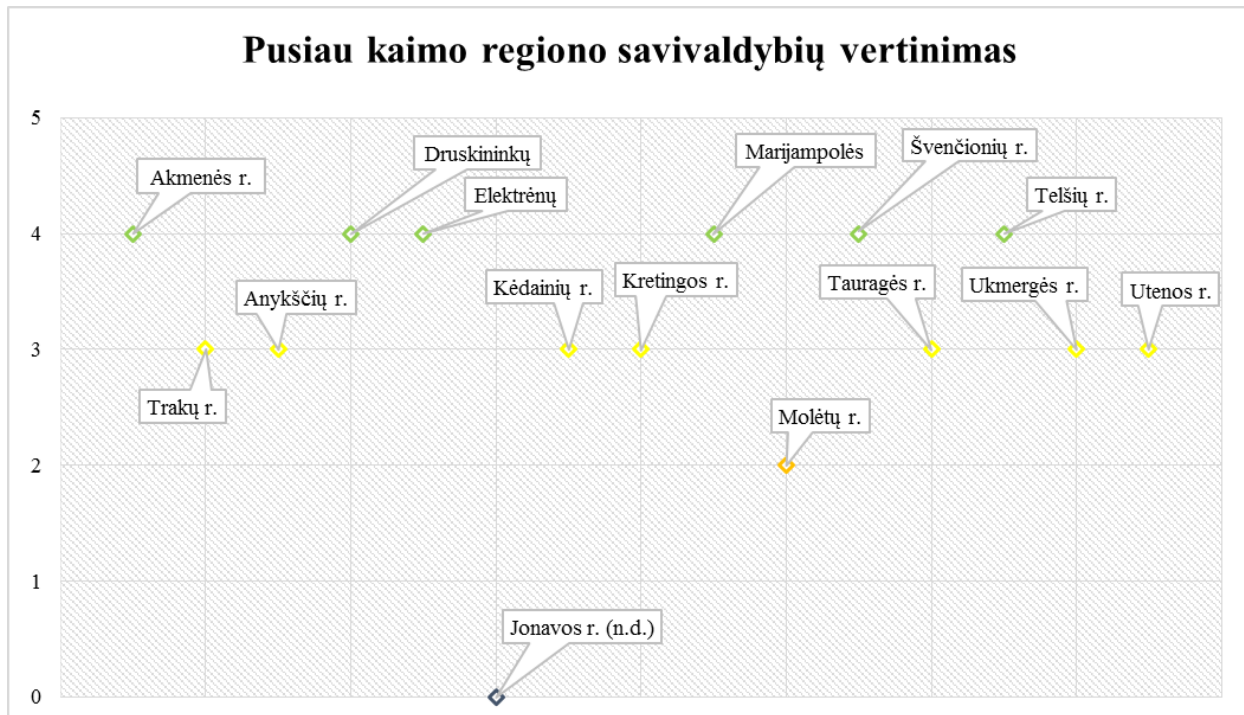
PRIVALUMAI: Net 6 analizėse nurodoma, jog informacija apie vykdomus mokymus bei konsultacijas platinama ne tik organizacijų viduje, bet ja yra dalinamasi ir su visuomene. Siekiant įgyvendinti šį kriterijų (jaunimo mokymas ir konsultavimas), naudotasi įvairiomis

informacijos sklaidos formomis ir metodais: žiniasklaida, internetiniais tinklalapiais, diskusijomis. Vertinimo grupių surinktų duomenų turinyje galima įžvelgti ir horizontalios politikos įgyvendinimą, siekiant aukščiausios mokymų kokybės. 4 savivaldybėse sistemingai vykdomi įvairaus tipo mokymai, konferencijos, konsultacijos, o vykstant bendradarbiavimui tarp JRK ir JO, apsišiekama ne tik gerą patirtimi, bet ir suteikiama metodinė pagalba.

TRŪKUMAI: Viena pagrindinių problemų, išskylančių savivaldybėse – mokymų bei konsultavimo veiklų vietos lygmeniu įgyvendinimas neatsižvelgiant į jaunimo poreikius. 5 savivaldybėse viso vertinimo laikotarpio metu nebuvo atliktos apklausos ar periodiniai tyrimai, siekiant išsiaiškinti jauniems žmonėms aktualius klausimus ir sritis, kuriose jie matytų poreikį kelti savo kompetencijas. Kita problema yra susijusi su mokymų vadovų, jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų lyderių, JD kompetencijomis ir jų kėlimu. Tarp visų pusiau kaimo regiono savivaldybių 4 buvo pastebėtas vieningos ir viešos kvalifikacijos kėlimo ir kompetencijų įgijimo poreikį identifikuojančios ir tenkinančios sistemos, nebuvimas.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių geriausio jaunimo mokymų ir konsultavimo srities įvertinimo nebuvo nustatyta, tačiau Molėtų rajono savivaldybė išryškėjo kaip nepalankiausiai įvertinusi stebėtą jaunimo politikos kokybę užtikrinančią sritį (žr. 31 lentelę).

Lentelė 31. Jaunimo mokymų ir konsultavimo srities įvertinimas tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių

7.3. KAIMO REGIONO ANALIZĖ

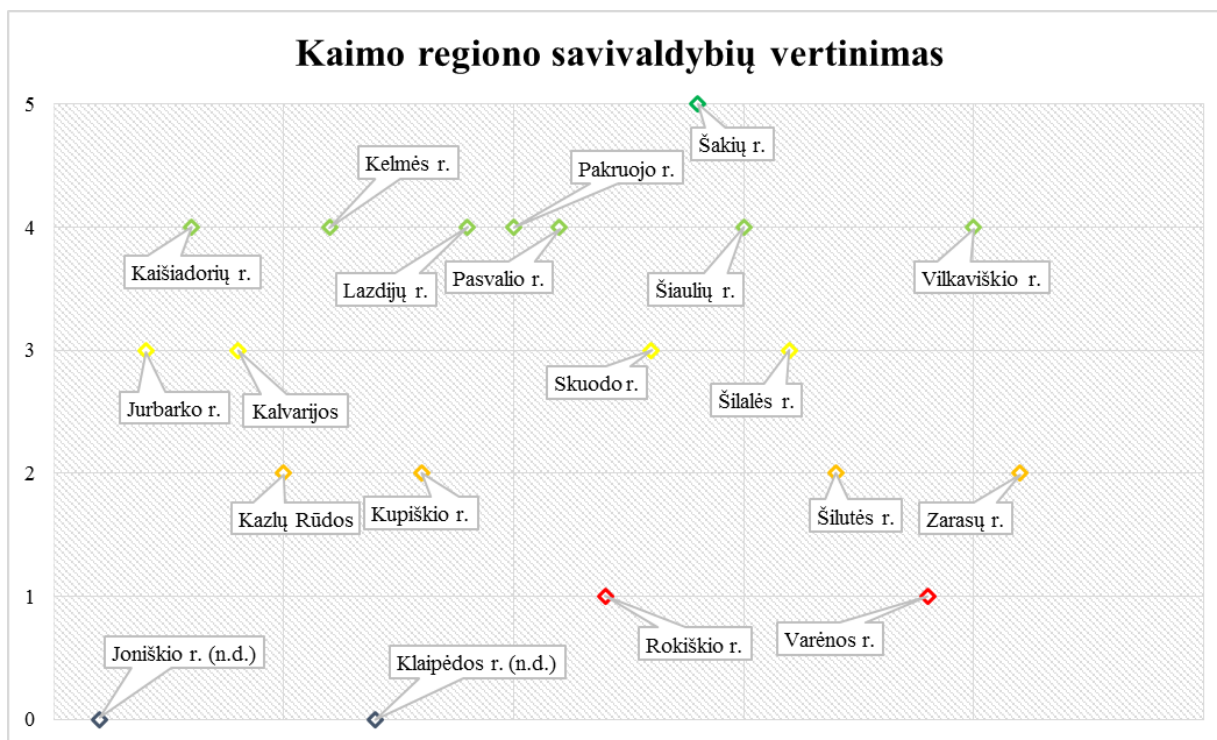
PASTABA: Joniškio rajono savivaldybė jaunimo mokymų ir konsultavimo srities analizės neatliko.

PRIVALUMAI: Kaimo regiono savivaldybėse išryškėjo panaši tendencija kaip ir miesto regiono savivaldybėse. Abejuose regionuose įžvelgiamas didelis dėmesys jaunimo poreikiams ir situacijai išaiškinti. Analizuojant stipriąją kokybinių duomenų skiltį, paaiškėjo, kad siekiant išsiaiškinti jaunų žmonių problemas 5 iš 20 savivaldybių vyksta konstruktyvus bendradarbiavimas tarp įvairių JO ir savivaldybių administracijose dirbančių specialistų. Užtikrinant kokybiškų mokymų vykdymą, labai svarbus ir ryškus savivaldybės administracijos specialistų vaidmuo. 5 vertinimo grupių pateiktuose duomenyse nurodyta, kad savivaldybė sudaro sąlygas kokybiškų mokymų vykdymui ir skatina JD, jaunimo lyderių kompetencijų kėlimą. Taip pat jauniems žmonėms savivaldybės finansuoja kelionės išlaidas vykstant į mokymus ir suteikia galimybę talpinti informaciją savivaldybės tinklalapyje apie mokymus ir konsultacijas, vykstančias regioniniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis.

TRŪKUMAI: Šio regiono savivaldybėse išryškėjo panašios problemos kaip miesto ir pusiau kaimo regiono savivaldybėse. 7 vertinimo grupių ataskaitose nurodoma, kad analizuojamu laikotarpiu siekiant išsiaiškinti jaunų žmonių poreikius ir aktualius klausimus, apklausų ir tyrimų atlikta nebuvo arba jų buvo įvykdyta labai mažai, tačiau realus poveikio mokymų kokybei pastebėta nebuvo. Šio regiono savivaldybėse taip pat išryškėjo kompetencijų įgijimo ir kėlimo problematika. 4 kaimo regiono savivaldybėse nėra veikiančios su jaunimu dirbančių darbuotojų, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderių poreikius atitinkančios kompetencijų įgijimo ir kėlimo sistemos. Nurodoma, kad dėl šios priežasties savivaldybėse išryškėja ekspertų trūkumas, kurie geba naudoti įgytas žinias praktiškai, dalintis gerąja patirtimi ne tik vietos lygmeniu.

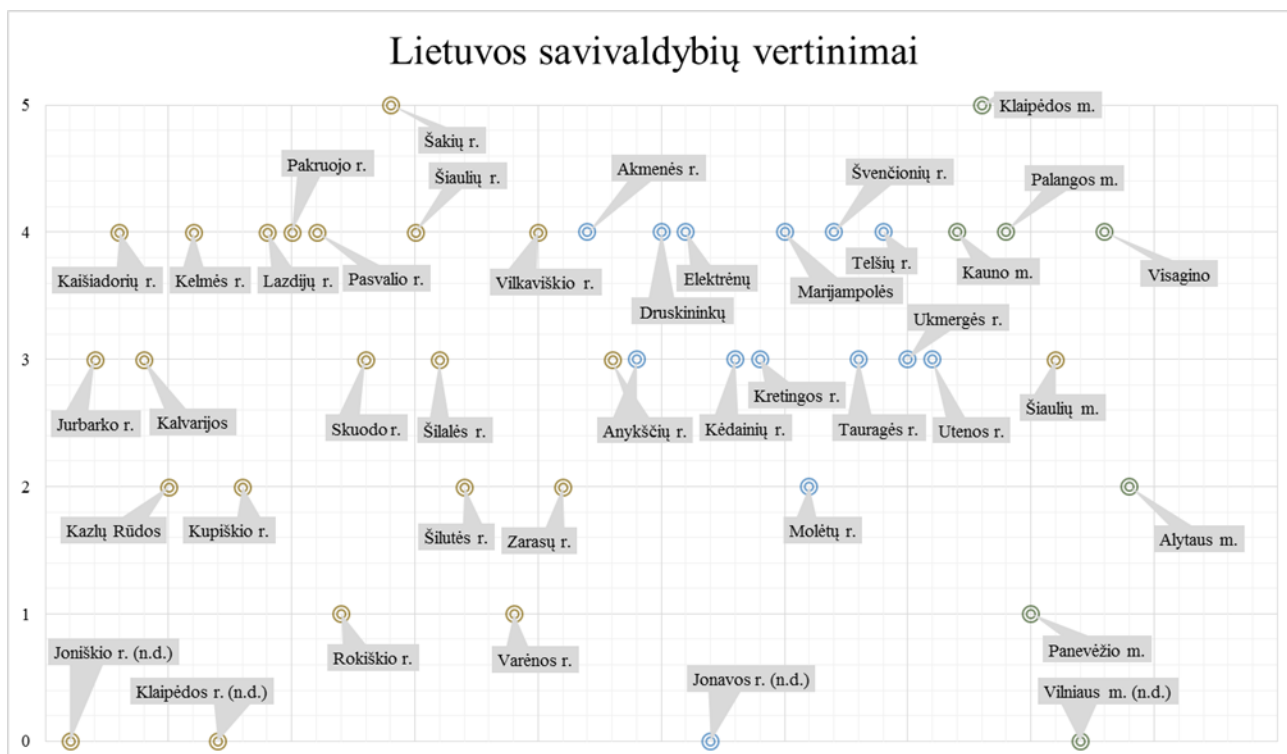
ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia jaunimo mokymų ir konsultavimo srities situacija išryškėjo Šakių rajone, o blogiausia - Rokiškio ir Varėnos rajono savivaldybėse (žr. 32 Lentelė).

Lentelė 32. Jaunimo mokymų ir konsultavimo srities įvertinimas tarp kaimo regiono savivaldybių

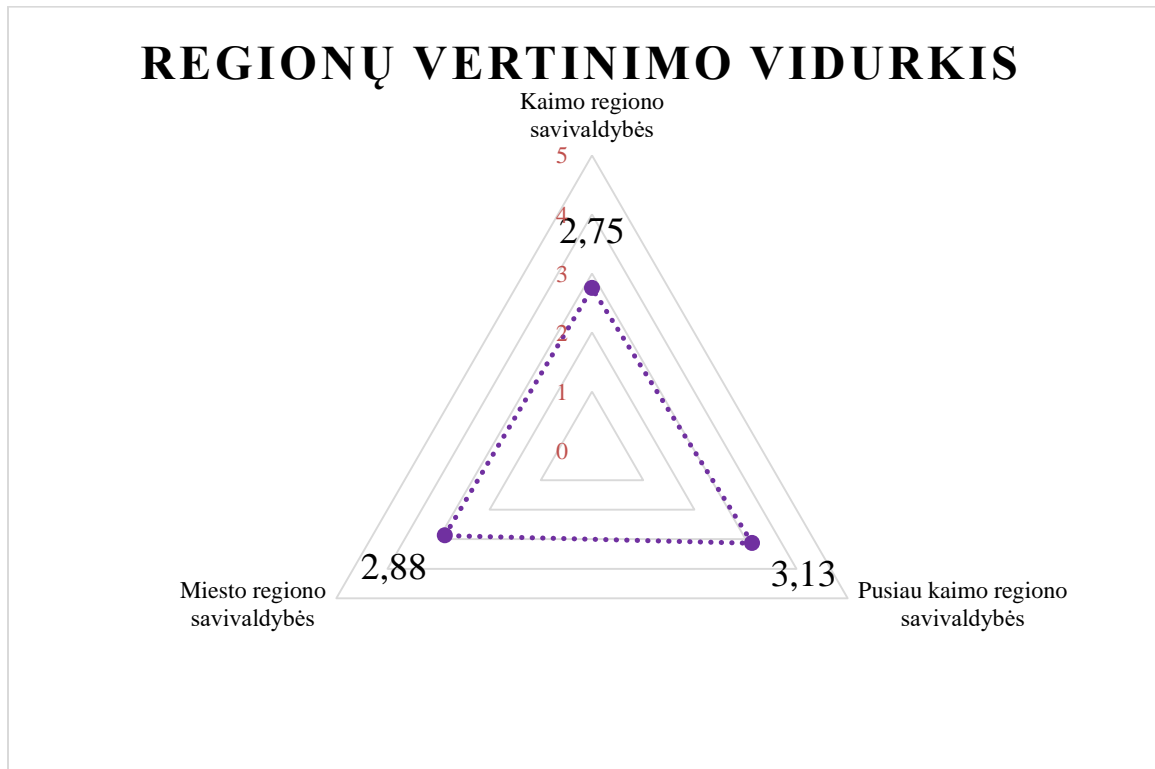

7.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Lentelė 33. Jaunimo mokymų ir konsultavimo srities įvertinimas šalies mastu

Lentelė 34. Regionų vertinimo vidurkis

8. ATLIKTI JAUNIMO TYRIMAI IR APKLAUSOS

Įvairios institucijos siekdamos išsiaiškinti, kiek jaunimas yra išskiriamas kaip atskira visuomenės dalis, ar jis suvokiamas kaip išskirtinė socialinė grupė, pasitelkia tyrimus ir apklausas. Taip pat tyrimų ir apklausų metu išsiaiškinama, kokios yra šių dienų jaunimo problemos, koks yra jų aktyvumo lygis visuomenėje, kokios yra jaunų žmonių vertybinės nuostatos ir pan. Tik renkant ir sistemint faktais grįstą informaciją yra įmanoma įgyvendinti savalaikius jaunimo problemų sprendimo planus, užtikrinti sklandų jaunimo politikos įgyvendinimą bei tarpžinybinį bendradarbiavimą. Ši apžvalgos dalis orientuota į tinkamų, visas jaunimo politikos sritis apimančių tyrimų ir apklausų įgyvendinimą regioniniu lygmeniu trijų regionų rėmuose.

8.1. MIESTO REGIONO ANALIZĖ

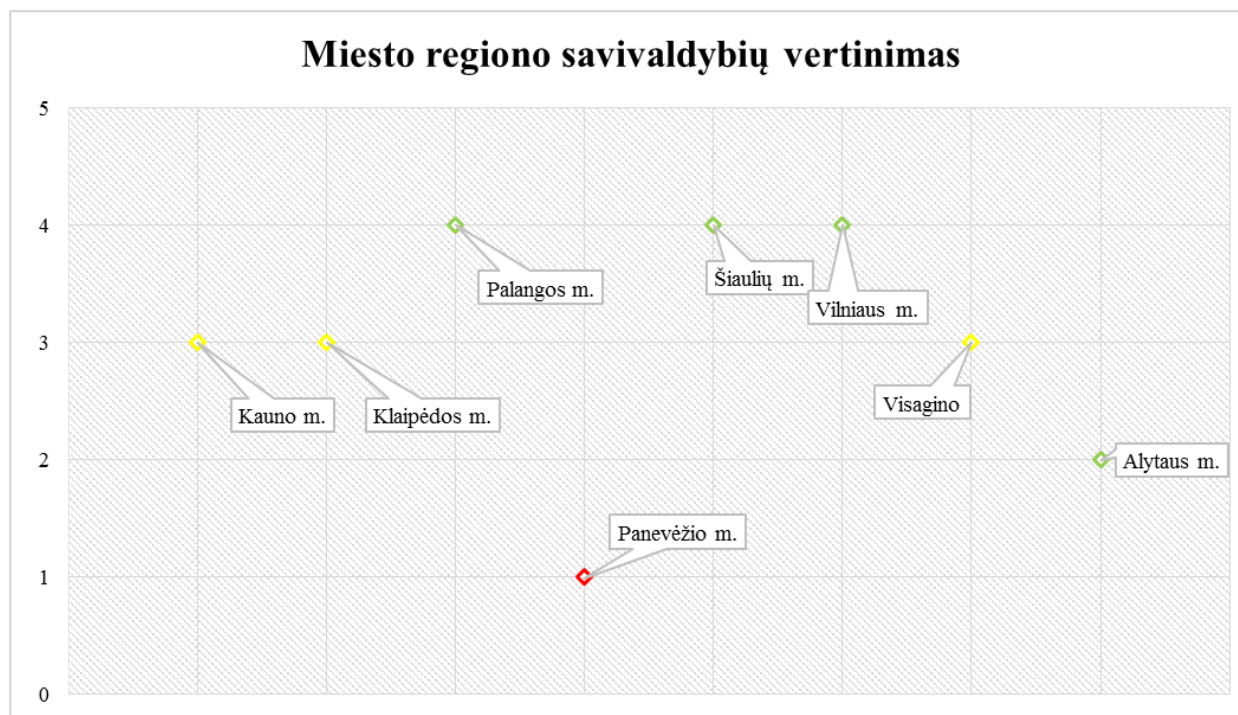
PRIVALUMAI: Analizuojant šią jaunimo politikos kokybę gerinančią sritį buvo galima išskirti keletą sistemingų regioniniu lygmeniu vyraujančių pranašumų. 7 iš 8 savivaldybių yra įgyvendinami periodiniai tyrimai bei apklausas, kurių tematika skiriasi. Vienose savivaldybėse

tyrimai labiau orientuoti į jaunimo poreikių identifikavimą, laisvalaikio ir užimtumo poreikių išsiaiškinimą, kiti - į problemų išsiaiškinimą. 2 savivaldybės nurodė, kad į tyrimų bei jų analizių išvadas ir rekomendacija yra atsižvelgiama rengiant savivaldybių programas ir planus. Remiantis vertinimo grupių monitoringu, buvo galima išskirti atliekamų tyrimų ir apklausų kokybės svarbą. 2 vertinimo grupės nurodė, kad tokio pobūdžio vertinimus atlieka kompetentingos organizacijos arba ekspertai, veikiantys nacionaliniu mastu arba kitose savivaldybėse.

TRŪKUMAI: Ši sritis nebuvo palankiai vertinama savivaldybių vertinimo grupių - jos įžvelgė daugiau tobulintų sričių. Nors tyrimai ir apklausos yra atliekamos didžiojoje dalyje miesto regiono savivaldybių, 3 vertinimo grupės pastebi, kad gauti rezultatai nėra panaudojami problemų sprendimui, taip pat neanalizuojamas pokytis tarp atliktų tyrimų. Neanalizuodamos pokyčio tarp atliktų tyrimų, savivaldybės turi tik didelį kiekį išvadų, kurios yra fragmentuotos ir nesistemosingos. 2 vertinimo grupės atlikdamos šios srities vertinimą pastebėjo, kad per analizuojamą laikotarpį nebuvo atlikti jokie su jaunimu susiję tyrimai. Tai rodo esamos situacijos nesuvokimą, nesugebėjimą išskirti esminių jaunimo problemų, prioritetinių sričių.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausiai atliktų jaunimo tyrimų ir apklausų įvertinimo nėra, tačiau matyti, kad Panevėžio miesto savivaldybėje situacija yra prasčiausia (žr. 35 lentelė).

Lentelė 35. Atliktų jaunimo tyrimų ir apklausų srities įvertinimas tarp miesto regiono savivaldybių

8.2. PUSIAU KAIMO REGIONO ANALIZĖ

PASTABA: Jonavos rajono savivaldybė atliktų tyrimų ir apklausų vertinimo analizės neatliko.

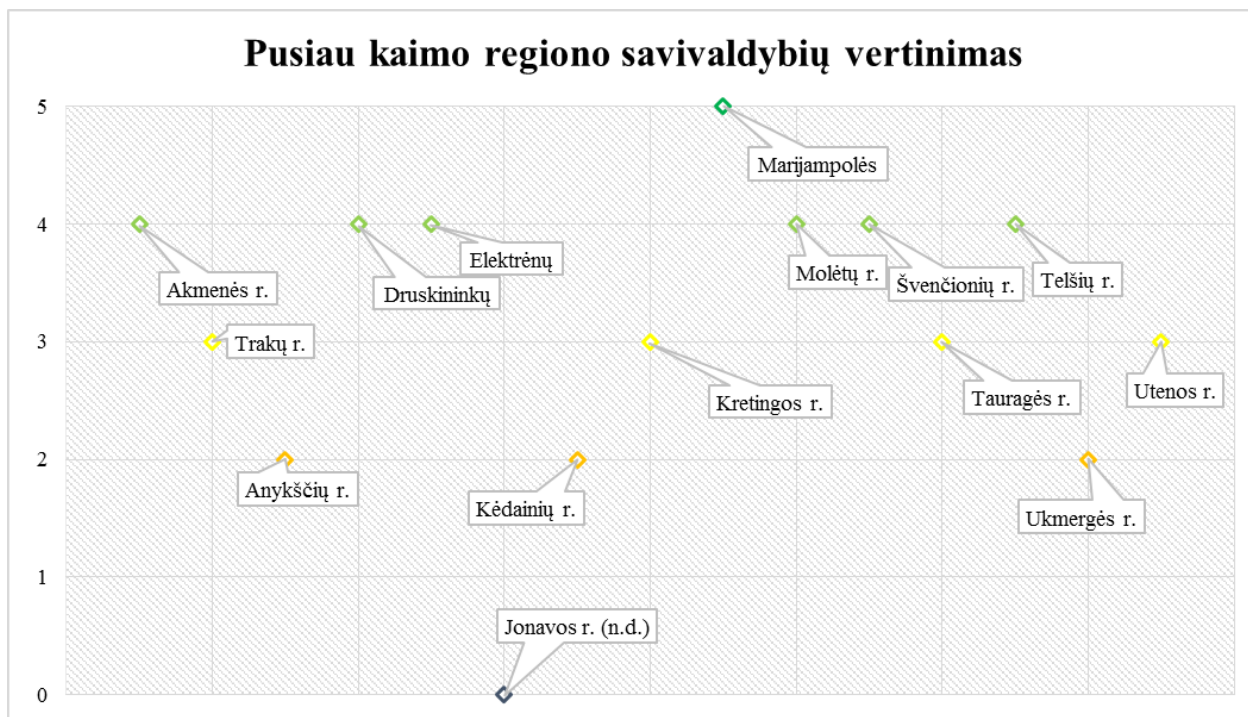
PRIVALUMAI: Ši sritis kaip ir miesto savivaldybių regione, nepasižymėjo labai aiškėmis tendencijomis, tačiau tam tikrus bendrus bruožus buvo įmanoma išskirti. Pusiau kaimo regiono savivaldybių atlikti tyrimai ir apklausos išsiskiria jaunimo situacijos stebėseną. 6 savivaldybėse vertinimo laikotarpiu buvo vykdyti sistemingi jaunimo politikos įgyvendinimą apimančių sričių tyrimai. Surinkti duomenys parodo jaunų žmonių poreikius ir problemas, todėl yra naudojami tobulinant ar rengiant naujas jaunimo politikos įgyvendinimo priemones ir programas savivaldybėse. 4 vertinimo grupės išskyrė tyrimų ir apklausų įgyvendinimo tendencingumą. Tokia stebėseną tampa įprasta ir yra įgyvendinama reguliariai, kiekvienais metais.

TRŪKUMAI: Vertinimo grupių monitoringas išryškino nemažai tobulintinų dalykų. Stebint ganėtinai didelio savivaldybių imtimi pasižyminčio regiono duomenis, konkrečių tendencijų nebuvo įmanoma padaryti. Dėl šios priežasties, šio skyriaus poskyris bendrai apžvelgs esamą situaciją.

2 vertinimo grupės pastebėjo, jog kokybiškam tyrimų ir apklausų įgyvendinimui kelią užkerta menkas finansavimas, lėšų trūkumas. 3 savivaldybių analizėse buvo nurodyta, kad per visą vertinimo laikotarpį nebuvo atlikta jokių tyrimų ar apklausų, orientuotų į jaunimo politikos įgyvendinimo sričių situacijos analizę. Kitose savivaldybėse išryškėjo tyrimų ir apklausų keblumai t. y. jų vykdymas nėra reguliarus, dalis tyrimų ir apklausų atliekami netikslingai, rezultatai pristatomi tik suinteresuotoms grupėms.

JVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausia atliktų jaunimo tyrimų ir apklausos įvertinimo situacija tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių išryškėjo Marijampolės savivaldybėje, o Anykščių, Kėdainių, Ukmergės rajonų savivaldybėse – prasčiausia (žr. 36 lentelė).

Lentelė 36. Atliktų jaunimo tyrimų ir apklausų srities įvertinimas tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių

8.3. KAIMO REGIONO ANALIZĖ

PASTABA: Joniškio rajono savivaldybė atliktų tyrimų ir apklausų vertinimo srities analizės neatliko.

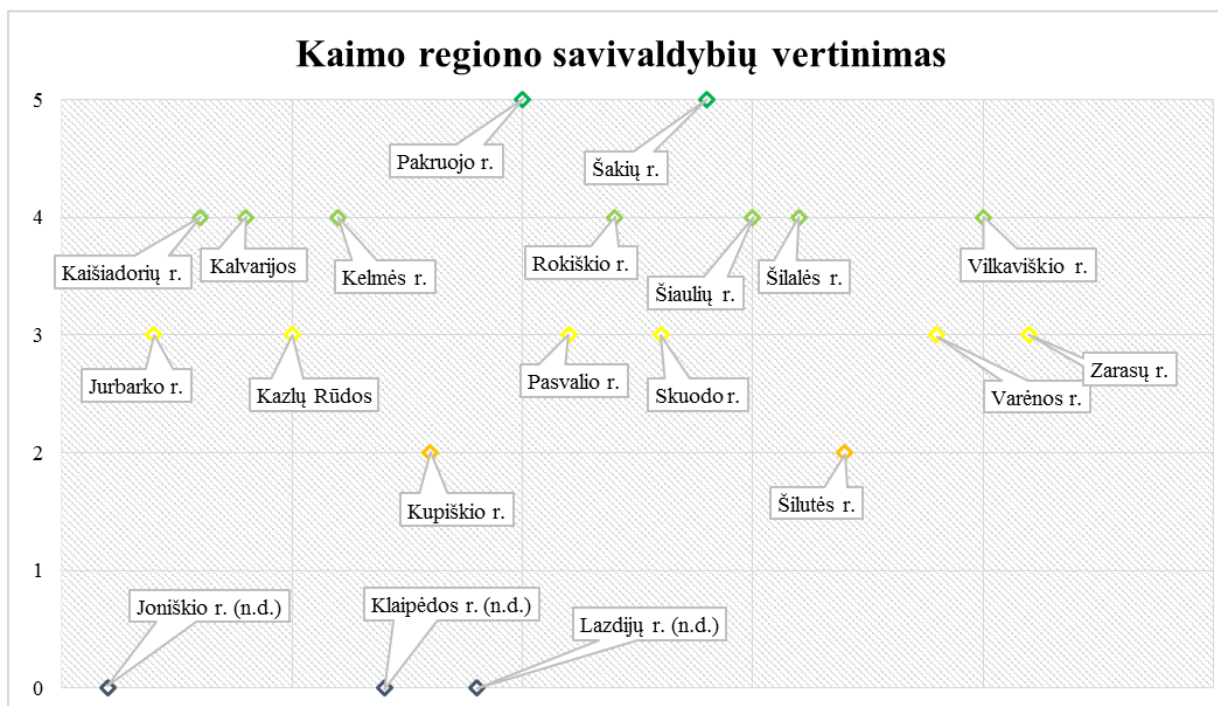
PRIVALUMAI: Šio regiono savivaldybių vertinimo ataskaitose išryškėjo panašios tendencijos kaip ir tarp pusiau kaimo savivaldybių. Nors bendrų privalumų regione nėra daug ir juos išskiria

tik nedidelė dalis savivaldybių, tačiau vis dėlto yra įmanoma surinktus duomenis sisteminti. 4 savivaldybių viduje buvo atlikti jaunimo problematikos ir jaunimo politikos kokybės vertinimo tyrimai, kuriais stebėta jaunų žmonių situacija savivaldybėje. Surinkti duomenys naudojami savivaldybės programų, projektų ir planų rengimui bei tobulinimui. Kaimo regiono savivaldybės iš visų išsiskiria tuo, jog išskyrė JRK svarbą. 5 savivaldybės nurodė, kad JRK renka duomenis apie savivaldybėje gyvenančius jaunus žmones, jaunimo ir su jaunu dirbančias organizacijas, jaunimo politikos įgyvendinimą apžvelgia metinėse veiklos ataskaitose ir taip pat renka ir teikia įvairius duomenis apie jaunimo situaciją ir jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje JRD ir SADM jaunimo skyriui.

TRŪKUMAI: Nors kaimo regiono savivaldybės išskiria nemažai stipriųjų pusių, tačiau esama ir probleminių, kurioms turėtų būti teikiamas prioritetas. 3 savivaldybių vertinimo grupės nurodė, kad tyrimai ir apklausos savivaldybėse nėra atliekamos. Kitos 3 nurodė, jog tyrimai ir apklausos yra atliekamos nereguliariai, netendencingai. Tokios problemos rezultatas – negalėjimas surinktų duomenų vertinti ilguoju laikotarpiu, konstruoti atitinkamus lyginamuosius metodus. Keletoje savivaldybių taip pat išryškėjo kitos kliūtys. Dėl mažos savivaldybių imties likę trūkumai aptariami bendrai. Vienos savivaldybės išskyrė per mažą respondentų skaičių, dėl kurio negalima gautų rezultatų vertinti objektyviai, kitos nurodo, kad inicijuotų tyrimų ir apklausų tematikos – siauros, apimančios mažai sričių.

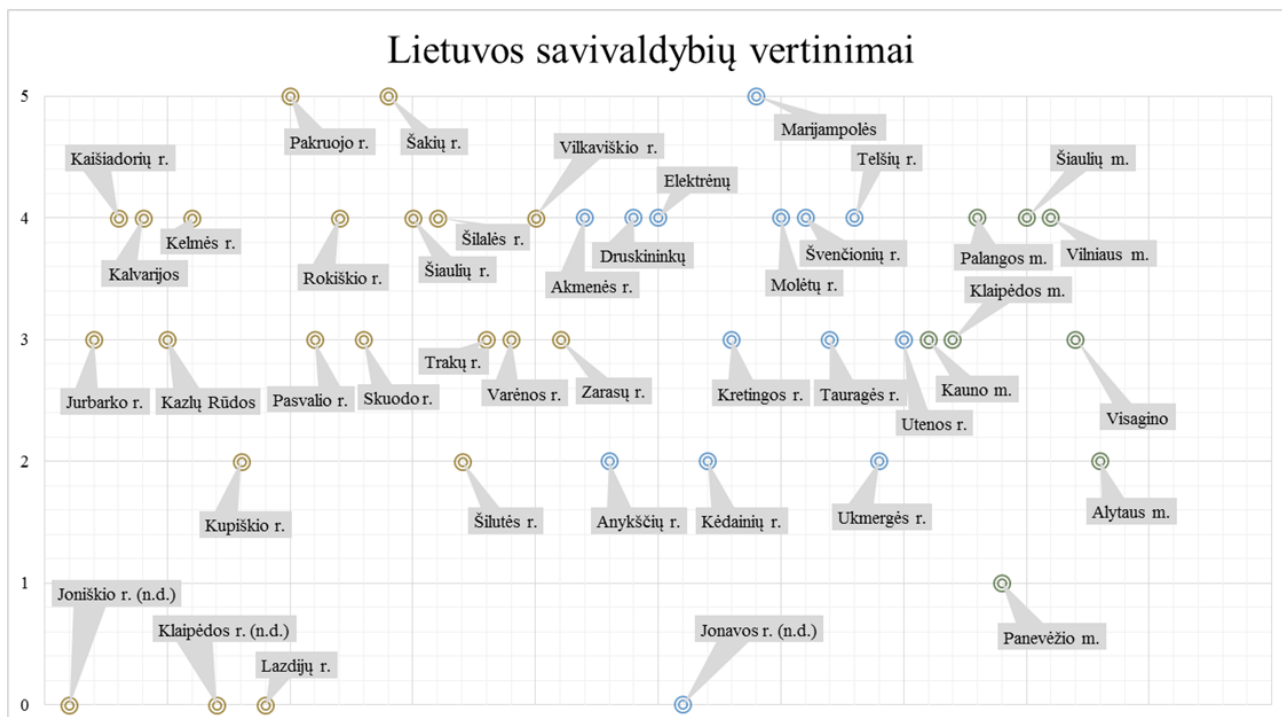
ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, Pakruojo ir Šakių rajonų savivaldybėse buvo pastebėta geriausia atliktų jaunimo tyrimų ir apklausos įvertinimo padėtis tarp visos kaimo regiono grupės savivaldybių. Blogiausia situacija – Kupiškio ir Šilutės rajono savivaldybėse (žr. 37 lentelė).

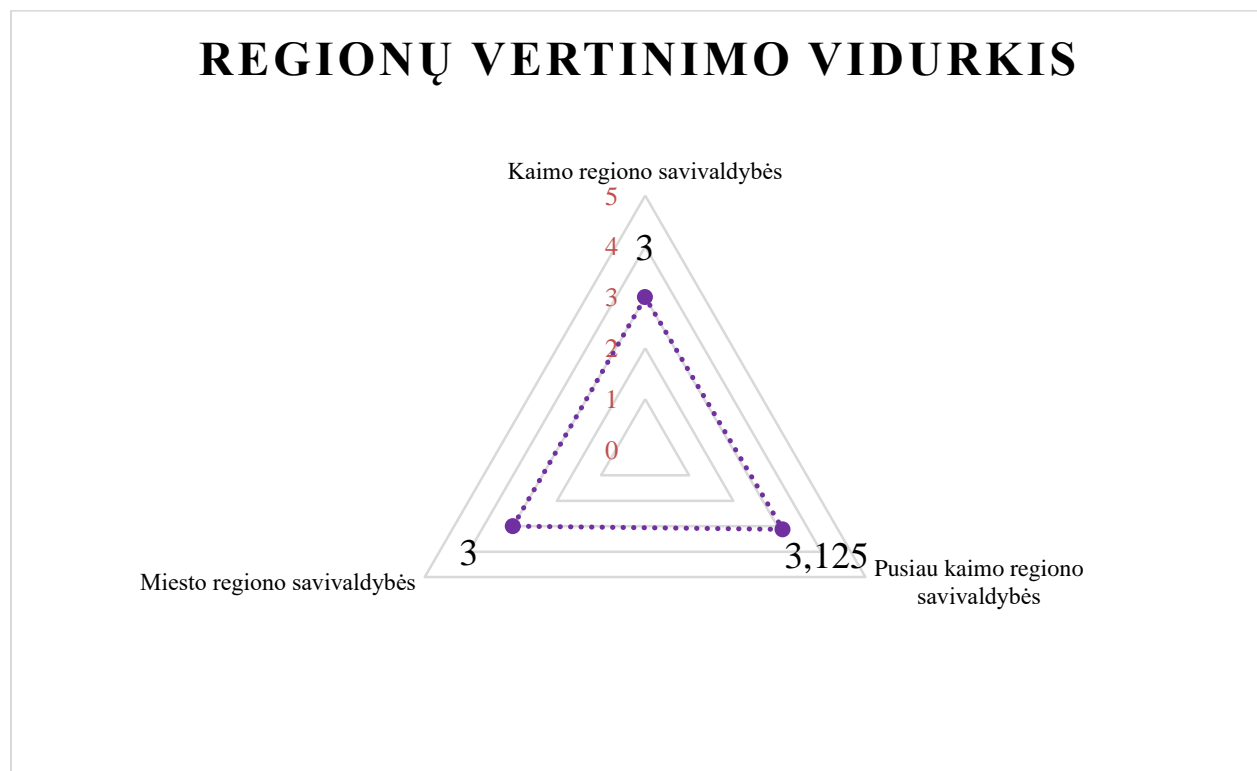
Lentelė 37. Atliktų jaunimo tyrimų ir apklausų srities įvertinimas tarp kaimo regiono savivaldybių

8.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Lentelė 38. Atliktų jaunimo tyrimų ir apklausų srities įvertinimas šalies mastu

9. SAVIVALDYBĖJE TAIKOMI NAUJI METODAI, MOKSLINIŲ TYRIMŲ REZULTATAI, INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS, UŽSIENIO ŠALIŲ IR KITŲ LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ GERŲ PATIRTIS, ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ

Globalėjančio pasaulio rėmuose, kuriame naujausios technologijos įgauna vis didesnį pagreitį, būtina inovatyvius metodus pritaikyti įgyvendinant ir jaunimo politiką. Einant išvien su informacinėmis technologijomis, moksliniais tyrimais, naujais metodais, savivaldybė įgauna galimybę didinti jaunų žmonių dalyvavimą, smalsumą, žinias. Būtent regioniniu lygmeniu įgyvendintos moderniosios technologijos siekiant efektyvesnės jaunimo politikos bus aptariamoms šiame skyriuje. Nagrinėjant šią sritį esminiais indikatoriais tampa inovacijų skatinimas ir finansavimas, vykdytos savivaldybės lygmeniu, darančios įtaką nacionaliniu mastu.

9.1. MIESTO REGIONO ANALIZĖ

PASTABA: Vilniaus miesto savivaldybė inovacijų srities vertinimo analizės neatliko.

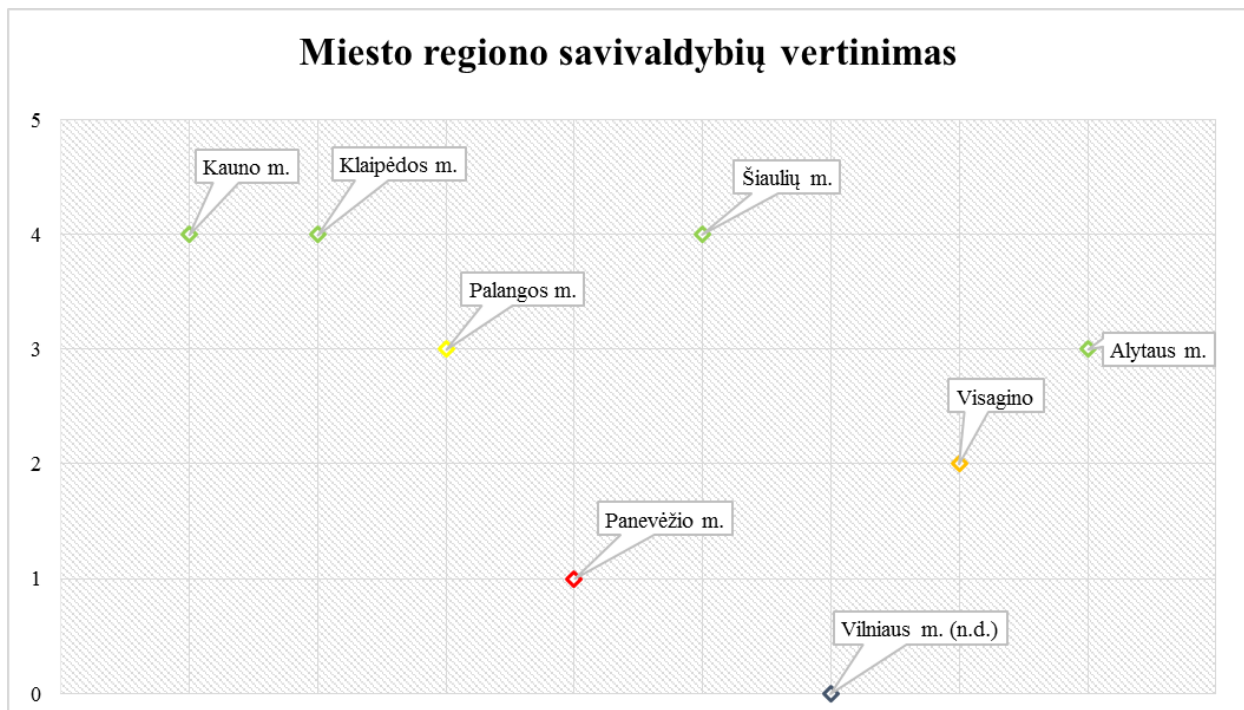
PRIVALUMAI: Vertinant 8-ąją jaunimo politikos kokybę užtikrinančią sritį bendrų tendencijų neišryškėjo tarp miesto regiono savivaldybių. Didžioji dalis nagrinėjamų inovatyvių metodų

buvo susiję su elektroninių sistemų bei platformų diegimu, teikiamomis paslaugomis, kuriomis naudojasi vietos jaunimas. Keliose savivaldybėse stengiamasi pritaikyti nacionalinių arba tarptautinių projektų, veiklų metu įgytomis gerosiomis praktikomis susijusiosioms su atviru darbu su jaunimu.

TRŪKUMAI: Iš pirmo žvilgsnio būtų galima teigti, jog inovacijos labiausiai įgyvendinamos urbanizuotose šalies teritorijose. Vis dėlto miesto regionui priklausančiose savivaldybėse egzistuoja sričių, kurias būtina tobulinti. Nagrinėjant analizių kontekstą buvo galima pastebėti, kad ši sritis buvo analizuojama paviršutiniškai, nemandant ieškoti alternatyvių veiklų, projektų. Neaiškios inovacijų plėtros programos, menkas gerųjų praktikų pritaikomumas, nežymios arba visiškai neegzistuojančios inovacijos susijusios su jaunimo politikos plėtra – tai esminės problemos, išryškėjusios tarp miesto regiono savivaldybių.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, palankiausia inovacijų padėtis pastebėta Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių miesto savivaldybėse, o Panevėžio miesto savivaldybėje situacija – blogiausia (žr. 40 lentelė).

Lentelė 40. Inovacijų srities įvertinimas tarp miesto regiono savivaldybių

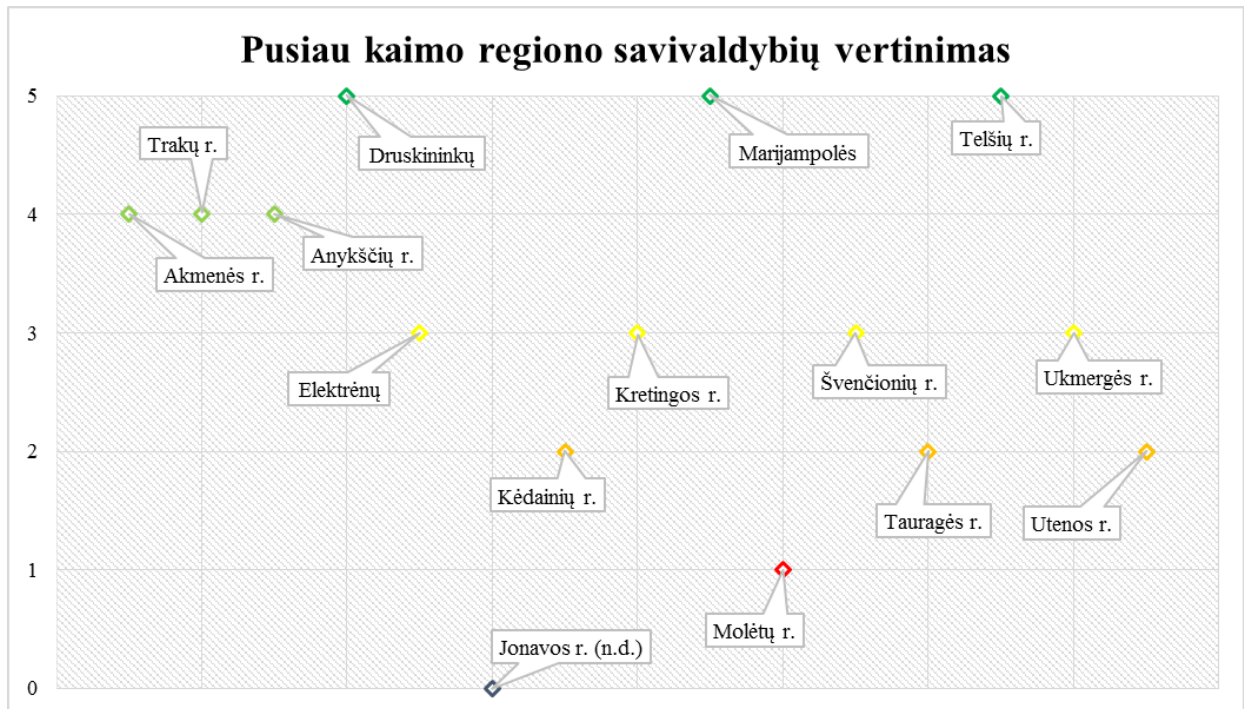
PASTABA: Jonavos rajono savivaldybė inovacijos srities analizės neatliko.

PRIVALUMAI: Nagrinėjant pusiau kaimo regiono savivaldybių pateiktas analizes išryškėjo du esminiai veiklos sričių kompleksai. Vienoje iš viešojo sektoriaus dalių t. y. infrastruktūroje buvo įgyvendinta nemažai permainų siekiant jaunimo politikos plėtros bei gerovės užtikrinimo. Ši viešąsias paslaugas užtikrinanti sritis yra stiprinama net 6 savivaldybėse. Vienose savivaldybėse daugiau buvo orientuotasi į įvairių pramogų, sporto erdvių kūrimą ir modernizavimą, skatinant aktyvų laisvalaikį bei turistų pritraukimą, o kitose – į švietimą, socialinę žmogaus gerovę, teikiant žinias apie įsidarbinimo, pašalpų gavimo galimybes, kartu suteikiant galimybę naudotis moderniomis mokymosi priemonėmis bei aplinka. Dar viena inovacija – verslumo skatinimas. 4 savivaldybės nurodo, jog jaunimas turėjo galimybę dalyvauti įvairiuose verslo plėtros projektuose, kurių veiklos yra finansuojamos iš savivaldybės biudžeto, tuo pačiu organizuojami verslumo ugdymo ir skatinimo konkursai.

TRŪKUMAI: Vis dėlto paraleliai infrastruktūros ir verslumą ugdančių ir skatinančių programų, vertinimo grupės įžvelgė ir trūkumų. Pirmoji išryškėjusi tobulintina sritis – jaunimo organizacijų veikla. 4 vertinimo grupės pastebi, kad jaunimo ir su jaunimo dirbančios organizacijos neaktyviai išnaudoja tarptautinio bendradarbiavimo metu įgautas gerąsias praktikas, nesiekia įgyvendinti tarptautinių projektų, nepakankamai įtraukia patį jaunimą į šią veiklą. Analizėse pastebėta inovacijų problematika. Bendrai nagrinėjant šią probleminę situaciją paaiškėjo, jog pačių inovacijų vietos lygmeniu nepakanka arba jų iš viso nėra. Taip pat šalia išryškėja ir programų, užtikrinančių inovacijų plėtrą, nebuvimas.

ĮVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, geriausias inovacijų srities vertinimas įžvelgiamas tarp Druskininkų, Marijampolės ir Telšių rajono savivaldybių, o Molėtų rajono savivaldybė tarp esamų pusiau kaimo regiono subjektų, analizuojamą sritį vertino blogiausiai. (žr. 41 lentelė).

Lentelė 41. Inovacijų srities įvertinimas tarp pusiau kaimo regiono savivaldybių

9.3. KAIMO REGIONO ANALIZĖ

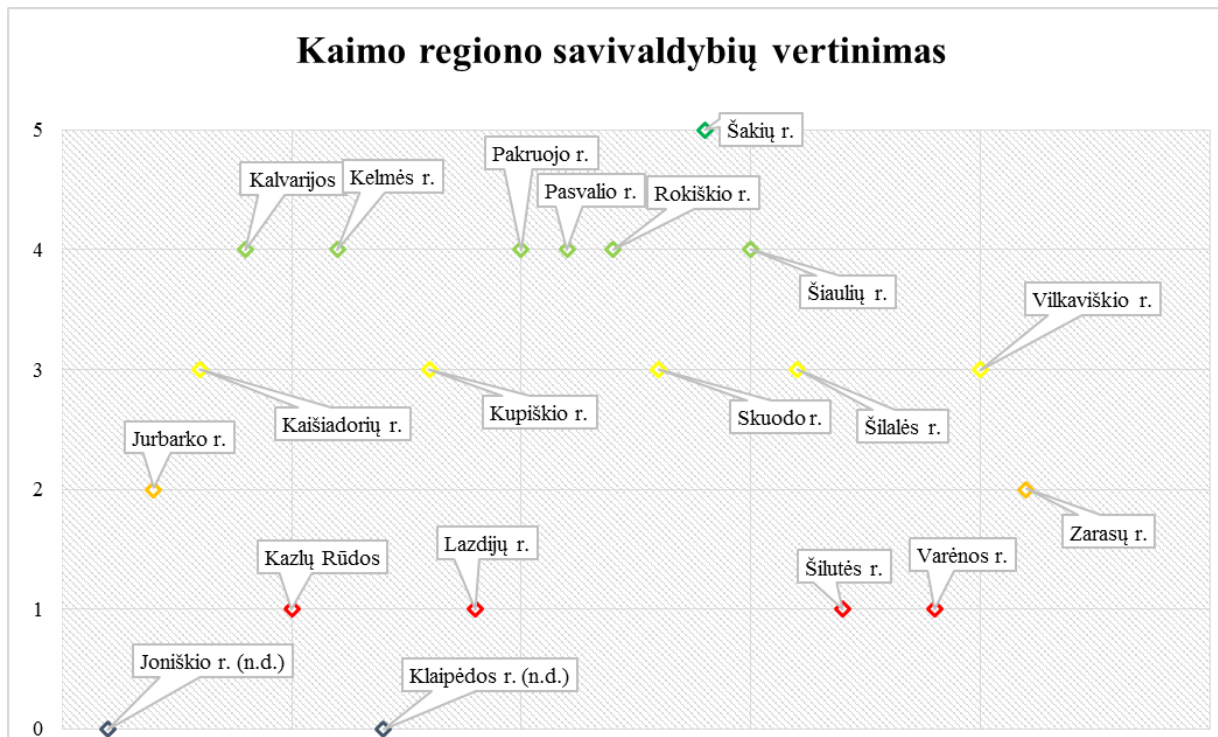
PRIVALUMAI: Iš dalies būtų galima teigti, jog inovacijos kaimo regiono savivaldybėse mažai diegiamos, tačiau remiantis šių savivaldybių pateiktomis analizėmis buvo galima įžvelgti nemažai stipriųjų pusių. Remiantis duomenų turiniu matyti, jog daugiausia inovacijų įvyko savivaldybių švietimo srityje. 4 savivaldybėse pastebimi pokyčiai ugdymo įstaigose, kuriose pradėti naudoti elektroniniai dienynai, planšetiniai ir nešiojamieji kompiuteriai, o savivaldybės administracijos švietimo ir sporto skyrius dirba su nesimokančių, mokyklos nelankančių mokinių informacine sistema (NEMIS). Kitas progresas pastebima, kalbant apie jaunimo erdves ir JO. 4 vertinimo grupės atkreipia dėmesį, kad jų skaičius savivaldybėje didėja, įgyvendinami įvairaus pobūdžio edukaciniai, interaktyvūs projektai, užmezgamos partnerystės nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.

TRŪKUMAI: Analizuojant pateiktus duomenis pasimatė, jog kaimo regiono savivaldybės susiduria su panašiomis problemomis kaip ir pusiau kaimo. Net 5 savivaldybėse vertinimo grupė nesugebėjo išskirti jokių per trejus metus įgyvendintų mokslinių tyrimų, taikytų naujų metodų, esminių pokyčių, turėsiančių pagerinti vietos jaunimo politikos kokybę. Kiti 3 administraciniai

vienetai nurodo, kad inovacijų skaičius, kuris buvo nustatytas per nagrinėjamą laikotarpį yra nepakankamas. Lygiagrečiai seka ir menkas inovacijų skatinimas, jų plėtros problema.

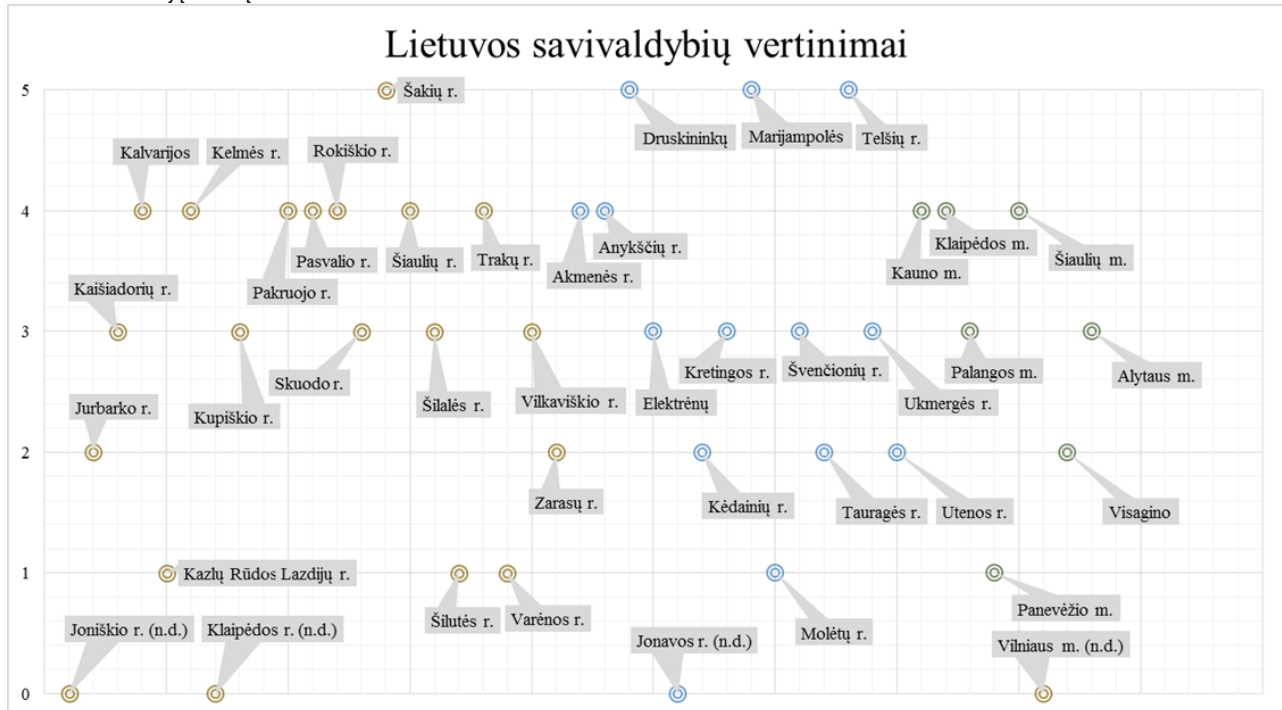
JVERTINIMAS: Remiantis surinktais duomenimis, tarp kaimo regiono savivaldybių, Šakių rajonas išryškėjo kaip palankiausiai įvertinęs inovacijų sritį. Tačiau konkrečios savivaldybės prasčiausiai įvertinusios šį jaunimo politikos kokybės matmenį, nebuvo (žr. 42 lentelė).

Lentelė 42. Inovacijų srities įvertinimas tarp kaimo regiono savivaldybių

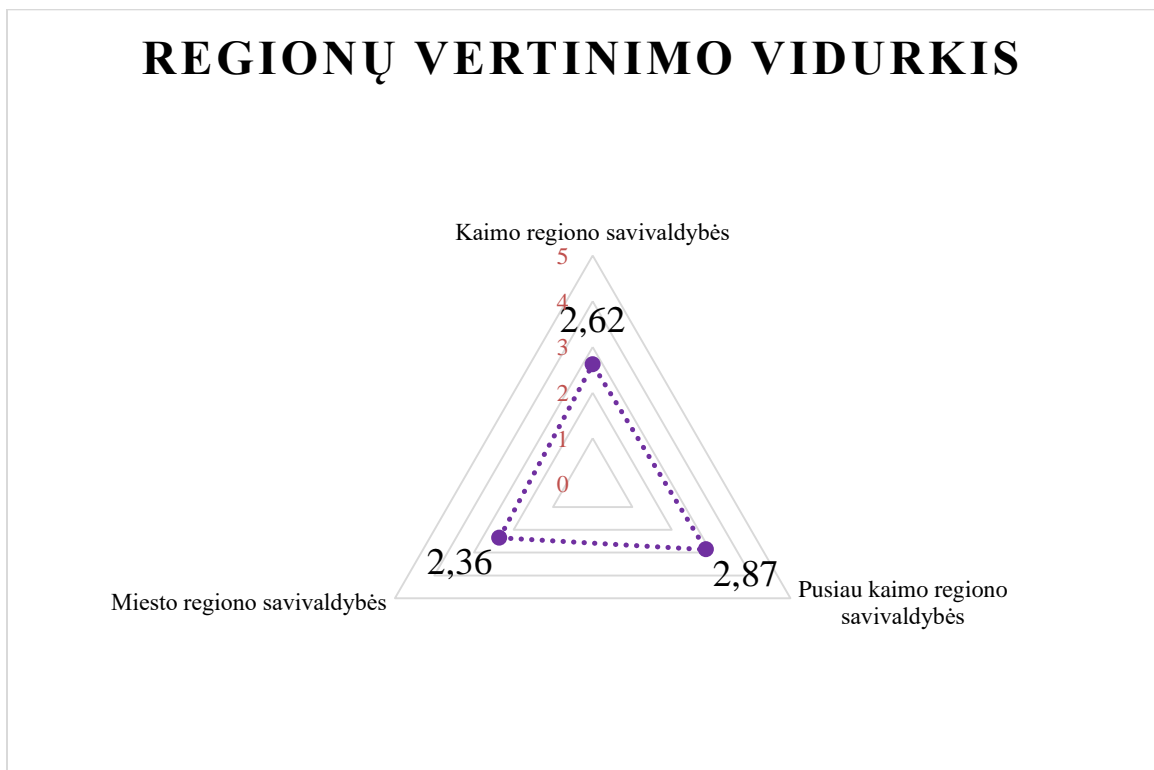

9.4. BENDRA REGIONŲ STATISTIKA

Lentelė 43. Inovacijų srities įvertinimas šalies mastu

Lentelė 42. Regionų vertinimo vidurkis

10. VERTINIMO GRUPĖS STRUKTŪRA

Sunku būtų paneigti, jog siekiant objektyvios jaunimo politikos kokybės analizės, būtinos metodinės nuorodos, formuojant vertinimo grupės sudėtį. Pastarosios esminė užduotis rinkti, struktūruoti pačių surinktus ir savivaldybės administracijos pateiktus duomenis, taip pateikiant aiškią jaunimo politikos situaciją vietos lygmeniu. Pariteto principo sudarymas, ekspertų - konsultantų įtraukimas, RJOT deleguoti jaunimo organizacijų atstovai, JRK įtraukimas – pagrindiniai kriterijai, į kuriuos buvo rekomenduojama atsižvelgti sudarant vertinimo grupę. JRD, siekdamas nustatyti, kiek savivaldybių atitiko formaliuosius metodikos kriterijus, JRK pateikė internetinę apklausą. Tikslingai buvo užduodami tokio pobūdžio klausimai:

1. **Atstovaujama savivaldybė**
2. **Kiek narių sudarė jaunimo politikos kokybės vertinimo grupę?**
3. **Kiek jaunimo atstovų buvo deleguoti į vertintojų grupę?**
4. **Ar į vertintojų grupės sudėtį įėjo savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorius?**
5. **Kas buvo išrinktas vertinimo grupės pirmininku?**
6. **Ar į vertinimo grupę buvo įtrauktas išorinis ekspertas - konsultantas? Jei taip, prie "Kita" parašyti skaičių (JRD atstovas šiuo atveju nėra išorinis ekspertas - konsultantas)**
7. **Ar buvo organizuoti vertintojų mokymai? (JRD atstovo dalyvavimas darbo grupės posėdžiuose, šiuo atveju, nelaikomas mokymais)**

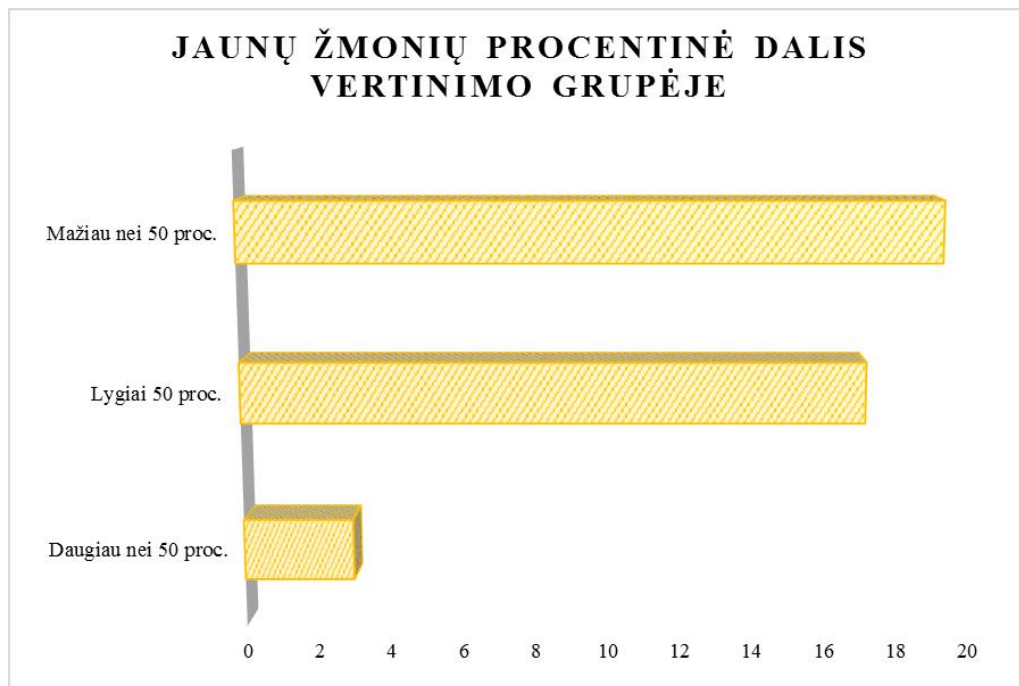
Vertinimo grupės struktūrą pateikė 38 Lietuvos savivaldybės: Šilutės r., Pasvalio r., Varėnos r., Vainiaus m., Klaipėdos m., Šilalės r., Ukmergės r., Šiaulių r., Vilkaviškio r., Kėdainių r., Skuodo r., Visagino r., Joniškio r., Rokiškio r., Druskininkų r., Šiaulių m., Molėtų r., Palangos m., Pagėgių r., Kelmės r., Kupiškio r., Šakių r., Mažeikių r., Klaipėdos r., Kauno m., Akmenės r., Lazdijų r., Kretingos r., Plungės r., Kalvarijos, Trakų r., Elektrėnų r., Kazlų Rūdos, Utenos r., Tauragės r., Pakruojo r., Telšių r., Anykščių r.

10.1. PARITETO PRINCIPO UŽTIKRINIMAS

Pariteto principo esmė – lygiavertis valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovavimas. Apžvalgoje šis principas apskaičiuojamas, remiantis

vertinimo grupių apklausos 2 ir 3 klausimų atsakymais, nustatant, kurią grupės procentinę dalį sudaro jauni žmonės. Vertinimo grupė, vadovaudamasi lygiateisiškumo principu, turėjo formuoti savo struktūrą santykiu 1:1 t. y. savivaldybės atstovas : jaunimo delegatas. Remiantis tokiu santykiu, jauni žmonės vertinimo grupės struktūroje iš esmės turėjo sudaryti 50 proc. narių. 43 lentelėje pateikti susisteminti internetinės apklausos rezultatai. Aiškiai matyti, jog jaunų žmonių skaičius 19 savivaldybių nesiekė pusės visų vertinimo komisijos narių. Dėl šios priežasties jose galutinai nebuvo remtasi nagrinėjamu kriterijumi. Tačiau iš 38 apklausoje dalyvavusių savivaldybių, net 16 sudarydamos vertinimo grupes, formuodamos savo sudėtį vadovavosi lygiateisiškumo principus ir įtraukdamos tokį patį jaunų žmonių skaičių kaip ir savivaldybės atstovų. Vis dėlto tarp didelio kiekio vertinimo grupių, tik trijų struktūroje jauni žmonės atitikimo daugumą.

Lentelė 43. Jaunų žmonių procentinė dalis vertinimo grupėje

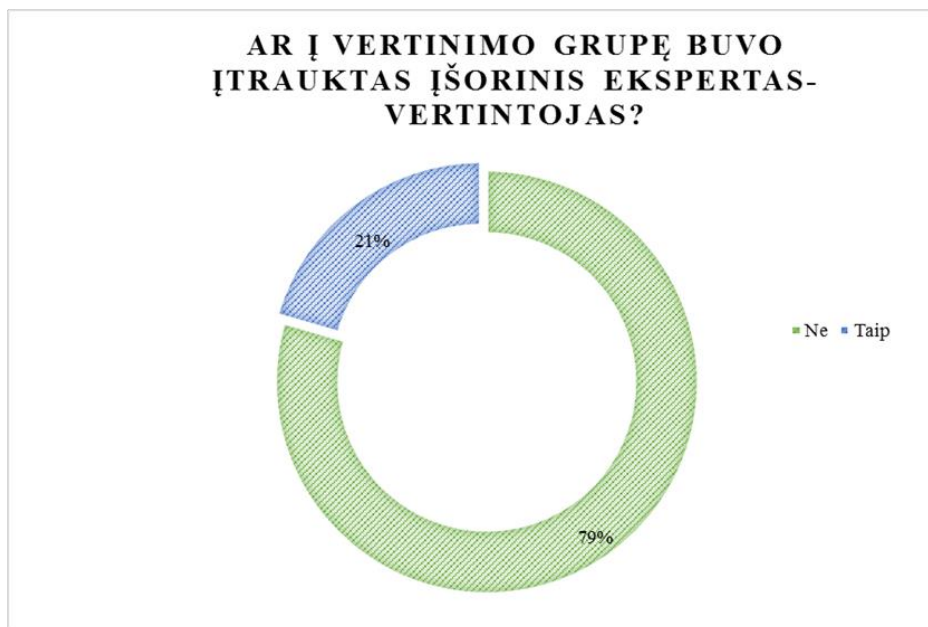

Apibendrinant, galima teigti, jog daugumoje savivaldybių jauni žmonės buvo atstovaujami ir galėjo dalyvauti sprendimų priėmimo procese.

10.2. EKSPERTŲ KONSULTATŲ ĮTRAUKIMAS Į VERTINIMO GRUPĖS SUDĖTĮ

Nešališka nuomonė, objektyvi kritika bei pastabos, adekvatus vertinimas, ekspertizės atlikimas, išvadų pateikimas – vienos iš esminių eksperto veiklos krypčių. Kognityviniai mokslai ir psichologija išskiria ekspertines savybes, žinias bei gebėjimus. Ekspertams būdingi išskirtiniai gebėjimai spręsti problemas ir atitinkami pasiekimai kurioje nors srityje, besiremiantys didele patirtimi. Tai tik kelios priežastys, kodėl tikslinga juos įtraukti, tiriant socialinius reiškinius. Neišimtis tampa jaunimo politikos kokybės vertinimo analizę atlikusios grupės. Siekdamas realios analizuojamos viešosios politikos srities situacijos apžvalgos, teisingų išvadų bei galimų alternatyvų esamoms problemoms spręsti, vertinimo grupės įgyvendindamos numatytas veiklas, įtraukė ekspertą – konsultatą. Vis dėlto remiantis apklausos duomenimis, iš sudarytos 44 lentelės aiškiai galima pastebėti, jog beveik 4 / 5 savivaldybių, ekspertas – konsultantas nebuvo įtrauktas į monitoringą atlikusių vertinimų grupių sudėtį.

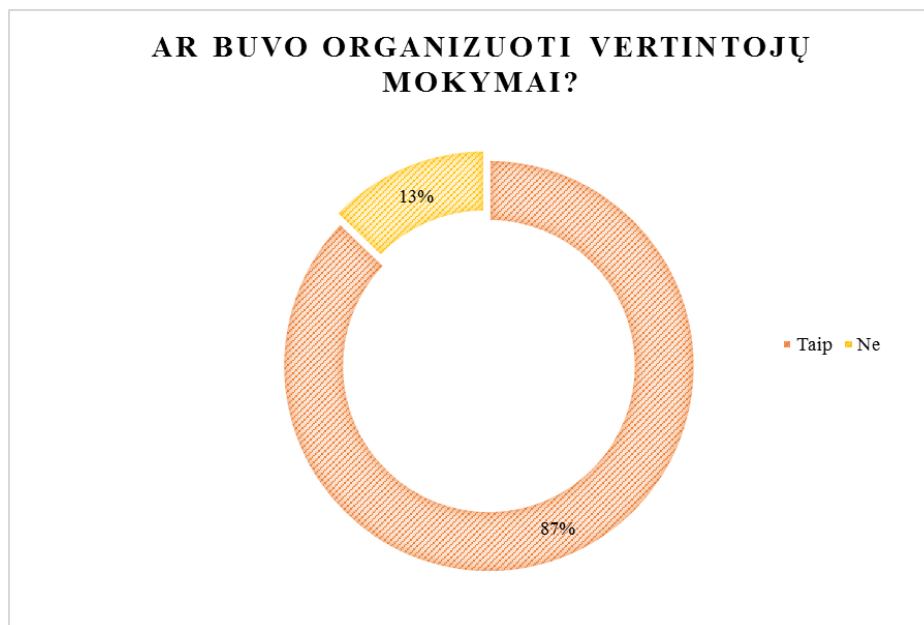
Lentelė 44. Eksperto-vertintojo įtraukimas į vertinimo grupės sudėtį

Neįtraukus išorinio eksperto - vertintojo, neabejotinai prarandama dalis kokybinio vertinimo, kurį dažnu atveju būtent ir atlieka ekspertas – konsultantas, o kartu nukenčia ir pačios analizės išvados.

Tikintis efektyvios, optimizuotos ir rezultatyvios vertinimo grupių jaunimo politikos situacijos stebėsenos, būtina suteikti žinių apie nagrinėjamą visuomenės reiškinį. Siekiant įgyvendinti numatytą uždavinį, esminiu įrankiu tampa mokymai. JRD formuodamas aprašo įstatus, kaip vieną iš kriterijų, užtikrinančių aukščiausią vertinimo grupės darbo kokybę, pasirinko mokymus, jų organizavimą bei įgyvendinimą. Neabejotinai, dalyvavimas tokioje veikloje, suteikia reikiamos informacijos nagrinėjamam klausimui spręsti, minimizuoja pačios vertinimo grupės kaštus, suteikia prioritetingas gaires įgyvendinant išsikeltus uždavinius. Mokymai išskirti kaip vienas iš pirminių indikatorių, sudarant vertinimo grupės struktūrą, nebuvo taikyti praktiškai. Atsižvelgiant į 45 lentelės pateiktus duomenis, matyti, jog 33 savivaldybių vertinimo grupėms vidiniame formavimo procese nebuvo suteikta jokios tematikos mokymų.

Lentelė 45. Mokymų organizavimas

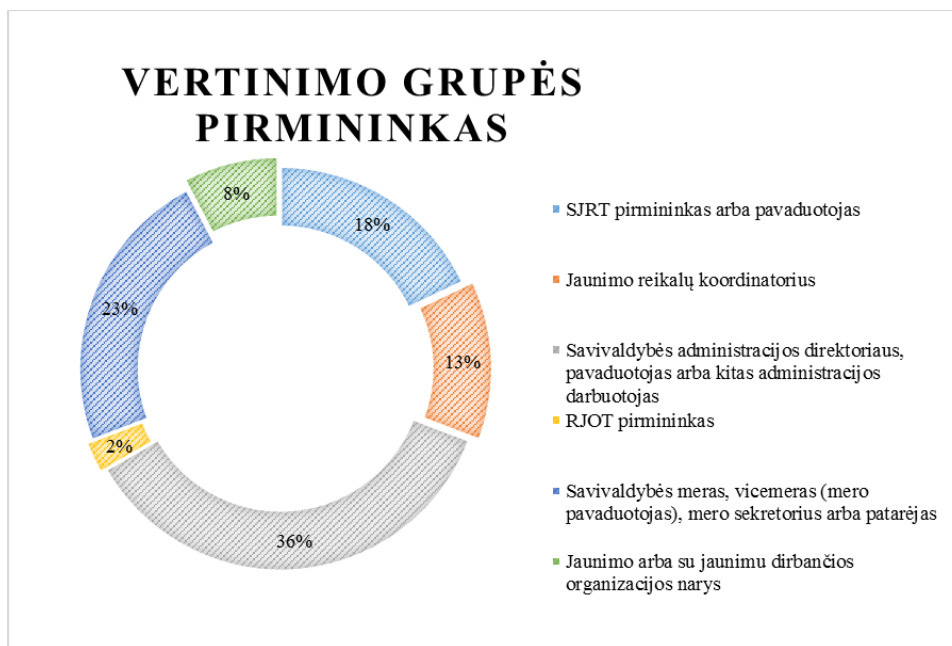

Taigi, jei siesime mokymus su turimų dokumentų generalizacija, tad vertinant Lietuvos savivaldybių pateiktus apklausos rezultatus, galima daryti išvadą, jog didelė dalis savivaldybių neturėjo tinkamos informacijos vertinimo.

10.4. VERTINIMO GRUPĖS PIRMININKAS

Nors vertinimo grupės pirmininko esamos pareigos nebuvo išskirtos Apraše kaip vienos iš kriterijų, į kurį turėtų būti įtrauktas atsizvelgti savivaldybės formuodamos monitoringą atliksiančios grupės sudėtį, tačiau neabejotinai, suvokiama, jog pirmininkas atliekė svarbų vaidmenį grupės viduje, ne tik, skirstant atsakomybes, bet ir stebint kiekvieno nario atliekamą darbą. JRD, bandydamas užtikrinti aukščiausią darbo atlikties kokybę, rekomendavo vertinimo grupėms pirmininku skirti asmenį, kuris tiesiogiai būtų susijęs su sprendimų priėmimo proceso, vietos politika ir kt. Savivaldybės merai, vicemerais, mero sekretoriai arba patarėjai – atitinka šiuos kriterijus. Į prielaidą, kad aukštas pareigas užimantis asmuo paskirtas kaip vertinimo grupės pirmininkas ženkliai prisideda prie kokybiškų stebėsenos rezultatų, nebuvo tiek ženkliai atsizvelgta. Tik 23 proc. vertinimo grupių pirmininku paskyrė savivaldybės merą, vicemerą (mero pavaduotoją), mero sekretorių arba patarėją. Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderiai arba atstovai sudarė didžiausią pirminkų dalį t. y. 36 proc. (žr. 46lentelę). Iš esmės, lentelėje pateikti duomenys rodo, jog vertinimo grupės pirminkai buvo deleguoti iš įvairių sričių.

Lentelė 46. Vertinimo grupės pirmininkas

Apibendrinant, galima teigti, jog mažiau nei ketvirtadalis savivaldybių formuodamos savo struktūrą atsizvelgė į pirmininko užimamų pareigybių kriterijų, tačiau reikia nepamiršti, kad tai buvo tik rekomendacinio pobūdžio siūlymas, neįtrauktas į Aprašo nurodymus.

11. REKOMENDACIJOS

JRD vykdydamas jaunimo politikos kokybės vertinimo aprašo metodinius nurodymus pateikia objektyvias rekomendacijas, kurios turėtų tapti gairėmis kiekvienai savivaldybei, stiprinant jaunimo politikos situaciją vietos lygmeniu. Atsižvelgus į JRD siūlymus, juos diegiant regioniniu lygmeniu, galima tikėtis ir pokyčių nacionaliniame.

1. Analizuojant savivaldybių situaciją, išryškėjo jaunimui aktualios ir suprantamos informacijos apie jaunimo politiką ir tokios informacijos prieinamo problema vietos lygmeniu. Pastebima, kad dalyje savivaldybių internetinių svetainių tokia informacija yra sunkiai randama, kartais – pasenusi ir neaktuali. Ne visos savivaldybių administracijos linkę naudotis socialiniais tinklais, jų sukuriamomis galimybėmis viešinant tam tikrą informaciją. Skatinant jaunas žmones įsitraukti į realias veiklas, turėtų būti siekiama aktualią informaciją ir naujienas skelbti laiku, jauniems žmonėms suprantama kalba, metodais, būdais bei užtikrinti tokios informacijos prieinamumą.

2. Vertinant savivaldybių vertinimo grupių išskirtas tendencijas, paaiškėjo, jog stokojama idėjų dėl verslo įtraukimo galimybių į jaunimo politikos procesus. Pastebima, jog verslo įtraukimas siejamas tik su finansavimo galimybių plėtra. Taip pat matoma, jog nepakankamai išnaudojamos socialiai atsakingo verslo struktūros, siekiant ugdyti ir turtinti jaunų žmonių, ypač jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų narių, pajėgumus. Manytina, jog būtina įtraukti verslo sektoriaus atstovus ne tik į jaunimo politikos priemonių įgyvendinimo, apsiribojant trumpalaikių veiklų fragmentišku finansavimu, bet ir į formavimo procesus, siekiant ilgalaikio ir tvaraus bendradarbiavimo vietos lygmeniu.

3. Pastebima tendencija, jog dažnai savivaldybių vertinimo grupės jaunimo politikos kokybės vertinimo metu neišskyrė vietos veiklos grupių ir bendruomenių prisidėjimo prie jaunimo politikos įgyvendinimo vietos lygmeniu. Manytina, jog vietos veiklos grupių

aktyvus įsitraukimas arba įsitraukimas į jų veiklą, galėtų duoti pridėtinės vertės jaunimo politikos procesams tiek resursų, tiek idėjų prasme.

4. Siekiant ilgalaikių kokybinių rezultatų bei poveikio vietos jaunimo politikai, vertėtų atkreipti dėmesį į projektų finansavimo būdus vietos lygmeniu. Pastebima, kad ne visos savivaldybės organizuoja lygiaverčius, visiems potencialiems tiekėjams prieinamus finansavimo konkursus, kurių dokumentuose aiškiai būtų apibrėžtas konkurso tikslas, uždaviniai, reikalavimai teikėjui ir teikiamo projekto turiniui. Manytina, jog finansuojant projektus, vertėtų akcentuoti kokybinius rezultatus, kurių pasiekimui reikalingas pakankamas finansavimas. Vertinimo komisijoms, skirstant finansinius išteklius tiekėjams, rekomenduojama apsvarstyti, ar rekomenduojama skirti suma bus pakankama kokybiškam projekto įgyvendinimui.

5. Analizuojant savivaldybių situaciją, pastebima, jog susiduriama su neaktyviu jaunų žmonių dalyvavimu jaunimo politikos procesuose problema. Vertinimo komisijos teigia, jog jauni žmonės neįsitraukia, neaktyviai dalyvauja komisijų, darbo grupių veikloje, diskusijoje, susitikimuose. Pastebima ir tai, jog savivaldybių administracijos deda nepakankamai pastangų jaunų žmonių informavimui apie galimybes dalyvauti ir skatinimui.

6. Apibendrinus savivaldybių vertinimo grupių gautą informaciją, matomas pasyvus pariteto principo pačioje vertinimo grupėje įgyvendinimas. Jaunimo politikos kokybės vertinimas – galimybė savivaldybės administracijai inventorizuoti tam tikrus pagrindinius jaunimo politikos procesus savivaldybėje, įsivertinti pažangą, tobulintinas sritis, nusimatyti gaires tolimesniems veiksams. Jaunų žmonių įtraukimas į jaunimo politikos kokybės vertinimo darbo grupę gali užtikrinti nešališką ir visapusišką jaunimo politikos procesų įvertinimą, aktualų visoms šalims, siekiant ilgalaikių ir efektyvių sprendimų.